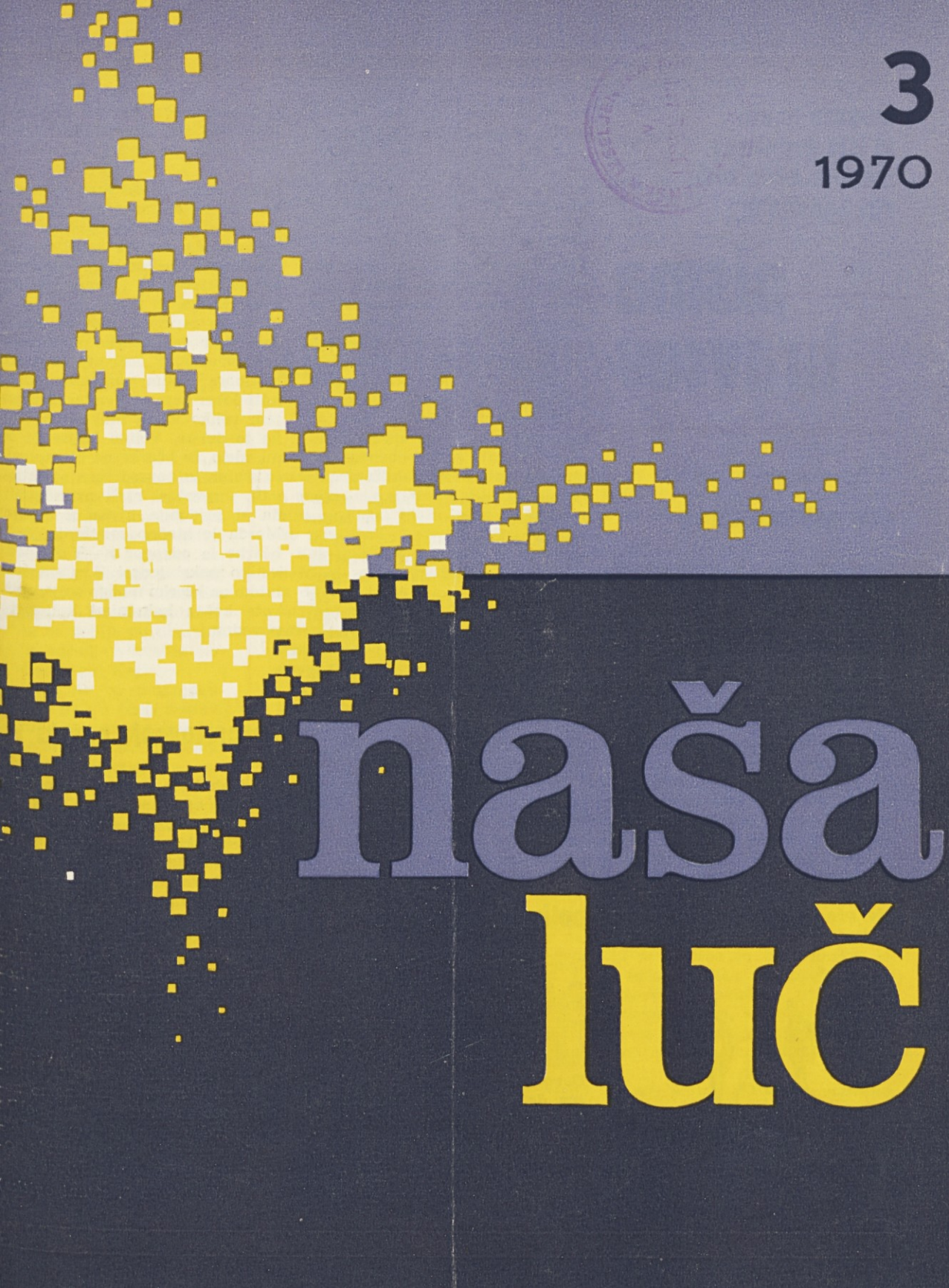

3

1970

naša
luč

**mogoče imate
vi iste probleme
mogoče bodo tudi
vas zanimala**

pisma bravcev

sem neumen otrok

Celo leto sem bila v pristrčnem prijateljstvu z nekim moškim, dokler nisem izvedela, da je poročen in da ima otroka. Ničesar nisem prej slutila, saj me je celo zasnubil. Ker žene nikakor nisem hotela onesrečiti, sem takoj in dosledno z vsem prekinila, vendar si lahko mislite, kako mi je bilo. Tudi mojih staršev ni to nič manj pretreslo.

To vse se je zgodilo pred nekaj meseci. Pred kratkim pa sem se zopet spoznala z mladim moškim, ki mi redno piše in me je že ustno in pismeno povabil k svojim staršem, ker bi me radi spoznali. Ne vem, kaj naj storim. Moj oče se zelo huđuje, če nanese pogovor na to, in moja mati tudi

ni ravno navdušena nad mojim novim poznanstvom. Oba sta postala po omenjeni zadevi zelo nezaupljiva. Kaj naj storim? Naj to družino obiščem? Ali moram kaj prinesiti? Ali naj vse skupaj pustim?

Vaše razočaranje in iz njega porojeno zadržanost do moških zelo dobro razumem. Vendar nikar ne obupajte! Na najboljši poti ste, da izveste, da obstajajo tudi še odkriti moški. Če Vas ta mladi mož, ki ga že vendar nekaj časa poznate, vabi, da spoznate tudi njegove starše, res ne vidim razloga, da tega povabila ne bi sprejeli, razen če nimate prav nobenega zanimanja za tesnejše zблиžanje.

Če hočete materi Vašega znanca prinesiti nekaj rož, to lahko storite, nikakor ni to za prvi obisk obvezno. K taktu in lepemu vedenju pa spada, da ste do staršev Vašega prijatelja pozorni ter jim odvzamete malo truda ali vsaj ponudite majhne usluge. Vsekakor si ne pustite samo streči.

Da so Vaši starši nezaupljivi, je razumljivo. Zato jih skušajte le počasi in previdno prepričati o tem, da je ta Vaš prijatelj poštenjak. Ne poizkušajte izsiliti privoljenja svojih staršev od danes do jutri. Pa Vam kljub temu ni treba biti neiskreni do njih.

bojim se za hčerko

Imam 19-letno hčerko. Je čedno in odkrito dekle. Doslej še ni imela prijatelja. Pred nekaj meseci je pa spoznala fanta, ki je 1 leto starejši od nje in ima že dokaj izkušenj z drugimi dekletimi. Dovolj razlogov imam za bojazen, da ne bi hčerka naletela. Saj je še tako neizkušena! Z vsemi sredstvi si prizadevam, da bi jo pred tem obvarovala. Odkar je to opazila, ni več zaupljiva. To je opaziti tudi na njenem vedenju,

ki postaja vse bolj osorno in surovo. Kaj naj storim? Saj ji hočem vendar le dobro!

Draga gospa! Vašo skrb za hčerko zelo dobro razumem. Za neizkušeno dekle vedno obstaja nevarnost, da nasede zapeljevanju izkušenega prijatelja. Vsekakor pa je treba za „zapeljevanje“ dveh. Enega, ki zapeljuje, in ene, ki se da zapeljati. Gotovo imate prav, če hočete hčerko obvarovati pred nevarnimi doživetji in nihče ne more Vašim namenom odrekat dober namen. Vendar igra pri tem veliko vlogo tudi način, kako to delate. Veliko boljše bi se mi zdelo, če hčerke ne bi zapirali in stalno in povsod za njo opazovali, temveč si rajši prizadevali, da si pridobite njeno zaupanje. Morda je hladno zadržanje Vaše hčerke le odgovor na Vašo preveliko zaskrbljenost. Z zaupanjem lahko na hčerko mnogo bolje vplivate kot s kakršnimi koli prepovedmi.

nasprotovanje poroki

Po dveh letih, odkar sem ostal s svojima otrokoma sam, sem bil končno vesel, da sem našel mlado dekle, ki me ima rada in hoče biti mojima otrokoma skrbna mati. Doslej sem si mnogo prizadeval, da bi jima nadomestil tudi mater, a vse kaže, da mi to ni prav uspelo. Dekle je osem let mlajša od mene, a zelo razumna in dobra gospodinja. Skratka, hotela bi se čimprej poročiti. Žal pa se njeni starši s tem ne strinjajo in nočejo dati privoljenja. Morda ne uvidiva, zakaj bi morala še pol leta čakati, da bo ona polnoletna. Čim prej postanemo zopet popolna družina, tem boljše bo to tudi za moji dve mali hčerki, ki se že zdaj veselita svoje nove mame. Kaj naj storiva?

(Dalje na 3. strani ovitka)

naša luč

1970

mesečnik
za slovence
na tujem

leto 19
številka 3
marec 1970

Kaj naj povem o naši lepi zastavi in lepi kulturi in lepi zavesti možaku, ki nima kaj dati v usta? Ki je njegova zastava in zavest in nedosegljivi ideal kosilnica alpina! Pa šest pamžev, ki se podijo po dvorišču in hočejo v šolo in hočejo jesti! Kaj?

Da ne bo nesporazuma: tudi o rdeči zastavi in o razrednem boju in o internacionalni socialistični zavesti bi mu ne imel kaj reči.

On potrebuje najprej denar pa kosilnico alpina, potem se lahko menimo naprej. Tedaj o tem, kako bo spravil otroke v šolo, kam bo prodal svoje pridelke, kakšna gnojila bo uporabljal, kako bo pokrtil razdrapano streho itd.

Daleč pozneje pridejo na vrsto tiste stvari, ki jih imamo mi polna usta in srca.

Tako je pač razumljivo, da se bomo morali Slovenci odslej spraševati o slovenskem narodu čisto drugače, kakor smo bili doslej navajeni.

(Siti in lačni Slovenci, stran 36)

Na povabilo uredništva Dialogov je lani poleti osemnajst slovenskih pisateljev in publicistov obiskalo „slovenski vzhod“ od Slovenskih goric čez Haloze in Kozjansko do Bele in Suhe krajine. Svoje vtise so objavili v knjigi „Siti in lačni Slovenci“, ki je izšla pri založbi Obzorja v Mariboru.

Iz omenjene knjige objavljamo nekaj odstavkov:

Zame je bilo dovolj zgovorno tisto, kar sem videl in doživel na tem našem potovanju po Halozah in Kozjanskem. Razdrte hiše, nevedni ljudje, lačni otroci, obupan kmetič z neusahljivo voljo do življenja.

In ne samo to, marveč tudi bridka resnica, da sem prav tiste dni moral požirati dolge časopisne stolpce hvalnic o razviti Sloveniji, o slo-

siti in lačni slovinci

venskih milijonarjih, o slovenskih vilah in vikendih, o našem razkošju, o našem evropskem obilju. In to prav tedaj, ko sem gledal razpadajoče hiše, poslušal ljudi, kako so tarnali, da ne morejo živeti v teh grapah, ko sem gazil po blatnih poteh.

Ker se obnašamo tako in ker pri nas delamo ideologijo namesto znanosti ali pa je znanost v službi pragmatične politike, si bomo bržkone iz dneva v dan manj na jasnem, kako je pravzaprav z nami, kaj smo, kaj hočemo. Vse dotlej, dokler nas ne bo, če se prej ne bomo zdramili, razvoj, ki gre drugod svojo pot z nezadržno intenzivnostjo naprej, potisnil ob rob. Tedaj bomo zastali, se zmedli in se spogledali: Kaj pa smo vendar počeli ves ta čas?

Kmetje bi radi stroje, da bi lahko več pridelali, a strojev ne morejo kupiti, ker ni denarja. Denarja pa ni, ker ne morejo več pridelati in z denarjem od pridelkov kupiti strojev. Ker pa je prva živina, nato pridelki, potem poslopja, šele daleč pozneje pa časniki, knjige in take reči, tudi ni mogoče veliko znati. Ker ni zdravnika, ker ni svetovalca, ker ni nikogar, se je pač treba opreti predvsem nase in na svojo voljo do življenja. Ni tega, ni onega, ni tretjega. Strahovit kompleks problemov, gotovo med seboj usodno vzročno povezanih; problemov, za katere nihče še pomislil ni, da bi jih bilo treba začeti reševati. In vse to tam, kjer nekaj imajo. Kaj pa tam, ker nimajo nič? Alkoholizem, bolezn, strašanska nevednost.

Gotovo je med nami dovolj sposobnih in imenitnih mož, ki bi znali te stvari urediti. Zdi pa se mi, da vem nekaj usodnejšega. To namreč, da smo bili in smo še in verjetno še nekaj časa bomo do teh krajev strahovito brezbrizni. In naša brezbriznost, ki je splošna in vsestranska, je tudi najhujša slovenska revščina. To je tista revščina, ki dovoljuje, da v razvitih predelih naše slovenske domovine nemalokrat gospodarijo nesposobnost, rovtarstvo, neznanje in provinicalizem, najhujši nasprotniki zdravega in normalnega funkcioniranja neke skupnosti, ki se hoče imenovati narod. Po vsej verjetnosti bo treba najpoprej ozdraviti to revščino.

Ko pomagamo nerazvitim v Afriki, pa niti ne vemo, kakšno resnično tragedijo doživlja biološko in duhovno razkrajajoči se del našega naroda. Ne zmoremo niti tega, da bi skrbeli za nerazvite in revne v Sloveniji, kakor skrbimo za nerazvite in revne v Jugoslaviji in v svetu.

Našega naroda nihče ne načinja od zunaj tako zelo, kakor se razkrajaja sam v sebi.

Veliko dela nas čaka. Če je v nas še sploh kaj volje do česa. — „Siti in lačni Slovenci“, str. 29—38.

evangelij
za vsakdanjo rabo

vrnil se je iz groba

nekaj pomislekov

Kristusovo vstajenje je temeljni kamen krščanske vere. Z njim krščanstvo stoji in pade. To ve vsakdo, ki količikaj krščansko vero pozna. Sicer je pa to zapisal že apostol Pavel: „Če pa Kristus ni vstal, je prazna naša vera, prazno naše upanje...“

Verujem v Kristusovo vstajenje in zaradi tega vstajenja verujem tudi v vse ostalo, o čemer evangeliji poročajo. Vendar bi rad omenil nekaj stvari, ki mi to vero otežujejo. Znova in znova se mi pojavljajo nekatere težave, preko katerih kar prav ne morem.

Od Kristusovega vstajenja je že skoraj 2.000 let. Kaj bi mogel nepristranski zgodovinar, to je tak, ki ne bi bil kristjan, pa tudi ne krščanstvu nasproten, po strogo znanstveni poti o Kristusovem vstajenju ugotoviti? Bi on lahko z gotovostjo zapisal, da je Kristus vstal?

Kristusovo vstajenje je po mojem mnenju prav zato tako težko sprejemljivo, ker je nekaj tako nenavadnega. To je edini tak primer v vsej človeški zgodovini. Ali so res izključene vse druge razlage vstajenja? Znano je, da so nekateri trdili, da naj bi se apostoli zmotili: vstajenje bi naj bilo le plod njihove domišljije; ker so ga pričakovali, so si ga ustvarili.

Pa še nekaj je: če pazljivo berete poročila o vstajenju, boste odkrili celo vrsto neskladnosti pri poročilih, majhnih sicer, pa vendar: enkrat sedi v grobu en

Prvi dan tedna je šla Marija Magdalena zgodaj, ko je bila še tema, h grobu in videla, da je kamen od groba odvaljen. Tekla je torej in prišla k Simonu Petru in k drugemu učencu, ki ga je Jezus ljubil, in jima rekla: „Gospoda so vzeli iz groba in ne vemo, kam so ga položili.“

Peter in oni drugi učenec sta se torej odpravila in šla h grobu. Skupaj sta tekla, pa je oni drugi učenec Petra prehitel in prišel prvi h grobu.

Tedaj je prišel Simon Peter, ki je šel za njim, in je stopil v grob.

Tedaj pa je vstopil tudi oni drugi učenec, ki je prišel prvi h grobu, in je videl in veroval. Nista še namreč umela pisma, da mora vstati od mrtvih. (Jan 20, 1-9)

angel, drugič dva, vrstni red obiskovavcev groba je različen ipd.

Razumem, da gre pri veri v Kristusovo vstajenje za vero, a tudi vera mora biti utemeljena.

Vernik

nekaj odgovorov

Zgodovinska znanost more povedati o Kristusovem vstajenju le to, da so apostoli pričali o njem. Vstajenja samega tudi oni niso doživeli: videli so pa Vstalega. Prikazovanja so bila poleg tega namenjena le prijateljem in učencem. Zgodovinska znanost more priti le do teh prič. Pretehtati more njihovo resnicoljubnost. Kristjan pa to mora storiti. Ne bi bilo pošteno, sprejeti neko vero brez premisleka. A zadnji korak, ki se od kristjana zahteva, je le vera.

V Svetem pismu nove zaveze ni nobenega drugega bolj enoglasnega pričevanja, kot je to. Od najstarejšega do najmlajšega spisa imajo vsi kot vrh oznanila to, da je Bog svojega Sina od mrtvih obudil in da so apostoli Gospoda videli. To ni prepričanje peščice ljudi, ki bi počasi napredovalo in kasneje postalo last vseh. Ne, od prvega trenutka je to prepričanje središče pridige pri vseh.

Res je, da je vstajenje nekaj najbolj nenavadnega, kar si moremo misliti. A so Kristusova prikazovanja obenem tako preprosta in človeška. Marija Magdalena misli o Vstalem, da je vrtnar. Kristus le reče: „Mari-

ja!“, pa ga ona prepozna. Z dvema učencema gre po deželni cesti. V Jeruzalemu stoji sredi apostolov, je z njimi ribo in med in pravi: „Mir vam bodi!“ V Galileji se jim pokaže na neki gori, se jim približa in jih nagovori. S Petrom in drugimi zajtrkuje ob jezeru. Pavlu se sicer pokaže v ognjenem siju in vendar s tako človeškimi besedami: „Jaz sem Jezus, ki ga ti preganjaš.“ Vedno tolaži kot prijatelj.

Žene, učenci in apostoli so boječi, kakor brez pomoči, skrivajo se drug pri drugem kot ljudje, ki so s svojo modrostjo na koncu. Njihovemu upanju je zmanjkalo tal. Kar v strahu in tesnobi doživljajo in kar šele počasi zbudi v njih veselje, je prav to: na velikonočni dan so kot od smrti zaznamovani, a križani in pokopani živi. Iz takega razpoloženja naj bi se v njih rodila misel, da je Kristus vstal? Saj niso gojili prav nobenega upanja več. Na Jezusove napovedi o lastnem vstajenju niso mislili, ko jih je Kristus povedal, po njegovi smrti pa tudi ne.

Resni zgodovinarji ne navajajo več raznih razlag, ki so bile včasih v modi: da bi npr. bilo Kristusovo vstajenje načrtna prevara apostolov — saj tega ni mogoče vskladiti z njihovimi značajmi, kakor nam jih rišejo evangeliji, pa tudi njihova smrt za to resnico bi bila nesmiselna; ali da bi šlo za prevaro drugih, ki naj bi Kristusovo truplo vzeli in tako apostole nasejmarili — saj so se apostoli prepričali o Kristusovem vstajenju ob srečanju z njim in ne ob praznem grobu, itd.

V luči vere tudi Cerkev stopi iz svoje vatikanske folklore. Odloži kardinalske vlečke in konkordatsko politiziranje. Prav tako stopi iz Raffaellovih stanz kakor iz restavracijskih iht.

To je Cerkev v svojem lastnem misteriju, zgodovinsko omadeževana in nadzgodovinsko neomadeževana obenem.

To je Cerkev, ki ni več ne papeška država ne politika in tudi kultura ne, ampak samo Nevesta, ki stoji ob križu na Golgoti, ko iz razklanih prsi bruhata kri in voda.

Alojz Rebula

Res je, štiri pripovedi o vstajenju so le malo izenačene. Kljub temu pa soglašajo v glavnih témah: o praznem grobu, angelski prikazni, predvsem pa o tem, da Gospod živi. Morda so nekatere razlike plod veselega presenečenja tistega jutra, ko je bilo oznanjeno življenje tam, kjer so pričakovali smrt. Pričajo pa obenem o poštenosti mlade Cerkve, ki ni teh razlik skrivno prečrtala, ampak jih je v vsej svobodi duha pustila takšne, kot so.

Vstalega Kristusa so apostoli spoznali po veri. Kdor bi ne bil pripravljen verovati, bi ga ne spoznal. To sledi iz Kristusovih besed v priliki o bogatinu in ubogem Lazarju: „Ako ne poslušajo Mozesa in prerokov, ne bodo verjeli, tudi če kdo od mrtvih vstane.“ Tu tudi leži ključ, zakaj se ni Jezus prikazal farizejem in vsemu narodu. Ti bi ga sploh ne spoznali. Pa tudi dokazna moč bi se zaradi teh prikazovanj vsemu ljudstvu, če bi jih sprejeli, ne zvečala: govorili bi o masovnih sugestijah.

Opogumljajoča je misel, da se je tudi od očitvidcev zahtevala vera. Mrzlo oko samo ne zadošča za to, da nekdo sprejme vstajenje. Potrebno je nekaj bolj celotnega: ves človek.

Župnik

pogum in
upanje za
veliko noč

vam žele vaši
dušni pastirji

● **MIZA ŽADNJE VEČERJE** je bila polkrožna in blazinjaki so bili razvrščeni radialno na zunanjem obodu polkroga. Jezus in apostoli so sloneli na blazinjakih na levem komolcu in proti mizi. Vsi so stegovali roke ter namakali kruh z grenko zelenjavo v skupnem skledu, kjer je bila velikonočna omaka. Ena skleda je prišla približno na tri ljudi.

● Pri Rimljanih je bilo **BIČANJE** navadno pred križanjem, včasih pa je bilo samostojna kazen. Izvrševali so jo vojaki. Obsojenca so slekli ter mu zapestje privezali na kol, da je imel hrbet upognjen. Udarjali so ga z bičem: ta je bil spleten iz številnih usnjenih jermenov, ki so jih obtežili s kovinastimi kroglicami ali tudi z ostrimi konicami. Kdor je pretrpel rimsko bičanje, je navadno postal strahoten spaček. Vrat, hrbet, boki, roke in noge so že po prvih udarcih posineli, nato so jih prepregle modrikaste maroge in otekli mehurji, povsod je začela liti kri. Obsojenec se je zelo pogosto onesvestil, večkrat je tudi umrl.

● V Jezusovih časih so uporabljali tri različne **KRIŽE**: „križ z glavo“, to je takega, kot ga poznamo danes, potem „križ brez glave“, pri katerem je prečno bruno sedelo na vrhu pokončnega, in „poševni križ“, ki je znan tudi kot „Andrejev križ“. Najbolj verjetno je, da so za

Kristus je umrl v Auschwitu

Auschwitz. Taborišče smrti.
Konec julija 1941.

Iz bloka št. 14, kjer je bil p. Maksimilijan, je izginil neki jetnik. Pobegnil je.

Večerni zbor.

Vodja Fritsch spregovori:

„Ubežnika nismo našli, Deset od vas jih bo umrlo namesto nje-ga v bunkerju lakote. Drugič bo obsojenih dvajset.“

Približa se prvi vrsti. Pogleda vsakega v obraz. Zdi se, da razmišlja. Končno dvigne roko in pokaže:

„Tale tukaj!“

Palitsch, njegov namestnik, takoj napiše številko na listo obsojencev.

Fritsch nadaljuje z izbiro. To ga zabava.

„Ta tukaj! Tisti tam!“

Deset jih je. Deset na smrt obsojenih.

Eden od njih zavzdihne, ko stopi iz vrste:

„Uboga moja žena in otroci! Nikdar več vas ne bom videl!“

„Na levo!“

Na levi stoji blok 13 s črnim zidom morišča, vislicami in bunkerjem lakote.

Tedaj pa se zgodi nekaj, česar ne bi bil nikdar nihče pričakoval. Skozi vrste osuplih tovarišev si neki kaznjeneц utira pot, stopa iz vrste... Da si le upa!... Glava mu je lahko nagnjena vstran in velike oči gledajo začudenega Fritscha naravnost v obraz. Slišati je mrmanje, šepet, kakor bi kipel. Od vrste do vrste gre glas:

„Pater Maksimilijan! Pater Kolbe!“

Poveljnik taborišča zgrabi revolver, stopi korak nazaj in zatauli:

„Stoj! Kaj pa hoče ta poljska svinja od mene?“

P. Maksimilijan obstane prav pred njim. Čisto miren je in skoraj smehlja se. Govori tiho, da ga slišijo samo najbližji tovariši:

„Rad bi umrl namesto enega izmed obsojencev.“

Fritsch ga gleda, otrpel od začudenja. Kar sliši, je tako visoko nad njim, da se mu zdi, da sanja.

Vodja neumno vpraša:

„Zakaj pa?“

P. Maksimilijan je dober psiholog. Dobro ve, da mora krvniku olajšati poraz. Vsaka junaška kretnja bi pokvarila vse. Rajši se sklicuje na nepisani paragraf nacističnega zakona, da naj se slabotni in bolni likvidirajo. Zato odgovori:

„Star sem in za nič več nisem. Moje življenje nikomur ne koristi.“

„Namesto koga bi rad umrl?“

„Namesto tega tu! Ta ima ženo in otroke!“

Pater pokaže s prstom na človeka, ki je bil malo prej potožil in zaječal. To je bil Franc Gajow-niczek, narednik.

Fritsch bi rad razumel, zato vpraša:

„Kdo si ti?“

Sledi kratek, slovesen odgovor:

„Katoliški duhovnik!“

Nastal je trenutek molka.

P. Maksimilijan čaka. Njegov obraz brez brade je videti zelo mlad in prosojen. Ne gleda krvnika, ampak mimo njega v daljavo.

Se nikdar ni trajal molk v zboru tako dolgo. Končno reče Fritsch z zamolklim glasom:

„Naj bo! Pojdi z njimi!“

Ni bilo ne psovke ne zasramovanja. Palitsch je čakal na povelje s svinčnikom v roki. Prečrta neko številko in napiše drugo: 16670.

Nova zapoved:

„Naprej!“

Obsojenci, bosí, v sami srajci, zavijejo v blok smrti. Vse oči jih spremljajo. P. Maksimilijan gre zadnji — kakor pastir za svojo čredo...

Počasi se spušča noč.

V podzemlju so bunkerji lakote. To so temne in vlažne celice, večinoma brez oken. Ko obsojenci prispejo sem, več kakor dvajset kaznjencev umira v sednih celicah. Debeli zidovi ne morejo zadržati njihovih krikov, tožb in vpitja.

Ukažejo jim, naj se slečejo. Prevzeti od strahu ubogajo kakor avtomati. P. Maksimilijan pomisli, da je Kristus umiral na križu gol, zato uboga popolnoma zavestno.

Bunker je brez okna, brez zra-ka, brez ležišča. A ta čreda umirajočih ni brez pastirja. Duhovnik je z njimi, ne samo zato, da z njimi umre, ampak tudi zato, da jim pomaga umreti.

Nad črnim prepadom, polnim ječanja, so se zaprla težka vrata. Odslej ne dobe obsojenci ne jedi ne pijače.

A tokrat se je nekaj spremeni-lo: obsojenci niso kričali ne preklinjali — ampak peli! Iz so-sednjih prostorov, kjer se je slišal malo prej krik in vik, so se jim pridružili šibki glasovi petja. Kraj umiranja se je spreminjal v mrtvaško kapelo in iz celic so odmevale pesmi in molitve.

Krvniki so se prepadeno spogledovali in govorili:

„Kaj takega nismo še nikdar videli!“

Podzemski prostori so se spre-menili v cerkev. Vsak dan so bili glasovi šibkejši.

Jetnik Borgowiec je opravljal službo grobarja: prihajal je vsako jutro, da je odnašal trupla. Esovci so stali pri vratih in ga nadzirali, da ni govoril z obso-jenci. Borgowiec je povedal:

„Prve dni so bili tako zatopljeni v molitev, da niso slišali, ko so se odprla vrata, in so se zdrz-

nili šele tedaj, ko so se esesovci zdrzli nanje. Potem so nekateri pristopili in prosili za malo vo-de. P. Maksimilijan je bil miren, ni prosil ničesar in svoje krvnike je gledal zelo vedro. Ko niso prenesli več njegovega pogleda, so kričali: ‚Obрни se proč, ne glej nas tako!‘ Ko so odhajali, so govorili med seboj: ‚Nikdar še ni-smo videli človeka, kakor je ta!‘“

Dnevi so minevali.

Zvečer pred Marijinem vnebo-vzetjem so bili v bunkerju le še štirje, od katerih pa je bil samo p. Maksimilijan popolnoma pri zavesti. Ni več stal, ne klečal. Sedel je. Svojo malo čredo je odpuščal posamezno, drugega za drugim. Trije zadnji, ki so ležali nezavestni na tleh, so bili pripravljene, da stopijo pred Boga. Dobri pastir je dovršil svoje de-lo. Imel je pravico do počitka. Zdaj šele je smel umreti.

V trenutku, ko so vstopili krv-niki, da ga usmrte, je ležal p. Maksimilijan na tleh in molil. Ko je videl brizgavko za injek-cijo, je sam stegnil izsušeno roko za smrtonosni vbod. Borgowiec ni mogel več zdržati: zbežal je.

Kmalu je spet dobil nalogo, da očisti podzemni prostor. Ko je vstopil, je našel p. Maksimilijana, kako je še vedno sedel, z glavo, nagnjeno na stran, s široko odpr-timi očmi, uprtimi v neko točko kakor v zamaknjenosti, z jasnim in vedrim obrazom. Druga trupla so bila umazana in obrazj so ime-li obupne poteze, njegovo telo pa je bilo čisto in kakor s svetlobo obdano. Na Borgowieca je to sil-no delovalo.

Truplo p. Maksimilijana so zažgali kakor vsa druga trupla v enem izmed krematorijev, iz katerih se je kadilo noč in dan.

(Ti odstavki so vzeti iz brošure „Moč ljubezni“, ki je izšla leta 1967 v Kopru v žepni knjižnici „Ognjišča“ in ki opisuje življe-nje poljskega minorita p. Maksi-milijana Kolbeja. Knjigo je napi-sala Maria Winowska.)

Jezusa uporabili prvo obli-ko križa. Ta je imel dva dela: navpični kol, ki so ga zabili v zemljo, in vo-doravni kol, ki so ga šele kasneje pritrdili na nav-pični steber. Pokončno bru-no je imelo približno na polovici tršat in močan podstavek, na katerega se je kot na sedlo oprlo telo križanega. Bilo je namreč nemogoče, da bi držali telo na križu zgolj štirje žebli: prebodene roke bi se za-radi prevelike teže kmalu razčlenile.

● Pred križanjem so ob-sojenca bičali, včasih NA POTI H KRIŽANJU. Izro-čili so ga vojakom, navad-no štirim, katerim je po-veljeval stotnik; ta je mo-ral tudi potrditi obsojenče-vo smrt. Obsojencu so na-ložili — in včasih tudi pri-vezali — na ramena križe-vo prečko. Pred njim je no-sil birič tablico, na katero so v različnih črkah napi-sali zločin, zaradi katerega je bil obsojen. Včasih pa so obesili obsojencu tablico okoli vratu. Sprevod je šel po najbolj obljudenih in prometnih ulicah, da bi bi-lo pri kazni navzočih čim več ljudi.

● Zveza pravoslavnih duhovnikov v JUGOSLAVIJI zahteva nov državni verski zakon, ker sedanjemu ni več primeren za spremenjene razmere sedanjega časa. Zahteva enakopravnost duhovnikov v socialnih zadevah. Radio in televizija naj predvajata tudi pravoslavne cerkvene pesmi.

● V MOSKVI je le še 40 cerkva odprtih bogoslužju. Vsako cerkev vodi svet 20 vernikov, ki odgovarja pred oblastmi, da bodo v bogoslužnem prostoru spoštovani državni zakoni.

● 35 članov KATOLIŠKEGA DELAVSKEGA GIBANJA v Zahodni Nemčiji, ki so člani nemškega parlamenta, so se organizirali v posebno delovno skupino. Hočejo bolj vplivati na zakonodajo in na takojšnje ukrepe vlade v družinski politiki.

Škof na KANARSKIH OTOKIH se je v pastirskem pismu zavzel za svobodo javnega mnenja v Španiji. Menijo, da je hotel ob vedno bolj pogostih obsodbah časnikarjev v Španiji poudariti, da je svoboda javnega mnenja za družbo in državo velika dobrina. Ta svoboda naj se ne omejuje brez važnega razloga.

**cerkev
se prenavlja
cerkev
hoče služiti
cerkev
hoče biti
kvas sveta**

● ZDA ne bodo sicer navezale z Vatikanom diplomatskih zvez, bodo pa z njim še vnaprej v ozkem stiku. To je poudaril predsednik Nixon v razgovoru z belgijskim kurijskim kardinalom Fürstenbergom.

Kljub obširni propagandi proti krščanstvu je v ROMUNIJI versko življenje še vedno živo. Po statistikah naj bi okrog 80 % ljudi redno obiskovalo nedeljsko bogočastje. Prav izredna je udeležba mladine pri zakramentih.

● SOCIOLOŠKI INŠTITUT visoke šole v LINZU (Avstrija) je pisal 4.261 avstrijskim svetnim duhovnikom in bogoslovcem glede duhovniškega celibata. Odgovorilo jih je 40 %. Pri mnogih od njih je želja, da bi se poročili, ampak le, če bi smeli še naprej vršiti duhovniško službo.

● BOLGARSKO LJUDSTVO je še zelo verno. 37 odstotkov mladine iz „važnega proletariata“ je je kljub dolgoletni ateistični vzgoji globoko verne. 26,5 odstotkov novoporočencev se po obvezni civilni poroki na občini poroči tudi v cerkvi. 70 odstotkov atestov pokoplje svoje umrle cerkveno.

Slovinci ob meji

KOROŠKA — Koroška dijaška zveza je priredila sestanek, na katerega je povabila mariborskega pomožnega škofa dr. V. Grmiča, da je predaval o „Veri in ateizmu“. Živahen razgovor je bil dokaz, da je predavanje bilo sodobno in potrebno. — Dijaška igralska skupina je nastopila v farni dvorani v Šmihelu z veseloigro „Svoje glavček“. — Šmihelčani so gostovali v farni dvorani v Selah z igro „Sin“. — Farna mladina iz Dobrle vesi je naštu-dirala igro „Roža sveta“ in povabila rojake v farno dvorano v Globasnici. — Ljubezen do slo-

venske besede je v Železni Kapli zbrala skupino požrtvovalnih igravcev, ki so uprizorili igro „Lov na srečo“. — Slovenska gimnazija v Celovcu je priredila pustni ples. — Poštenega pustnega smeha so bili deležni gledavci igre „Hodl de bodl“ v farni dvorani v Pliberku. — V Št. Jakobu v Rožu so se v farnem domu zabavali ob predstavi „Čudni snubači“. — Farna mladina iz Žitare vesi je kar dvakrat gostovala z igro „Trije tički“.

TRŽAŠKA — V Borštu so proslavili farnega patrona sv. Antona tudi v dvorani z igro „Patent“. Nastopili so še harmonikarji, pevci in floklorna skupina. — Gojenci glasbene šole „Slomšek“ iz Bazovice so nastopili v Marijinem domu v Trstu s kitarami, harmonikami, orglami in saksofonom. Mladinski zbor je ob

spremljavi pel narodne in moderne popevke. — Slovensko gledališče, Glasbena Matica, Slovenska prosveta in Slovenska prosvetna zveza v Trstu so pripravili skupno Prešernovo proslavo.

BENEČIJA — Za sv. Tri kralje so se beneški Slovenci zbrali na Dnevni emigranta v Čedadu. V prenatrpani kino dvorani Ristori so z zanimanjem sledili dobro izbranemu programu v slovenskem jeziku.

GORIŠKA — Prireditel v korist slovenskega katoliškega tiska v Gorici je vsestransko uspela. S slovenskimi melodijami so razgibalj navzoče mladi glasbeniki. Enodejanka „Poštena deklica“ je tudi ob svoji stoletnici lepo opozorilo vsem, da ohranijo čistost jezika.

● Na POLJSKEM je bilo v letu 1969 406 novomašnikov.

● Pomožni škof iz Lyona (Francija) msgr. Ancel je obiskal VIETNAM in ostalo jugovzhodno Azijo ter ob povratku izjavil, da ima Cerkev v ondodnih pokrajinah čudovito življenjsko silo. V Vietnamu so 4 velika semenišča in škofje so prisiljeni, da zgradijo še petega. Kandidatov za malo semenišče je toliko, da morejo sprejeti le najboljše po značaju in nardarjenosti. Enako je z redovniškimi poklici. Vendar pride med Cerkvijo in svetno oblastjo često do trenj, ker hoče biti Cerkev neodvisna.

Slovinci po svetu

ARGENTINA — Kljub vročini je lepo število Slovencev prihitelo na Pristavo v Moronu, kjer je bila kulturno-družabna prireditve — „III. pristavski dan“. Maša, govori, folklorni in telovadni nastopi so izpričali povezanost in požrtvovalnost slovenske izseljenške skupnosti. Nastopi najmlajših so dokaz, da je slovenska govorica tudi zanje materin jezik, čeprav so rojeni Argentinci. Petindvajsetletnica zdomstva naj še trdneje poveže slovensko demokratsko skupnost, tako je poudaril predsednik v svojem govoru. — Mesečnik „Duhovno živ-

ljenje“ je 1. februarja pripravil na Pristavi svojo običajno letno prireditev s celodnevним programom, združenim z bogatim srečelovom. — Pustovanje so pripravili v krajevnih domovih Velikega Buenos Airesa.

KANADA — Hranilnica in posojilnica slovenskih župnij v Torontu je podelila kulturno nagrado za leto 1969 Mohorjevi družbi v Celovcu.

ZDA — Na povabilo „Cleveland School board“ je nastopila slovenska folklorna skupina „Kres“ na televizijskem programu „Young World“. — Veseli Slovenci so igrali na slovenski pristavi na „Pristavski noči“. — Sestri Mihele, pevki Glasbene matice v Clevelandu, sta priredili samostojen koncert pri pogrnenih mizah.

pred vprašanjem prostovoljne neoženjenosti. Cerkev ostaja zvesta duhu Nove zaveze, če zares prostovoljno neoženjenost svojih duhovnikov visoko ceni in brani.

Na drugi strani je pa treba pošteno povedati, da iz Nove zaveze ni mogoče opravičiti celibata, ki bi obvezoval vse duhovnike zahodne Cerkev. Kjer je v svetem pismu govor o neporočenosti iz verskih nagibov, gre za milostni klic oz. milostni dar posamezniku. Da bi bili vsi duhovniki naše Cerkev zaradi svoje službe obdarovani s takim darom, je treba, kolikor poznamo zgodovino Cerkev, le z veliko previdnostjo sprejeti.

Ali pa res drži, da Bog kliče le tiste v duhovništvo, ki jim daje tudi dar neporočenosti? Nova zaveza nam za takšno mnenje ne nudi nobenega dokaza.

Resno je treba jemati razne prošnje, naj bi papež dovolil razpravljanje o tem vprašanju. To razpravljanje naj bi bilo odgovorno, temeljito in svobodno.

— Na četrtem kulturnem večeru Slovenskega katoliškega akademškega starešinstva v New Yorku je predaval dr. F. Blatnik „Tudi Slovenci imamo mučenike“. — Ob koncu starega leta je slovenski športni klub Keglja v Clevelandu objavil svoja „moštva“: Žlahta, Urarji, Mački, Pastirji, Zajčki, Navihanci, Živali, Optimisti, Reveži, Pivopivci, Asi, Marostarji, Koprive, Piščanci, Pisane gobe, Benečani, Golobi, Struklji, Meteorji in Blejci, ki so se v medsebojnih tekmah potegovali za prvenstvo. Tako je nekaj zdrave slovenske šegavosti pripomglo k dobri volji vseh navzočih.

AFRIKA — P. Hugo Delčnjak je odšel misijonarit med črnce v državo Togo ob Atlantiku. Doma je v župniji Nova Cerkev pri Celju.

vroča vprašanja:

Oženjeni duhovniki?

V zadnjem času se je zelo razživela debata o tem, ali naj se katoliški duhovniki zahodne Cerkev ženijo ali pa naj ostanejo obvezno neporočeni. Kaj je možno o tem vprašanju razbrati iz svetega pisma?

Po duhu Nove zaveze je brez dvoma primerno, da ostanejo duhovniki neporočeni. Vendar pa so bili škofje v prvem krščanstvu redno poročeni. Tudi apostol Pavel poudarja svojo pravico do zakona, a si te pravice ne jemlje in želi, da bi tudi drugi hoteli zaradi božjega kraljestva ostati neporočeni.

Gotovo nima Jezus posebej duhovnikov pred očmi, ko govori o tistih, ki so si samski stan izvolili zaradi nebeškega kraljestva, a s čim večjo ljubeznijo in predanostjo duhovnik služi svojim vernikom, tem bolj resno se bo znašel

družinski kotiček

ljudje in ljudje

● **SIN JE PO DOLGIH LETIH ČAKANJA** končno vendarle prevzel dom, ki ga je oče v svoji visoki starosti in čudaško samostarski naravi docela zanemarjal.

Hiša je bila podobna hlevu. Taki je pospravil vso nesnago. Cele tedne je imel dela. Nove pode je moral napraviti v hiši, kuhinjo je čisto na novo uredil: štedilnika sploh ni bilo, bila je še staromodna, po stropu in stenah vsa zakajena kuhinja. Nov dimnik je moral narediti. Poslopju, ki ga je zamakalo, je dal napraviti novo leseno ostrešje, staro slamo in mah je nadomestil z opeko.

Tudi zunaj je hišo ometal in pobelil. Nove stopnice in nova

Veliki teden

● Na Cvetno nedeljo blagoslovljajo v cerkvi oljke in butare in v njej ali okrog nje se zvrsti procesija. Ta nas spominja Jezusovega slovesnega vhoda v Jeruzalem.

V Sloveniji so danes najbolj razširjene butare, v katerih je le malo brinja, pušpana ali ciprese. V glavnem jih sestavljajo pobarvani in v nekake šope zvezani oblanci. Vmes so seveda jabolka ali pomaranče. Oljčne vejice zatakujemo po procesiji za razpelo ali podobo. Čez leto jih uporabljamo za kropljenje z blagoslovljeno vodo.

● Na Veliki četrtek je Jezus postavil sveto Rešnje Telo in ustanovil duhovništvo. Obojega se spominjamo pri večerni maši, pri kateri duhovnik po Jezusovem zgledu umiva dvanajstim možem noge.

V četrtek „odidejo zvonovi v Rim“, v cerkvi pa se oglasi raglja ali ropotec. Pred cerkev navlečejo ponekod otroci stare zaboje in podobno ropotijo, potem pa udrihajo po njej, dokler je ne razbijejo: s tem „Boga strašijo“.

● Veliki petek je dan, ko se spominjamo Jezusove smrti. Pretresljive so besede, ki jih duhovnik bere pri popoldanski pobožnosti. Razkrije se nam vsa hudobija greha in vsa Kristusova ljubezen. Pri božjem grobu se zahvaljujemo Kristusu za to ljubezen.

V Sloveniji pripravijo božji grob s preprosto naslikanimi kulisami, ki predstavljajo Kristusov skalnati grob, stražarje in jeruzalemsko mesto v ozadju. Nad grobom se dviga prazen križ z belim prtom, položenim čez prečno bruno.

Veliki petek pripravljajo ljudje doma žegen: gnjat, klobase, pirhe, potico in hren. Pirhe barvajo

enotno ali pa jih na najrazličnejše načine porišejo.

● Velika sobota nas spominja s svojo tihoto na Jezusa v grobu. Večerno blagoslavljanje ognja, velikonočne sveče, krstne vode, ponovitev krstne obljube, branje svetega pisma, molitve — vse to nas napolni z živo zavestjo, da pripadamo Kristusu.

Na veliko soboto popoldne seje predvsem dekleta v jerbasih žegen k blagoslovu v cerkev ali k bližnji kapelici. Ta blagoslov nas navaja k temu, da bi vse, kar nam je za življenje potrebno, uporabljali po božji volji.

Zvečer zažigajo ponekod fantje kresove, imenovane vuzmenice.

● Velika noč je največji krščanski praznik. Zvonovi in velikonočne pesmi ustvarjajo praznično razpoloženje. Kristus je vstal, vstali bomo tudi mi!

Vstajenjska procesija je bila vsaj nekoč eno najlepših doživetij v slovenskem prostoru.

Na Veliko noč zjutraj je na mizi žegen. Potem se vrste razne igre s pirhi: trkljanje, trkanje in sekanje.

Otroku primerno igračo

Otroku nad tretjim letom bomo dali igrače, ki jih potrebuje za igranje. Primerne so razne punčke z opremo: otrok punčko oblači, ji kuha, jo vodi na sprehod, ji šiva in pere krila... Če se naj otrok igra zunaj, mu bomo dali skiro in žogo, če na kupu mivke, mu bomo kupili kanglico, lopatko, vedro in modele za oblikovanje. Če naj otroku igrača služi za igranje doma, npr. pozimi ali v dežju, bo morala biti igrača taka, da bo ob njej otrok miren, npr. sestavljanka.

Igrače za petletne otroke in na-

prej morajo že tudi upoštevati različne okuse fantkov in punčk: gotovo bodo prvim bolj všeč razne živali, sestavljanke in skiro, drugim pa punčke, kuhinje, spalnice.

Naj bi bile igrače lepe. Takšne, ki predstavljajo popačene človeške ali živalske like, gotovo niso primerne. Naj bodo lepo pobarvane ali pa naj bodo take, da bodo ohranile naravno barvo snovi, iz katere so narejene. Čim lažje jih je mogoče čistiti, toliko bolj so vredne s higienskega vidika.

Naj igrača otroka vzgaja! Zato je veliko vprašanje, koliko so vzgojno vredni posnetki vojaških zgradb in strelno orožje. Prav gotovo pa imajo veliko vzgojno vrednost sestavljanke, risanke, lepljenke.

Otroku so zelo všeč kot igrače prazne škatle, koščki lesa, vretena od sukanca. Močno mu je pa tudi pri srcu igranje na soncu, v mivki, v vodi.

Skrbimo za zdravje!

Le redkokdodokraja razvijesvoje prirojenesposobnosti. Zdravniki stalno ugotavljajopri ljudeh mnoge telesne in duševne slabosti (nervoze), stalno utrujenost in neodpornost, skrušeno držo in prave telesne deformacije, krčne in zlate žile, slabokrvnost itd.

Poleg tega se pojavljajopogostnipehrladi, nalezljive bolezni, kronična vnetja dihal, poapnenje

vrata ji dajejo prijazno, povsem novo in drugačno podobo.

Pred hišo, kjer je bilo prej vse blatno, je navozil kamenja in celo dvorišče je tlakoval, da ga je mogoče vsako soboto lepo pomesti. Kjer je prej rastle grmovje, je sedaj lepo ograjen zelenjadni vrt. Kolovoz od hiše do glavne ceste je posul z gramozom, da ima sedaj široki svet res dobesedno odprto belo pot do človeka na domačiji.

Vse to so stvari, za katere ni treba posebnega premoženja, čeprav seveda iz nič ni nič. Zato pa tembolj pričajo o podjetnosti, delavnosti in naprednosti gospodarja. Za vsem tem stoji človek, ki je razumen in vesten, človek reda in dela, ki ima veselje do življenja, ki se ne zapira vase, ki pa ima zato tudi zdrav odnos do družbe. Tak človek je dober vzgojitelj svojih otrok. Ne bo napak, če za vsem vidimo dobro, skrbno, razumevajočo ženo, gospodinjo, ki pri hiši podpira tri vogle.

● KO PO DVAJSETIH LETIH zopet obišeš nekoč ponosno kmetijo, katere gospodar je s prezirrom gledal na kočarje, ki imajo vse zanemarjeno, zagledaš na svoje veliko začudenje pravo razdejanje. Niti opazovati ne upaš tega nereda, da bi te domači ne opazili, čeprav po nepotrebnem. Če bi se namreč tega sramovali, bi ne dopustili, da bi domačija tako propadala.

Hiša je vsa oguljena, skoraj ves omet je že odpadel. Streha „rebra kaže“. Zid pri hlevih je že ves izpodjedjen, kmalu se bo vse podrlo. Vrat ni nikjer več, samo kakšna deska je še kje prislonjena. Drv nikjer (s čim le kurijo?) Plotov in ograj ni več, star vodnjak so otroci za zabavo zasuili. Konji se na spomlad pasejo kar vprek po pšenici. Otroci se igrajo z ostanki plotov, ki so prej živini branili dostop do njive.

Človek sploh ne razume. Gospodar, ki se je na kmetijo priženil, brklja okrog hiše, deset sinov ima, pa niti toliko volje nima, da bi otrokom svetoval, če že ne zapovedal, naj se igrajo „plot ob pšenici postavljati“, če so ga že za zabavo podrli. Vse bi

bilo opravljeno v eni uri in pšenica bi bila rešena.

Razumeli ga bomo, če ugotovimo, da mu v hlevu stoji štiri-letna kobila, ki je še ni napregel. Ne ljubi se mu. Brez koristi mu leto in dan je deteljo v hlevu.

Otroci so kot jamski človek: zanemarjeni, brez obleke, kakšna slučajna sunja visi na njih. Za zabavo so si skopali sredi sadovnjaka jamo, v kateri se skrivajo in igrajo, čeprav so že dolgini in dovolj močni. Za mimoidočimi pa mečejo kamenje in kažejo jezik.

Podoba zanemarjene domačije je zrcalo gospodarja, njegove inteligentnosti, toposti in zapitosti. Zabitost pride navadno od zapitosti. Zapil se je, zato pa je zanemarljivo sebe, svoje otroke, sebe in domačijo. Danes stoji pred lastnimi otroki prazen, brez pameti in brez volje do dela in, česar sam nima, tega tudi svojim otrokom dati ne more.

● NEKDO JE PRAVILNO ZA-VOHAL in vsi drugi za njim: čim več ljudi bo prišlo v vas, tem več bo denarja, tem lažje se bo vse prodalo, lažje življenje nam bo. Zato so obnovili ceste, hiše in vrtove. Napeljali so si vodovod, ker le tako je možno urediti udobno stanovanje in zdravo („higiensko“) stranišče, po kate-

žil, povečani krčni pritisk, oslabelost srca, možganska in srčna kap, sladkorna bolezen, posledice alkoholizma ipd. Hkrati se močno množijo hude nesreče na cestah in pri delu.

Glavni vzrok omenjenih bolezni in nesreč je nenaravni način modernega življenja. Temu se pridružujejo premnoge odgovornosti in dolžnosti, enolično in utrudljivo delo, industrijska in mestna atmosfera, predolgo bivanje v notranjih prostorih, pomanjkanje časa za razvedrilo v naravi, nepravilna in pogosto preobilna hrana, pretiravanje v kajenju, uživanju alkohola in raznih tablet.

Kot zdravila proti omenjenim težavam navajajo zdravniki zlasti polnovredno prehrano, redno telesno vzgojo, šport, zmerno in trezno življenje in vrnitev k naravi.

Kaj naj bo v dnevni prehrani?

Snovi, ki jih dobivamo s hrano, porabi naše telo za energijo (za delo in telesno toploto), za izgradnjo telesa in za obrambo zdravja. Snovi, ki dajejo človeku energijo, imenujemo osnovna hranila, tiste, ki branijo pred boleznimi in krepijo zdravje, pa obrambna hranila.

Človek potrebuje takole sestavljeno hrano:

OSNOVNE SNOVI:

beljakovin 10—15 % (mleko, sir, sirček, meso, ribe, jajca, soja, ovseni kosmiči),

maščob 20—25 % (polnomastno mleko, smetana, maslo, slanina, margarina, mast, olje),

ogljikovih hidratov 50—65 % (sladkor: sladkor, med, marmelada, slaščice; škrob: stročnice, mlevski izdelki, kruh, krompir; celuloza: polnomleta moka, zelenjava, sadje).

OBRAMBNE IN DOPOLNILNE SNOVI:

vitamini (rumenjaki, sadje, zelenjava, mleko, drobovina, polnomleta moka),

rudniške soli (mleko, sir, drobovina, polnomleta moka, sadje, zelenjava),

aromatske snovi (začimbe, dišavnice),

voda 1½—2 l (pitna voda, druge pijače).

Če si izbirate stanovanje

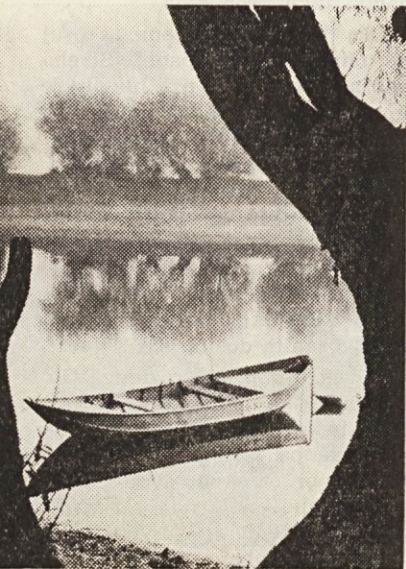
Naselje, kamor se boste preselili, je lahko staro ali novo, tudi stanovanje samo je lahko staro ali novo. Lahko je to naselje del vasi ali mesta, ta spet v predmestju, v središču ali novem stanovanjskem naselju. Ni vseeno, kje si človek izbere svoj življenjski prostor, če mu je seveda dano na izbiro...

Stanovanja v starih naseljih so dostikrat brez kopalnic, s skupnimi sanitarnimi napravami za več stanovanj, s slabim načinom ogrevanja, slabo osvetljenostjo prostorov, zelo visokimi prostori. Vhodi v stare hiše so navadno nezaščiteni pred dežjem, nerazsvetljeni in s slabimi možnostmi za odstranjevanje smeti. Posebne težave pomenijo pri starih stanovanjih prometne zveze, parkiranje, čistoča in osvetljava ulic, vzdrževanje strehe.

V novih stanovanjskih naseljih je navadno boljše organiziran promet (ločitev vozila in pešca), ogrevanje je centralno, poskrbljeno je za otroško varstvo in igrišča, za parke in zelenice. Stanovanja so majhna, a dobro izkoriščena. Žal je izdelava dostikrat slaba, vgrajeni les premalo suh in gradnja prehitra. Tudi toplota in zvočna izolacija sta često pomanjkljivi. Pogosto so stanovanja revna in nečloveška.

Vaška naselja imajo mnoge dobre strani stanovanjskega prostora. Majhni in mirni prostori, življenje v neposrednem stiku z naravo, večinoma v pritličnih hišah, ceneno življenje (zelenjava, sadje, mleko, kurjava) — vse to je zelo ugodno. Seveda so pa tudi manj zavidljive stvari: oddaljenost od službe, pomanjkljiva preiskrba, oddaljenost od uradov, šole, zdravnika, kina in gledališča.

Središče mesta je kot stanovanjski prostor navadno zelo privlačen, a malokdaj nudi res dobre

stanovanjske pogoje. Predvsem je tu le malo zelenja, stalen hrup in močna ulična razsvetljava ponoči. Prednost je bližina uradov, gledališč, kinov. Stanovanja so v visokih zgradbah, s centralno kurjavo, dvigalom, zato je najemnina višja; prav tako je poskrbljeno za garažo in parkiranje.

Predmestje je lahko zanemarljivo četrt, lahko pa vilna četrt. Središče mesta je dosti blizu, okolje pa je mirnejše in bolj zeleno. Navadno je predmestje nasele revnejših, skromno, brez posebnih občinskih naprav in grajeno nenačrtno.

Stanovanjski satelit je novo naselje izven ožjega mestnega območja. Prometne zveze z mestom ali delovnimi mesti morajo biti zelo dobre. Če je satelit iz industrijsko grajenih blokov, je nevarnost, da bo splošen vtis hladen in se bodo zlasti žene, ki ostajajo doma, v njih slabo počutile.

Kako naj shranjujemo gramofonske plošče?

Plošče, ki so trde — to so večinoma vse starejše plošče — lahko shranjujemo pokonci v ustreznih stojalih, vložene v vrečkah in ovitkih, ki preprečujejo, da bi se nanje usedal prah. Ta je njihov najhujši sovražnik. V njem so namreč tudi trdi drobc, ki jih pri igranju gramafonska igla „povozi“ in z njimi po svoje oblikuje brazde zapisa. Plošče začno zaradi tega šumeti.

Mehkejše in tanjše plošče hranimo v ustreznih ovitkih drugo vrh druge. Ovitki naj bodo dvojni: notranji iz polivinila ali podobne umetne snovi, zunanji pa iz tršega papirja. Naj ne bo seveda kup zloženih plošč previsok: 10 do 15 plošč je za en kup kar dovolj.

Ko vzamemo ploščo iz ovitka, da bi jo poslušali, jo najprej skrbno obrišimo s posebno blazinico ali s čisto in mehko usnjeno krpo (jelenovo kožo)! Tega seveda ne smemo delati na gramofonskem krožniku. Čistiti je treba v smeri brazde, ne pa pravokotno nanje.

Ploščam škodi toplota, ker jih razmehča. Skriti jih je torej treba pred soncem in ne jih hraniti preblizu zakurjene peči. Ne gre jih polagati na radijski sprejemnik ali televizijski aparat; oba sta zanje pretopla.

S ploščami in iglami je treba ravnati kar se da previdno. Oškrbljene in do skrajnosti zdrsanne plošče rajši vrzimo v smeti, kot da na njih pokvarimo še igle. Velja pa tudi nasprotno: novih in docela porabnih plošč ne bomo igrali z izrabljeno ali celo oškrbljeno iglo.

Sir, ki je ostal v koščkih in se posušil, lahko zmeljemo in vmešamo med presno maslo za namaz. Lahko ga pa naribamo na riž, makarone in druge močnate jedi.

Uganka

Nekdo je našel ob razkopavanju stare hiše listino, s katere je z največjo muko še mogel razbrati sporočilo, ki ga je eden njegovih prednikov nanjo napisal. Glasilo se je:

„Na vrtu sem zakopal zaklad. Tisti mojih potomcev, ki bo odkril to listino, naj si zaklad vzame. Zaklad leži na točno določenem mestu v vrtu in sicer tam, kamor pade senca konice stare smreke na dan sv. Janeza Krstnika ob štirih popoldne. Na tistem mestu naj najditelj koplje dva metra globoko, pa bo prišel do zaklada.“

Najditelj je čakal godu sv. Janeza Krstnika in točno ob štirih popoldne zaznamoval mesto, kjer naj bi ležal zaklad. Ko je potem skopal dva metra globoko jamo na tistem mestu, o zakladu ni bilo ne duha ne sluha.

Razočaran je premišljeval, zakaj zaklada ni. Končno se mu je posvetilo. Kaj je bilo?

REŠITEV UGANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE: Ker je premajhen in ne seže s kazavcem do 24. gumba. Ker je gumb za v pritličje čisto spodaj, se pelje nazaj vedno že iz 24. nadstropja.

rem izobraženec najprej vpraša. Sploh so ljudje že ponovno ugotovili, da stopnjo izobrazbe lahko najzanesljiveje spoznamo po „kulturi stranišča“. Skoraj bi lahko govorili tudi o „testu stranišča“, zlasti poučno bi bilo to na Balkanu, a tudi v Italiji in morda še kje drugje.

Zato je zelo poučno za presojo izobrazbe in civilizacije, kako so urejena stranišča, gnojišča in gnojne jame. V zvezi s tem so seveda tudi ceste s kanalizacijo.

Kako prijetno ti je, če se na Gorenjskem na mah znajdeš v vasi ob asfaltirani cesti, kjer vsa voda zgine pod cesto in so celo občestni jarki zakriti, kjer ni nobene gnojnice in kjer opaziš pri vsaki hiši vodovodno cev! Kar zavdi se ti, kakor da si nekje v Švici, na Nizozemskem ali na Švedskem. Čutiš, da se nam ni treba sramovati, če se pripelje tujec iz daljne dežele skozi to vas in se v njej ustavi: ne bo se slabo počutil in vaščan, ki mu postreže z jedjo in pijačo ali morda tudi s prenočiščem, bo prav zadovoljen in, če bi vaščan iz „blatne vasi“ za vse to zvedel, bi ga resnično zavidal.

Dr. A. Trstenjak

novice novice novice novice novi
ce novice novice novice novice no
vice novice novice novice novice
novice novice novice novice novi
ce novice novice novice novice no
vice novice novice novice novice
novice novice novice novice novi
ce novice novice novice novice no
vice novice novice novice novice

od doma

BELTINCI — Časopisno in založniško podjetje Pomurski tisk iz Murske Sobote je tu odprlo papirnico in knjigarno. Odprtje trgovine je velika pridobitev za tukajšnje občane, saj bo sedaj odpadla marsikatera pot v Mursko Soboto.

BELTINCI — Tovarna pletenin Beltinka zaposluje 200 delavk. Z izrazito usmeritvijo na izdelke otroške trikotaje ubira Beltinka pot specializacije in si je utrla mesto na zahodnem trgu: v Franciji, Avstriji in Belgiji. Na sejmu Moda 1970 v Ljubljani je dobila letos dve srebrni, lani pa zlato medaljo.

BOHINJ — Ljubljanski hotel „Lev“ je razpisal natečaj za gradnjo velikega hotela v Bohinju pri Sv. Janezu. Natečaja se je udeležilo 28 arhitektov. Hotel bo imel 220 sob in tri stanovanja s 416 ležišči in 80 pomožnimi posteljami. V gostinskih prostorih bo 870 sedežev. Hotel bo imel tudi kopalnice z zimskim bazenom. „Lev“ je kupil tudi zasebno gostišče pri slapu Savice in leseno vilo na bregu jezera.

BRNIK — Predstavniki podjetja Aerodrom Ljubljana—Pula so sklenili, da bodo zgradili na letališču na Brniku sodobno pristaniško stavbo z vsemi pritisklinami, kjer bodo lahko dnevno odpravili do 800 potnikov. Stroški gradnje so predvideni na 10 milijonov dinarjev in naj bi jo maja 1972 izročili v promet.

CELJE — Metalurško kemično podjetje Cinkarna v Celju je imela v poslovnem letu 1969 približno 10 milijonov dinarjev izgube. Cinkarno težijo dolgovi, ki

Z izvlečki iz slovenskih revij in časopisov, ki izhajajo doma in po svetu, skušamo zasledovati dogajanje med Slovenci. Za utemeljenost komentarjev in mnenj ne odgovarjamo. Iz podane snovi naj si bralci sami ustvarijo sodbo o življenju slovenske družbe! — Op. ured.

kaj pravijo doma in po svetu

Plenitev „tujega“ tiska v Jugoslaviji

Katoliški GLAS

Meje Jugoslavije so zlasti nasproti Italiji in Avstriji na široko odprte. Tako zadržujejo premnogi tostran in onstran meje, s tem se hvalijo oblasti v Sloveniji in ugotavljajo obiskovavci sosednje države.

Iz izkušnje vemo, da je temu res tako. Povodenj turistov se ne prekine noben letni čas. Jugoslovanov mrgoli v Trstu, Gorici, v Benetkah. Eni kupujejo, drugi se gredo izletnike. Na meji jugoslovanski cariniki tujcem le zelo površno pregledajo prtljago. Zaradi njih lahko uvozijo cele skladovnice „tujega“ tiska.

Da se dobro razumemo! Pod besedo „tuji“ tisk v Beogradu ne mislijo na angleško, francosko, nemško in italijansko pisane časopise in revije. Saj ima celo tržaški „Piccolo“, ki še vedno pretaka solze nad Cono B, „začasno pod jugoslovansko upravo“, prost dostop na jugoslovansko tržišče. Pod „tuji“ tisk tudi ne spada „Primorski dnevnik“, ker ima pač enako barvo kot njegovi tovariši v Sloveniji. Pač pa veljajo za „tuji“ tisk vsi tisti časopisi v zamejstvu in izseljenstvu, ki mislijo, pišejo in čutijo sicer slovensko, toda izhajajo brez blagoslova komunistične partije Jugoslavije. Med njimi so „Katoliški glas“, tržaška „Mladika“, „Ameriška domovina“ v Sev. Ameriki, „Svobodna Slovenija“ v Buenos Airesu ter „Misli“ v Avstraliji, da omenimo le nekatere.

„Misli“ so mesečnik za slovenske izseljence v Avstraliji, izdajajo ga slovenski frančiškani. Nedavno je eden od slovenskih izseljencev poslal domov en izvod te revije. Da bi gotovo prišla na naslov, jo je dal v zaprto pismo in poslal po zračni pošti. Jugoslovanski komunisti se hvalijo, da pisemske cenzure že davno ni več. Od časa do časa pa se le ujamejo v lastni laži.

Prišlo je torej pismo z „Mislimi“ v Slovenijo. Zapečateno in po zraku. Toda naslovljenec je prejel namesto pisma od krajevne občine (še dobro, da so ga obvestili) sledeče obvestilo:

1. Tisk se odvzame brez odškodnine.
2. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe.
3. Po členu 15. in 21. zakona o tisku in drugih oblikah informacij se smatra poslana pošiljka za tuji tisk. Po 2. odstavku 68. člena omejenega zakona za vnašanje takega tiska je potrebno dovoljenje zveznega komisariata za notranje zadeve v Beogradu. Po 75. členu se tuji tisk, ki pride v državo brez dovoljenja, odvzame brez odškodnine. Načelnik oddelka: A. K.

Tako torej! Slavni zvezni sekretariat za notranje zadeve v Beogradu je torej edini opolnomočen, da odloči, kdaj je tisk „tuj“ in kdaj ne. Če ga vnašajo turisti, skrbno molči, saj ne gre vznemirjati in šikanirati ljudi, ki v državo prinašajo prepotrebne devize. Tudi ne kliče na odgovor lastnih rojakov, ki delajo v tujini ter prebirajo vse, kar jim pride pod roke. Saj vsi v Jugoslaviji dobro vedo, koliko pomeni za državno gospodarstvo množica ljudi, ki bi bili doma brezposelni, v kapitalističnih državah pa služijo tuje valute in jih nato spreminjajo v dinarje.

Če pa se pojavi en samcat izvod „Misli“, tedaj se zdi, da je vsa Jugoslavija zanihala v svojih tečajih in je na tem, da razpade. Poiščejo se vsi mogoči paragrafi, z vso smešno uradnostjo se sestavi odločba in se namesto revije dostavi nič hudega slutečemu državljanu. In glej čudo! V istem času je revija „Misli“ prejelo več naslovljencev v Srbiji. Ze leta jim jo jugoslovanska pošta dostavlja.

Ali ni tako, da bi nekateri Slovenijo na vsak način radi spremenili v deželo Butalcev?

Katoliški glas, Gorica—Trst, 8. jan. 1970, str. 2.

Stari bavbav — klerikalizem

Kardelj je čutil potrebo, da se spet spoprime s svojim „bavbavom“, s klerikalizmom (na letošnji prvi seji Zveze komunistov Slovenije, op. NL). Tega preganja, odkar je prišel na oblast, pa zgleda, da ga še vedno ni ukrotil. Potrdil je, da so komunisti brezbožci, a da se zavedajo, da je vera proizvod družbe in da bo svojo vlogo ohranila vse do tedaj, dokler bo družba taka, kot je. Kot zgleda, jo slovenski komunisti niso uspeli v svojih 25 letih kaj dosti spremeniti, bi človek sklepal po tej Kardeljevi ugotovitvi.

Kardelj je tudi dejal, da se ne sme dopustiti, da bi se uveljavila trditev, da so komunisti proti veri zato, ker so ateisti. Ne! Oni se borijo le proti zlorabi vere v reakcionarne protisocialistične cilje. Še to je ugotovil, da sta „Cerkev in vernik v naši družbi svobodna“. Tržaški slovenski dnevnik je smatral to ugotovitev za tako važno, da jo je objavil v naslovu z velikimi črkami. Toda Kardelj je hitro dodal: Ta svoboda pa bo trpela omejitve, če se bosta Cerkev in vernik pustila zlorabljati v reakcionarne politične namene. Seveda, sodba o tem, kdaj pride do teh zlorab, gre le partiji.

„Bitka proti klerikalizmu“ — je Kardelj zaključil svoja modrovanja o veri — „je potrebna tudi zato, da se bosta Cerkev in vernik počutila v naši družbi svobodnejša in se čimbolj dejavno vključila v zgradbo naše družbe.“

Katoliški glas, Gorica—Trst, 15. jan. 1970, št. 1.

Nasilje

Nasilje se je tako razbohotilo, da ne veš, kje te zaloti, čeprav po vsem svetu postavljajo oltar svoboda in demokracija ter jima prižigajo kadilo. Eni so iskreni, drugi ju nategajo na svoje totalitarno kopito, da bi zakrinkali svoj v socialne ideale zaviti pohlep po oblasti.

Tudi Slovenci smo izpostavljeni nasilju v raznih oblikah. Kjer ga ne izvajajo drugi, ga včasih izvajajo lastni bratje. Vzemimo slovensko narodno skupnost v Italiji. Nasilje, ki ga je izvajal nad nami fašizem, ima ponekod še vedno trdožive, čeprav nekoliko potuhnjene posnemavce. Marsikaj se je res izboljšalo, a kljub temu nam ni treba gledati skozi okno drugam, kaj pomeni rasna diskriminacija, ker jo sami na lastni koži okušamo.

Če si Slovenec, težko prideš v službo, zlasti javno; ako si v njej, skoro nikjer ne napreduješ, prav zato, ker si Slovenec, da o materinem jeziku v uradih in na sodišču ter o drugem sploh ne govorimo.

Tudi zemljo nam jemljejo s silo. Še kakšni dve leti bodo tega ali onega za vzgled drugim strahovali celo s sodnimi procesi — kar jim je tem lažje, ker so jih žal sprožili Slovenci — da bo tako vladal mir

so jih napravili ob topilnici cin-ka in žveplene kisline.

CERKNICA — Kljub temu da podjetje Brest v Cerknici, Kovi-no-plastika v Ložu in Gaber v Starem trgu gospodarsko lepo uspevajo, je vendar v občini 223 brezposelnih, največ takih, ki nimajo dokončanega obveznega šolanja. Pri presihajočem Cerkniskem jezeru so zabetonirali nekatere odtokove. Tako hočejo jezero napraviti stalno in zgraditi letovišča, kjer naj bi brezposelni dobili delo.

ČRENŠOVCI — Trgovsko podjetje Univerzal iz Lendave gradi tu market. Ta montažna trgovina bo imela 300 kvadratnih metrov prostora. Računajo, da bodo trgovino odprli pred jesenjo.

GORJE PRI BLEDU — V avli nove osnovne šole so odprli razstavo umetniških del slikarja Iveta Šubica ter kiparja Staneta Jarma. Oba umetnika sta pred tem razstavljala v mali graščinski dvorani v Radovljici.

GORNJA RADGONA — Iz občine je bilo v mesecu decembru lanskega leta prijavljenih na zavodu za zaposlovanje 261 nezaposlenih delavcev. Med temi je bilo največ polkvalificiranih in sicer 149, sledijo nekvalificirani — 99 in kvalificirani — 14. Ostali so bili z nepopolno ali popolno srednjo šolo. Predvidevajo, da je to število v januarju še nekoliko naraslo, ker so se vrnil nekateri sezonski delavci iz tujine.

GORNJA RADGONA — Iz občine, ki ima nekaj več kot 20.000 prebivalcev, je v lanskem letu

Bogojina

odšlo na sezonsko delo v inozemstvo 336 delavcev. Največ jih je odšlo v Nemčijo (151) in v Avstrijo (182), ostali pa v Švico. Zanimanje za zaposlitev v inozemstvu je v občini iz leta v leto večje.

GRAD — Krajevna skupnost je zgradila moderno zdravstveno postajo s finančno pomočjo občanov, občinske skupščine in zdravstvenega doma Murska Sobota. Zgradili so tudi bencinski servis, v katerega je krajevna skupnost vložila v denarju in prostovoljnem delu občanov mnogo sredstev. Pri gradnji tega servisa sta sodelovali tudi podjetji Petrol in Potrošnik iz Murske Sobotice.

GRADIŠČE V SLOV. GORICAH — Vodstvo gradiške osnovne šole se je znašlo v precej hudi zagati. Pred kratkim je začelo v šolskem posloppju, ki so ga pred nedavnim obnovili in dogradili, zatekati. Poslopje je obnavljalo mariborsko podjetje Stavbar.

HOČE — V kmetijski zadrugi so začeli ugotavljati izgube. Pred leti je ta kolektiv dobro gospodaril. Ugotovitve kažejo, da so nekateri člani kolektiva — med njimi so bili tudi vodilni — površno opravljali delo ali se celo okoriščali na račun gospodarske organizacije. Kolektiv je delil za osebne prejemke več sredstev, kot jih je ustvaril. Čeprav je imela zadruga izgubo, so poprečni osebni prejemki presegali 1000 din na zaposlenega.

HRASTNIK — Steklarna v Hrastniku se je lani uvrstila med največje proizvajavce in izvoznike stekla v Jugoslaviji. Na tujem trgu so prodali steklenih izdelkov v vrednosti nad dva milijona dolarjev. Izvažali bi pa lahko še več, če bi bil devizni sistem prožnejši do izvoznikov.

IZOLA — Izolska živilska tovarna, ki slovi po dobrih ribjih konzervah, je v finančnih težavah. Leto 1967 in 1968 je zaključila z izgubo, ki je v letu 1969 narasla čez tri in pol milijona dinarjev.

svoje vrste in nam v tem času vzamejo še tisto zemljo, kar je še nameravajo vzeti.

Tržaško komunistično „Delo“ pa je že na koncu dveh vokvirjenih člankov prav po kitajsko grozilo z nasiljem drugače mislečim Slovencem — „Katoliškemu glasu“ s Turjakom, „Novemu listu“ bolj na splošno.

Katoliški glas, Gorica—Trst, 8. jan. 1970, str. 1.

Zopet „gluha loza“

Na žalost je v komaj minulem letu zadel hud udarec idejo o skupnem slovenskem kulturnem prostoru. Ta ideja, ki se je začela obetajoče razvijati, je bila kratka kot češkoslovaška pomlad. Nerazumljivo postopanje odgovornih v Ljubljani in tudi nekaterih v Gorici in v Trstu je tej ideji zadalo v preteklem letu zelo hude rane.

Naj omenimo le policijsko rekvizicijo Pahorjeve knjige „Odisej ob jamboru“, pa popolno tišino na razna vabila za kulturna gostovanja in druge pobude v zamejstvu v okviru Slovenske katoliške prosvete.

Zopet je nastala „gluha loza“ kot pred leti. Prav to dejstvo nas mora spodbujati, da bomo še bolj gojili kulturne stike in izmenjave vsaj med nami Slovenci v zamejstvu. Trst, Gorica, Celovec se moramo čutiti tudi kulturno zmeraj bolj eno in zmeraj bolj blizu. Pokažimo matični Sloveniji, da smo ena sama živa slovenska kulturna skupnost, ki noče umreti, čeprav so jo nekateri, tudi v Sloveniji, že odpisali. Če hočejo kulturno in narodno umreti drugi, naj umrejo, mi katoliški Slovenci hočemo živeti ne samo slovenski Cerkvi, nego tudi slovenski kulturi!

Katoliški glas, Gorica—Trst, 1. jan. 1970, str. 1.

Beneški Slovenci zahtevajo pravico

S ponosom lahko zapišemo, da so beneški Slovenci pustili na nedavni konferenci o izseljeništvu v Vidmu najboljši vtis. Mirno in pogumno so nastopili pred polno dvorano in prvič v njih povojni zgodovini postali popolen nosivec svojih zahtev ter pravic. Mladi fantje so dokazali, da so se narodnostno osvestili, da jim ni narodnost več nekaj nedoločnega, da jim ni materin jezik nekaj, česar se je treba sramovati in ga ne govoriti v javnosti. Dvorana, polna izseljencev in oblasti iz vseh predelov dežele Furlanije-Julijske Benečije jim ni nitj enkrat zažvižgala: nasprotno, vmesni klici in ploskanje so dokazali, da razumejo njihove narodnostne in socialne probleme in da so za njihovo pravično rešitev.

Mislim, da je bila s tega stališča konferenca za nas res nekaj zgodovinskega. Na njej niso več postavljali zahtev deželni ali pokrajinski svetovavci ali politične stranke: postavili so jih beneški Slovenci sami.

Še pred nekaj leti so veljali za brezoblično ljudstvo brez prave duše: za oblast so govorili le nekj čuden dialekt. Pomoč, ki so jim jo po kulturni poti in preko izvoljenih predstavnikov nudili zadnje čase bratje iz Trsta in Gorice, je sedaj rodila sadove. Danes so Slovenci iz Benečije že pobudniki svojih dejanj in sami nosivci svojih teženj.

Predsedniku deželne vlade Berzantiju so pred kratkim izročili spisek svojih narodnih in gospodarskih zahtev. Predsednik jih je sprejel brez vsakršnih predsodkov in obljubil rešitev njihovih problemov. V deželnem svetu je odbornik Varisco potrdil v imenu celotnega deželnega odbora obvezo reševanja vseh njihovih problemov, tako gospodarskih kakor narodnostnih.

Katoliški glas, Gorica—Trst, 1. jan. 1970, str. 1.

Naš tisk skozi prikrite oknice v Sloveniji

Zadnje čase je veliko govora o enotnem slovenskem kulturnem prostoru. Tudi mi moramo biti za ustvaritev tega prostora. Toda ne moremo biti samo za formalno, za besede, ampak prej za dejstva. Zato želimo, da je ta enotnost živa, da ni samo črka na papirju, da ni fraza. Letos nam je končno uspelo doseči, da bomo Prešernovo proslavo pripravili skupaj z nekaterimi drugimi ustanovami: Slovenskim gledališčem, sorodno Slovensko prosvetno zvezo in Glasbeno Matico.

Toda to je šele prvi korak, samo en dogodek. Veliko stvari pa je še neurejenih, ki so po našem mnenju osnovnega pomena in naravnost kličejo po ureditvi. Morda bi lahko tu omenili Kulturni dom, nekulturne napade na naše kulturne delavce, trdovratno molčanje o našem prosvetnem in kulturnem delovanju, enostransko in pristransko poročanje in še kaj.

Naj spomnimo samo še na zadnji klavni spodrselj s Pahorjevo knjigo, ki pa ni osamljen pojav. Ves naš tisk še vedno roma v Slovenijo skozi priprte oknice, namesto da bi romal skozi široko odprta vrata.

To so nekatera dejstva, ki terjajo, da jih uredimo. Ker zadevajo vso slovensko javnost, je dolžnost politikov, da se tudi oni trudijo za njihovo ureditev.

Katoliški glas, Gorica—Trst, 22. jan. 1970, str. 3.

Dvojezični napisi na Tržaškem

V tržaški občini so se pred kratkim pojavili dvojezični napisi. Zankrat se je to zgodilo v treh krajih oz. vaseh: v Sv. Križu, v Trebčah in v Bazovici. Naši ljudje se zavedajo, kako velike važnosti so ti dvojezični napisi, zato so z zadovoljstvom vzeli na znanje njihovo postavitve.

Če pomislimo, da so to prve dvojezične table v tržaški občini v pojvni dobi, potem moramo priznati, da je bil politični sporazum Slovenske skupnosti s strankami leve sredine res modro in učinkovito politično dejanje. Slovenska skupnost je namreč napela vse svoje politične moči, da je v smislu svojega volilnega programa dosegla dvojezične napise, v prepričanju, da so takšni napisi ne samo potrebni, ampak iz narodnostnih razlogov tudi nujni, saj tudi navzven pričajo, da tu živimo Slovenci.

Ob tem dejstvu pa moramo včasih vprašati tudi svojo vest, ali smo kot trgovci in lastniki raznih obratov ter podjetij napravili v tem smislu svojo dolžnost in postavili dvojezične napise? Pa tudi kot čisto navadni privatniki imamo na svojih glavnih vratih stanovanja ali na svojih vrtovih večkrat razne opozorilne napise, kot npr. Pozor na psa, Privatna lastnina, itd. So tile napisi vedno tudi v slovenščini ali so samo v italijanščini? Če je tako, potrudimo se, da bomo tudi v teh stvareh izpričali svojo narodno pripadnost in zavest.

Katoliški glas, Gorica—Trst, 8. jan. 1970, str. 1.

Odrpto pismo koroškemu deželnemu glavarju Hansu Simi

NAS TEDNIK

Osrednji odbor Narodnega sveta koroških Slovencev je sklenil na seji 19. januarja 1970 v zvezi z zadevo Vetrinja nasloviti naslednje odrpto pismo gospodu koroškemu deželnemu glavarju:

Spoštovani gospod deželni glavar!

Iz sporočila Deželnega tiskovnega urada razvidimo, da ste se obrnili

Zato je delavski svet Delamarisa predlagal uvedbo prisilne uprave, ki naj bi skušala rešiti to največje podjetje v Izoli.

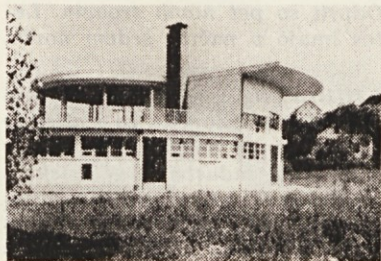
JESENICE — Jeseničani so letos že štirinajstič zaporedoma jugoslovanski prvaki v hokeju na ledu. Od 20 iger so jih 17 dobili, eno remizirali in dve izgubili. Zabili so 200 golov, 46 so jih pa dobili. Šele zadnja tekma je odločila o drugem mestu, ki so ga dobili z zmago nad zagrebškim Medveščakom hokejisti ljubljanske Olimpije. Medveščak je bil ves čas za kako točko boljši od Olimpije. Z zmago nad Medveščakom 4 : 1 pa je Olimpija dosegla 29 točk in pustila Medveščaka z 28 točkami na tretjem mestu.

JESENICE — Zaradi pomanjkanja koksia so morali februarja ugasiti enega od dveh plavžev na Jesenicah. S tem bo precej delavcev izgubilo delo in tovarna ne bo mogla izpolniti pogodbenih obveznosti. Težave so nastale, ker je cena koksia zaradi pomanjkanja na svetovnem trgu zelo poskočila in sta jugoslovanski kokarni v Lokovcu in Zenici začeli prodajati svoj koks na zapad in tako nista izpolnili pogodbenih obveznosti do domačih železarn.

KOPER — Na voljo so podatki o turističnem prometu na slovenski obali za leto 1969. Obalo je lani obiskalo 291.000 gostov. Nočitev pa je bilo čez milijon.

KRANJ — Tekstilna industrija v Kranju je v težavah. Glavni vzrok je nizka izobrazba delavcev. Tako na primer zaposluje tovarna Tekstilindus 3200 delav-

Kapela

nih moči, od katerih jih ima le 27 višjo ali visoko izobrazbo. Tako pride na enega, ki ima srednješolsko izobrazbo, več kot 120 delavcev.

KRANJSKA GORA — Konec januarja so bile pod Vitrancem smuške tekme za pokal Vitranc. V veleslalomu, ki šteje tudi za svetovni pokal, je zmagal Švicar Giovanoli, v slalomu pa Švicar Frei. Francoz Russel je tekmoval samo v veleslalomu in je bil drugi.

LENDAVA — Nove naprave za proizvodnjo formalina v Lendavi so veljale za vzporednimi objekti vred 22 milijonov dinarjev. Napoved, da bo znašal samo brutoprodukt te tovarne letno okoli 33 milijonov dinarjev, je vsekakor bodrilna. Tovarno so zgradili do zadnje faze z mednarodnim posojilom, sedaj pa se je zataknilo, ker ne dobijo dinarskega posojila.

LJUBLJANA — Vse leto 1969 sta slovensko gospodarstvo obvladovala dva problema: nelikvidnost podjetij in integracijski procesi. Ker mnoga podjetja niso zmogla plačevati svojih obvez, so iskala rešitev iz denarnih stisk v združevanju z drugimi. V Sloveniji je 100 delovnih organizacij s 23.000 delavci, ki delajo z izgubo; 820 delovnih organizacij pa ima redno ali občasno blokiran žiro račun.

LJUBLJANA — Ljubljanska Metalka je največje podjetje te vrste v Jugoslaviji. V letu 1969 je imela 2 milijardi 300 milijonov dinarjev dohodkov. Zaposlila je na novo 200 delavcev in jih ima sedaj 1.300. Pri uspehu je odločilno sodelovala nabava novega elektronskega centra IBM 360/30. Odprli so pet novih trgovin. Letos imajo v načrtu sedem novih.

LJUBLJANA — Na tiskovni konferenci v Zavodu za statistiko SR Slovenije so povedali, da je slovenska industrija v lanskem letu dosegla rezultate, ki so nekoliko pod pričakovanji. Povečanje fizičnega obsega industrij-

dne 10. novembra 1969 v daljšem pismu na avstrijskega zveznega kanclerja doktorja Josefa Klause, v katerem nujno prosite zveznega kanclerja, naj sporazumno s pristojnimi ministrstvi za finance, notranje in zunanje zadeve ter za prosveto poišče sredstva in poti, „da grad Vetrinj ne bo služil namenom, ki bi utegnili škodovati državnopolitičnim interesom“. Svoje domneve utemeljujete z dozdevnimi podporami, ki jih baje dobiva Mohorjeva družba iz emigrantskih krogov, dalje vidite tudi nevarnost vetrinjskega emigrantskega središča in mislite, da Mohorjeva med slovenskimi prebivavci menda nima zadostne opore. Trdite, da so te govornice upravičene.

Narodni svet koroških Slovencev protestira kot zastopnik večjega dela slovensko govorečega prebivavstva na Koroškem z vso odločnostjo proti dejstvu, da obrekuje najvišji deželni predstavnik pri najvišjih zveznih uradih na Dunaju slovensko kulturno ustanovo, ki deluje že nad sto let na Koroškem, zlasti, ko je nakazal ravnatelj Mohorjeve družbe, msgr. dr. Hornböck, že 6. novembra lani, torej pred Vašim pisanjem, z jasnimi besedami nameravano uporabo vetrinjskega gradu (glej „Kleine Zeitung“ z dne 6. novembra 1969); nameravana uporaba vam je bila potemtakem znana.

Naravnost nerazumljivo je, da se kljub toleranci in dobremu soseststvu, ki ju razumno Vi, gospod deželni glavar, stalno naglašate, ta toleranca v konkretnem primeru grobo prezira. V Vašem zadržanju ne vidimo samo popolnoma neutemeljeno obrekovanje najstarejše in najuspešnejše kulturne ustanove koroških Slovencev, temveč dejanje, ki prizadene vso slovensko narodno skupnost. Vas kot najvišjega predstavnika dežele torej prosimo, da se jasno izjavite v tej zadevi in da izostanejo ob koroškem jubilejnim letu taka žaljiva potdikanja.

Za Narodni svet koroških Slovencev:

dr. Janko Zerzer, tajnik   dr. Reginald Vospernik, predsednik

Naš tednik, Celovec, 22. jan. 1970, str. 1.

Samo, da bi Vetrinjskega gradu ne dobili Slovenci ...

● 3. februarja bo razpravljala koroška deželna vlada o vetrinjskem samostanu, ki ga je podarila zvezna vlada Koroški ob petdesetletnici plebiscita. To je izjavil koroški deželni glavar pred časnikarji, ki jih je povabil 28. januarja v prostore koroške deželne vlade.

Na ugotovitev glavnega urednika „Našega tednika“, da se je deželni glavar v svojem pismu kanclerju Klausu dejansko poslužil argumentov ekstremnih nemškonacionalnih krogov na Koroškem, in na vprašanje, ali glavar še danes ostane pri svojih sumničenjih o emigrantskem denarju in emigrantskem centru, je Sima na široko skušal prikazati, da so zadevne domneve upravičene, da je Mohorjeva izdala vrsto emigrantskih knjig — med drugimi tudi knjigo o povojni vetrinjski tragediji (angleška zasedba je tedaj mnogo Slovencev-beguncev poslala nazaj v Jugoslavijo), v čemer vidi glavar enega izmed vzrokov, da kupi Mohorjeva iz emocionalnih vzrokov Vetrinj.

Deželni svetnik Bacher je poudaril, da je že 28. oktobra 1969 deželnemu glavarju v razgovoru razjasnil, na kakšen način bi Mohorjeva mogla financirati nakup gradu. Domneve o emigrantskih sredstvih je zavrnil.

Zadnja številka „Kärntner Kirchenblatt“ z dne 25. januarja 1970 prinaša na četrti strani poročilo o Vetrinju in načrtih, ki jih je imela Mohorjeva družba z nakupom starega gradu. V poročilu je jasno povedano, da je imela Mohorjeva družba za finančno in organizacijsko akcijo odobrenje najvišje cerkvene oblasti v deželi.

Naš tednik, Celovec, 29. jan. 1970, str. 1.

Kakšna naj bi bila pomoč nerazvitim in kaj naj bi bila — miloščina, prostovoljni prispevek za razvoj, davek na izobilje ali plačilo, ki nerazvitim pripada po pravici — je vprašanje, ki se postavlja v svetu na splošno, a nas kot Slovence zanima predvsem omejeno na Jugoslavijo.

V proračunski razpravi v zvezni skupščini je spet mimogrede prišlo na dan. Pri tem je bosanski poslanec Dugonjić razodel nekaj misli, ki jih v skrajni obliki lahko povzamemo takole: Dolžnost razvitih je, da dajejo, in pravica nerazvitih je, da jemljejo, ne da bi se jim bilo treba zahvaliti. Kaj nerazviti store z denarjem, se tiče le njih samih. Vsako vmešavanje ali kakršenkoli pogoj bi pomenil kratenje pravic in svobode.

V tej obliki spominjajo ti pogledi na staro načelo: Kar je tvoje, je moje; kar je moje, te pa nič ne briga. V civilizirani družbi tako načelo ni sprejemljivo. Tudi bosanskega poslanca bi moral kdo poučiti, da nima prav. Toda odnosi med republikami so tako kočljivo vprašanje, da se ga naravnost nihče ne upa lotiti, ter se je zato tudi tokrat kriva vera izmuznila brez poprave.

Nesmisel je trditi, da nerazvitim pripada nekaj, kar niso pridelali in za kar se niso sami potrudili. Kot kristjani mislimo, da jim razvitejši iz ljubezni do bližnjega morajo nekaj dati, da jim pomagajo k hitrejšemu razvoju. Gospodarski računarji bodo videli v pomoči nekaj koristi. Družbeni računarji se bodo s pomočjo zavarovali pred nasilnimi pretresi. V samoupravnem socializmu, ki temelji na delitvi po delu in nekakšni korporativni sebičnosti, za pomoč ni ne pravega nagiba ne pravega opravičila.

Zakaj naj bi slovenski zaslužek šel v Bosno ali Črno goro, če ga tam niso zaslužili? Jugoslovanski komunisti so na pomoč poklicali družbeno solidarnost, ki je krščanska ljubezen do bližnjega v drugi obleki in brez nebeškega blagoslova.

Rato Dugonjić je kršil načela samoupravljanja. Kršil je tudi načela razuma. Nobenega smisla namreč ni, da bi dajali pomoč nerazvitim, ki nerazvitim ne bi pomagala, ker bi jo zapravili za nepotrebne zadeve. To vendar pričajo številne politične tovarne širom — predvsem nerazvite — Jugoslavije.

Denarja ni na pretek. Tudi Slovenci si morajo nekje pritrpati, če naj prispevajo za nerazvite predele. Brez slabe volje si bodo pritrkali le, če bodo videli, da se denar, poslan nerazvitim, oplaja in jim pomaga pri razvoju. Jugoslovanska pomoč nerazvitim bi morala počivati na zelo konkretni osnovi in bi morala biti usmerjena na najvažnejša področja. Važno je, da imajo vsi otroci dobre šole, ker brez šol ni napredka in je vzgoja pogoj za gospodarsko rast. Važno je, da imajo vsi ljudje osnovno zdravstveno zaščito. Važno je, da imajo možnost poštene zaposlitve. V te tri smeri naj bi bila usmerjena pomoč nerazvitim. Naj bi bila dobro merjena in prav tako dobro nadzorovana, da ne bodo z njo postavljali spomenikov ali dvoran ali izplačevali politične pokojnine ljudem, ki bi po vseh normalnih evropskih merilih lahko delali še najmanj dvajset let. Namen in smisel pomoči naj bo, da bodo ljudje z lastno prizadevnostjo mogli hitreje in učinkoviteje doseči boljše življenje.

Ce bi bilo tako, bi odpadli marsikateri slovenski pomisleki in zabavljanje, da južni bratje žive od naših žuljev.

Še več pomislekov in zabavljanja bi odpadlo, če bi bili računi čisti in vsem razvidni. Ob cestnih protestih je še enkrat prišlo na dan, da je državna tajnost, koliko Slovenija pošilja v zvezne blagajne. Socialistična Jugoslavija je s tem spet pokazala, da ni demokratična.

Klic Triglava, London, 10. jan. 1969, str. 1—2.

ske proizvodnje je lani doseglo indeks 14,1, računali pa so, da bodo industrijsko proizvodnjo povečali za 14,5 odstotka.

LJUBLJANA — V Ljubljani je umrl advokat dr. Stanko Žitko. Pokojni je bil pred vojno več let predsednik Narodnega odbora Katoliške akcije in nato predsednik Slovenskih fantovskih odsekov.

LJUBLJANA — Gledališki svet je na svoji seji potrdil predlog sveta Drame SNG in imenoval Tarasa Kermavnerja za novega direktorja Drame. Taras Kermavner je to dolžnost sprejel že s prvim februarjem.

LJUBLJANA — Na Gospodarskem razstavišču, ki je zgrajeno na nekdanjem pokopališču Sv. Krištofa, so priredili že petnajstič sejem konfekcije, modnih tkanin, trikotaže in usnjenih izdelkov pod naslovom Moda 1970. Sejem si je ogledalo okrog 70.000 obiskovavcev.

LJUBLJANA — V marcu bodo začeli v Ljubljani graditi nov center za radio in televizijo. Sestavljali ga bodo: tehnično-studijski trakt, energetski del z delavnicami, televizijski stolp, upravni trakt, fotofilmski trakt in pisarne z garažami, studio in avditorij. Novi center bo imel 228.788 kubičnih metrov prostornine, dograjen naj bi bil do konca leta 1974. Računajo, da bo do tedaj v Sloveniji 300.000 televizorjev.

LJUBLJANA — Letošnji januar bo ostal upokojevcem v lepem spominu. Pristojna republiška

Maribor

skupščina je namreč sklenila urediti pokojnine. Tako bodo upokojenci, ki so bili upokojeni do konca leta 1964, dobivali povečanje za 23%, 1965 leta 14%, 1966 leta 20%, 1967 leta pa 13%. Poleg tega bo dobil še vsak upokojenec po 40 dinarjev v stalnem znesku.

LJUBLJANA — Tobačna tovarna v Ljubljani bo v kratkem slavila 100-letnico obstoja. Prva je v Jugoslaviji začela izdelovati cigarete s filtrom. Stalno je skrbela tudi za modernizacijo in je v nekaj letih dvignila proizvodnjo z 1,6 milijard na 4 milijarde cigaret. Osební dohodki zaposlenih znašajo v povprečju 1300 dinarjev na mesec.

LJUBLJANA — Prešernove nagrade, ki jih podele v Sloveniji vsako leto februarja v počastitev našega največjega pesnika dr. Franceta Prešerna, so letos dobili: ga. Mihaela Šaričeva, ki je bila najboljša slovenska igravka slovenske Drame, dalje v Parizu živeči slikar Venó Pilon, arhitekt Stanko Kristl in Invalidski pevski zbor.

LJUBLJANA — Zvezni izvršni svet je sklenil podražiti električni tok za gospodinjstva povprečno za 2,19 par pri kilovatni uri. Po posameznih republikah pa bo zvišanje takole: v Črni gori za 1,60 par, na Hrvaškem za 2,03 par, v BiH za 2,09 par, v Srbiji za 2,11 par, v Sloveniji za 2,54 in v Makedoniji za 3,33 par. Razlika v povišanju cen opravičujejo z višino sedanjih cen in porabo energije.

LJUBLJANA — Zadnje dni januarja so praznovali 350-letnico začetka visoke bogoslovne šole in 50-letnico, ko je bila ta šola dodeljena novoustanovljeni slovenski univerzi. Proslavo so začeli s koncelebrirano mašo vseh slovenskih škofov, dveh zastopnikov fakultete in dveh slušateljev. Po maši je bila v stolnici akademija, dan prej pa je bila delovna proslava s predavanji dekana teološke fakultete Urbaniana v Rimu mons. dr. Vodo-

picva in škofovega vikarja iz Chura v Švici dr. Šuštarja.

LJUBLJANA — Na turneji za Veliko nagrado narodov, ki so jo izvedli na skakalnicah v Chamornixu, St. Moritzu in Cortini d'Ampezzo, so se slovenski skakavci kot ekipa uvrstili na drugo mesto, za Čehoslovaki.

LJUBLJANA — Od konca januarja je dovoljeno tako tujim kakor jugoslovanskim državljanom imeti s seboj, ko grejo v Jugoslavijo, 200 dinarjev namesto dosedanjih 100 in, kadar zapuščajó Jugoslavijo, 100 dinarjev namesto dosedanjih 50. V obeh primerih morajo imeti denar v deset-dinarskih ali manjših bankovcih.

LJUBLJANA — Ljubljansko mestno gledališče je v finančnih težavah. V preteklem letu je imelo približno 35 tisoč dinarjev izgube. Poleg tega dolguje igravcem za nadnormno delo okrog 100 tisoč dinarjev, pa še plače bi jim moralo dvigniti za 50 odstotkov, kakor predvideva sindikalni katalog za leto 1969.

LJUBLJANA — Proslava 50-letnice teološke fakultete v Ljubljani je bila lepa, a ne brez grenkih kapelj. Slovesna akademija bi se morala vršiti v veliki unionski dvorani, kjer so bila pred drugo svetovno vojno vsa cerkvena in katoliška zborovanja. Zadnji trenutek je bilo dovoljenje za proslavo v Unionu umaknjeno. Zakaj je na proslavi tako važnega dogodka za slovenske katoličane manjkal dekan zagrebške fakultete dr. Tomislav Šagi-Bunič, tudi ni znano; prav tako ni bilo iz Celovca nobene vidne osebnosti. Bili so pa navzoči dekan beograjske pravoslavne fakultete, dekan graške fakultete, škofov vikar mons. dr. Škerl iz Trsta, generalni vikar iz Sombotelja. Dnevni časniki so molče prešli ta jubilej ustanove, ki je dala slovenskemu narodu toliko tudi socialnih in kulturnih delavcev.

LJUTOMER — Dohodek ljutomerskega gospodarstva se je v primerjavi z letom 1968 lani povečal za 18%, produktivnost pa

za 21%. Trenutno so vsa podjetja v občini likvidna. Pač pa ugotavljajo, da so osebni dohodki prenizki. Povprečen dohodek znaša le 816 dinarjev. Zaposlenost se je povečala letos za 1,5%. Podjetjem manjka trdnih programov za razvoj; prav tako bo treba marsikje modernizirati proizvodnjo.

LJUTOMER — Strokovna in splošna izobrazba je v ljutomerski občini dokaj nizka. V občini je v podržavljenem sektorju gospodarstva 2470 zaposlenih. Od teh jih je 68,2% brez kvalifikacije. Z višjo in visokošolsko izobrazbo pa jih dela le 1,6 odstotka. Ti so zaposleni v 7 podjetjih. V preostalih 33 podjetjih je najvišja šolska izobrazba le srednja.

MARIBOR — Mariborska bolnišnica je po svojih specializiranih oddelkih in službah, po zdravniškem osebju in velikosti regionalna bolnišnica in učna baza za zdravnike na specializaciji. Primanjkuje ji pa vedno bolj sodobne opreme, kakor je izotopni laboratorij, ki ga že imajo manjše bolnišnice (v Celju, Slovenj Gradcu, Varaždinu), umetna ledvica in drugi aparati, ki jih že uporablja moderna medicina pri zdravljenju. Kirurški oddelek krajevne ptujske bolnišnice je mnogo sodobnejše opremljen kakor mariborski. Dogradi ti bo treba tudi blok, ki stoji v surovem stanju, da bo bolnišnica dobila nove prostore.

MARIBOR — Na dosedanjem mariborskem pokopališču na Pobrežju je prostora le še za tisoč grobov. Urbanistična komisija je razpravljala o novem pokopališču ob cesti, ki vodi v Dogoše. Načrt predvideva prostor, ki naj bi zadoščal za prihodnjih 75 let. Predviden je tudi prostor za krematorij.

MARIBOR — V Mariboru obstaja društvo prijateljev zamejskih Slovencev. Ustanovni sestanek je bil lani oktobra na Ravnah na Koroškem. Namen ima tiskati fotografije z motivi pokrajin, kjer žive Slovenci onstran državnih meja. Dalje hoče tiskati letake s pozivom Slovincem, ki hodijo ku-

povat v Trst ali na Koroško, da govore tam slovensko.

MARIBOR — Na tekmovanju za pohorsko „zlato lisico“, ki šteje tudi za svetovni pokal najboljših alpskih smučark sveta, je v veleslalomu zmagala 17-letna Avstrijka Pröll, v slalomu pa Američanka Cochran, ki je bila v veleslalomu tretja.

MURSKA SOBOTA — Gimnazija praznuje letošnje 50-letnico. V počastitev te obletnice nameravajo izdati jubilejna izvestja. Proslava tega, za Pomurje pomembnega jubileja bo v mesecu maju.

PIRAN — Ladje „Splošne plovbe“ predstavljajo 12% jugoslovanskega trgovskega ladjevja in ustvarjajo letno okoli 8 milijonov dolarjev čistega deviznega priliva. Vendar se z naraščanjem cen dohodek plovbe vedno manjša. Leto bodo prodali ladje Bohinj, Bovec in Bled, ki so stare 25 let, in bodo kupili od neke nizozemske družbe tri mlajše za 3,2 milijona dolarjev.

PORTOROŽ — Skoraj tri mesece je trajal spor o priključitvi portoroškega hotela „Central“ k ljubljanski „Prehrani“. Obe podjetji sta izvedli referendum o priključitvi, kar ni bilo vseh občinskim možem v Piranu. Ti so dali skrinjico z glasovi v blagajno in imenovali prisilno upravo, ki je prevzela hotel „Central“. Spor je šel pred gospodarsko sodišče in nato pred vrhovno sodišče SRS, ki je konec januarja odločilo, da je bila prisilna uprava nezakonita. Ker na poziv legalnega direktorja ni nihče od prisilne uprave prišel blagajne odpret, so jo odprli z rezervnimi ključi in ugotovili, da je 66 zaposlenih v hotelu glasovalo za združitev, eden je bil proti, en glas pa neveljaven. 7. februarja so podpisali pogodbo o priključitvi.

PORTOROŽ — Letošnje zimske mesece je bil Portorož daleč od vsakoletnega mrtvila. Na prostoru od hotela Palace do osnovne šole je eno samo veliko gradbišče. Blizu tisoč delavcev Gradisa in koprškega Stavbenika ob po-

moči težkih gradbenih strojev gradi vrsto novih turističnih objektov: tri nove hotele in pet depandans s skupno nad 1700 ležišč ter pokrit bazen s segrevano morskovo vodo.

POSTOJNA — Transportno podjetje v Postojni je prevzelo upravljanje železniške proge Koper—Prešnica, ki jo je doslej upravljala luka Koper. Proga je dolga 30 km. Odločili so se, da bodo progo elektrificirali, ker bodo le na ta način povečali njeno zmogljivost, ki znaša sedaj milijon dvesto tisoč ton. Najprej bodo elektrificirali progo Divača—Hrnelje, uredili izogibalnice v Hraštovljah in kupili dve električni lokomotivi. Celotna elektrifikacija proge bo stala okrog 70 milijonov dinarjev.

RADENCI — Gospodarski načrt zdravilišča predvideva povečanje proizvodnje v letošnjem letu za nadaljnjih 35%. Lani so nalili in prodali več kot 115 milijonov steklenic slatine, letos pa računajo s 39-odstotnim povečanjem, to je 160 milijonov steklenic. Pridobivanje plina naj bi se povečalo za 10,8%, storitve v zdravstvu in gostinstvu pa za 3 do 6%. Letos pričakujejo tudi nekoliko večjo zaposlenost.

RADOVLJICA — Občina že dalj časa pobira samoprispevek za šolstvo. Iz teh sredstev bodo spomladi začeli z gradnjo vseh treh osrednjih šol v Radovljici, na Bledu in v Bohinjski Bistrici. Začetek pouka v novih zgradbah je predviden za leto 1972.

SLOVENJ GRADEC — Tudi letošnja zima je pokazala, da smučarji v mestu nimajo pravih možnosti za svoj šport. Doslej namreč noben kraj v Mislinjski dolini nima ustrezne smučarske vlečnice. To po svoje tudi ovira bolj množičen razvoj smučarskega športa med šolsko mladino. V Slovenj Gradcu zaradi tega turistični in športni delavci razmišljajo o gradnji smučarske vlečnice na Rahetelu blizu mesta, ki bi zadovoljila te potrebe. Pravijo, da bodo vlečnico pripravili do prihodnje zime.

SV. LOVRENC NA POHORJU — Zaradi povečanega dotoka smučarjev na to območje je postala vlečnica Kumen v konicah preobremenjena. Da bi se za prihodnjo zimo izognili gneči, ker bo dostop iz Maribora še ugodnejši zaradi novega mostu in ceste, se je turistično društvo odločilo za gradnjo nove vlečnice na Kumenu. Postavili jo bodo na pobočju Kota in smučišča povezali v vezalni sistem.

ŠKOFJA LOKA — V lesnoindustrijskem podjetju Jelovica na Trati pri Škofji Loki so odprli nov obrat za proizvodnjo stavbenega pohištva (okna in vrata). Kupili so najmodernejše stroje, ki bodo pomagali dvigniti proizvodnjo. Podjetje daje kruh 700 osebam.

ŠMARJE SAP — 4. februarja je prišlo pri Šmarju Sap med pol sedmo in sedmo uro do množičnih trčenj 24 vozil: 18 osebnih avtomobilov, 4 tovornjakov in 2 avtobusov. Do nesreče je prišlo zaradi polezene ceste, goste megle in neprimerne hitrosti vozil. Po trčenju pa večina voznikov ni postavila na cesto varnostnih trikotnikov, da bi ostale opozorili na nevarnost. Pri nesrečah so bili štirje ranjeni, škode pa je po prvih cenitvah 100.000 dinarjev.

ŠOŠTANJ — Tukajšnja tovarna usnja je lansko leto zaključila z lepim dobičkom. Računali so, da bo 500.000 dobička, pa ga je dvakrat več. Sanacijski ukrepi, ki so jih lani uvedli, so rodili uspeh. Tudi plače so se povečale. Povprečni osebni dohodek je znašal 1.070 dinarjev, to je 300 dinarjev več kot leto prej.

Tri fare pri Metliki

Ljudje pod bičem

Upravitelj Viktor Žalar in učiteljica Silva Miklavc se skupaj z ostalimi ljudmi v Sloveniji vsak na svoj način prebijata skozi zadnjo vojno.

Vojne je konec. Viktor je spet upravitelj šole v Podbrezjah, Silva pa je prestavljena na šolo v Dobrepoljah. Tu se ji ob bivšem politikomisarju Razpetu in ob pripovedovanju preprostih ljudi začne odkrivati resnica o dogodkih med vojno: zve o tisočih vrnjenih protikomunističnih borcev s Koroškega, ki jih je dala nova oblast pobiti v kočevskih gozdovih. Obenem se ji ob svojem bivšem zaročencu Bregarju, ki je tipičen materialist, začne kazati nova družba v pravi luči.

Silva je šla na obisk k Viktorju. Skupaj sta naredila izlet na Begunjščico. Srečamo ju na poti z gore.

„Če boste jutri želi rž, bom dober mak na njivi,“ je rekla veselo. „Zdi se mi, da bolj rdeča ne bi mogla biti.“

Na poti proti Lescam je suho klasje šumelo na obeh straneh ceste. Bila je trudna, noge v kolenih so se ji komaj še vdajale. Vendar sta še ujela večerni vlak.

Ko sta sedela v ne preveč polnem kupeju, se mu je naslonila na ramo. Peronske luči so zginile, skoz na pol odprto okno je žvižgal veter.

„Zaspala bom,“ je rekla.

Objel jo je okrog pasu in kmalu je čutil rahlo dviganje in padanje njenih prsi. Negibno je sedel poleg nje in gledal skoz okno v svetle iskre, ki so bežale v temo.

Preteklost mu je vendar zapustila nekaj — to mirno dihajoče telo, ki mu sloni na rami. Bleda luč ji zlati lase in iglice, ki jih je prinesla z gore. Pentlja žametnega traku je videti kakor poredno dvignjena obrv.

Skupaj spadava, je pomislil, ona in jaz. Lepo je biti viharnik, toda življenje je vendar le v toplem človeku.

SILVA je ugasila luč v kuhinji in šele zdaj je zapazila, da so okna v Razpetovem stanovanju svetla. Kakšno naključje, da se je vrnila s popoldanskim vlakom! Viktor jo je še v Podnartu prosil, da bi se vrnila in ostala še en teden. Ni se dala preprostiti. Saj je vse v njej kričalo, da bi ostala, toda bala se je sama sebe. Pot na Begunjščico je razvezala vse njeno deklitstvo, bila je srečna, da je našla dovolj poguma v sebi in šla Viktorju naproti, toda občutek, da se je njena pot očiščevanja šele dobro pričela, jo je gnal nazaj. Vendar se je vrnila z zavestjo, da je na tej poti križišče, kjer se bosta srečala za vedno.

Preteklost dobiva novo obličje, povsem nov pomen in njena krivda postaja tisto, kar ji je trdil stari, dobri župnik — osebna krivda. Grešila je kot človek, kot posameznik, in njena krivda ni oškropila niti enega, ki so prestali smrt za svobodo, niti enega, ki je begal za žico.

Ko je legla in zaprla oči, je prisluhnila tišini. Bila je polna dobrega občutja, kakor da je v zraku zunaj še ostalo šumenje zlatega klasja, ki so ga poželi tudi že tu po dolini. Bogata, neumrljiva, zlata teža zemlje se je preselila v tem miru tudi vanjo.

Razpeta sta se torej vrnila. Kakšna?

V tem hipu se ji je Razpet zasmilil. Odhajal je z mislijo, da se bo moral srečati z Bregarjem, in dobro je čutila, da se ga boji. Kako beden je bil videti v poskušanju ohraniti vsaj na zunaj svojo staro silo! Ni ga sovražila, čeprav je vedela, da je ubil Franceta Rekarja. Ko se je takrat vračala od Matevža Rekarja, je mislila, da mu ne bo mogla več pogledati v obraz. Toda govorila je z njim kakor prej; sila, ki se je v njem razkrajala, ji je budila celo neko usmiljenje.

Koliko je Razpet kriv osebno — tako kot ona? Mar ni bil samo uboga lutka: dal se je privezati na niti, ki jih je nekdo potegoval, in Razpet se je premikal, ker se je tako moral? Komu naj odgovarja za dejanja, ki jih je storil, ko ne veruje? Če je beli ubil rdečega, je umazal sebe, ker je kršil postavbo — ne ubijaj! Priznaval jo je in veroval vanjo. Če je rdeči ubil belega, komu naj daje odgovor? Nekomu se uboj pripiše kot zločin, ker veruje. Rdečemu zločin prinese medaljo, ker je ideja zahtevala smrt nasprotnika.

Razpet je mrzlo šel skozi preteklost in mislil, da opravlja službo veliki ideji. Prevrnil je Franceta Rekarja v jesensko listje in gledal curek krvi, ki je mezel iz glave. Mirno je spravil pištolo in morda v istem hipu preklinjal tistega, ki je ubil terenca. Tisti bi ne smel ubijati, ker veruje in bi moral nositi bandero ljubezni. On pa je opravil svojo dolžnost, ki jo je od njega zahtevala ideja nove družbe.

In zdaj, siromak, ostaja sam. Ne zaveda se tega, še vedno noro beži za preteklim in ne vidi, da se skuša življenje vrniti v staro strugo. Ne vidi, da so potlačili smrt vrnjenih belih, da to ni več zmago-slavno dejanje, kakor bi bilo še pred leti. Ne čuti,

da je postal na deželi obrobna figurica, ki jo puste, da paradira po starem. Nekoč bo nenadoma ostal sam in se neumno razgledoval za družčino iz gozda. Partija bo lahko živela brez njega, naložili mu bodo samo grehe velikih, ki so ga nekoč vodili in mu ukazovali. Nekdo mu bo odpeljal ženo, ker hoče pač preteklosti uiti, in v rokah mu bodo ostali samo še šlagerji, ki jih je nekoč učil kot politkomisar. Stari bodo, nič več moderni, in z njimi v rokah bo kakor figura iz muzejske steklene omarice. Taisti val, ki ga je dvignil na vrh, ga bo pometel; utonil bo in za njim ne bo niti pen niti mehurčka.

Čez prazen prostor, kjer je Razpet tako trdno stal, bo šel morda Bregar z Natašo, mimogrede brcnil klobuk, ki bo ostal za poginulim, in življenje bo šlo svojo pot brez Razpeta — kot da ga nikoli ni bilo. Kakšna neumna preteklost!

Vstala je in odprla okno do kraja. Bilo je vroče. Nad strnišči je blede visel mesec, rumene zaplate so molče strmolele v noč — nema usta zemlje, ki so brez besede kričala po usmiljenju.

Nataša in Razpet sta prišla na obisk že drugi dan dopoldne. Pričakovala ju je. Nataša je imela svetlo obleko, ki je še bolj poudarjala zagorelost. Tako prikupna se Silvi ni zdela še nikoli. Prinesla sta ji nekaj lepih školjk.

„Za majhen spominček!“ je rekel Razpet. Bil je videti neprespan in mrk.

„Bilo je čudovito, Silva!“ je gostolela Nataša. „In ti? Verjetno si sedela doma in preganjala puščobo.“

Silva se je zasmejala.

„Ne, tudi jaz sem bila na počitnicah.“

Razpet je začuden gledal vanjo.

„V Ljubljani?“ je zinil.

„V Podbrezjah,“ je rekla mirno. „Vrnila sem se malo pred vami, kakor se mi zdi.“

„Tovariš Bregar naju je pripeljal, da,“ je rekel Razpet. „Upam, da so počitnice tudi vas prevedrile.“

„Zelo!“ je rekla veselo. „Videla sem vse svoje stare znance.“

Prinesla jima je sadjevca, ki ga ji je dal na pot Ožbovec.

Nato so pričeli klepetati kakor trije ljudje, ki so komaj čakali na svidenje. Nataša se je spretno izmikala vplesti v pogovor Bregarjevo ime. Razpet se je ozrl vanjo le od časa do časa, opisoval je morje in oskrbo v hotelu.

Silva je takoj čutila, da se je nekaj zgodilo. Govorila sta mnogo, toda v govorjenju so bili spretni ovinki in stranpota. Nato se je Razpet poslovil z izgovorom, da mora še nekaj stvari urediti na rajonskem odboru.

Nataša je zaprla oči in jih odprla šele, ko je slišala iti Razpeta po stopnicah.

„Prišel je samo zato, da je na zunaj pokazal svoje dostojanstvo in da vedno znova spričuje, kako dobro se razumeva. Toda še sinoči, takoj ko se je tovariš Blaž odpravil spat, sva se prepirala več kot eno uro. Ni prenesel Bregarjevega prihoda v najine počitnice, zadnje tri dni je bil neznošen; le ko smo se vračali, je bil vesel. Samo na to je čakal, da sva

se vrnila, da me spet lahko zaklepa v svojo hladno puščobo.“

„Morda si bila z Bregarjem preveč prijazna, Nataša. Razpet se pač boji, starejši je od tebe, ni uglajen kakor Bregar, ne more ti nuditi tega, kar bi ti rada. Mislim, da je vsak človek na svoj način egoist: kar je res njegovega, hoče imeti samo zase.“

„Njegova ljubosumnost mi preseda!“ je siknila. „V kopališču je gledal postrani nekega srbskega profesorja, ki je večkrat govoril z menoj; ni mu bilo prav, če sem preveč plesala, ni bilo prav, če sem se nasmehnila moškim, ki so me pozdravljali — še naramnice so ga bolele, če sem jih odpela pri kopalni obleki.“

„Poglej, Nataša, sama si kvariš življenje. Še zadnji dih počitnic imaš na obrazu in že grebeš. Prepričana sem, da Razpet nič slabega ni mislil. Boji se zate, to je vse. Poskušaj ga vendar razumeti!“

Nataša je vstala in stopila k oknu.

„Bregar mu je ponudil, da bo gledal, če bi se kaj primernega zanj našlo v Ljubljani. In veš, kaj mu je rekel? Če bi bilo slučajno kaj, sicer pa se ni treba gnati. Nekaj posla mora opraviti še v Dobropoljah, da ne bodo ljudje mislili, da se jih boji. Mar to ni norec?“

Z ihto se je zasukala in ponovila:

„Reci mi, mar ni to norec? Govori, kakor da je zapisano, da moram biti priklenjena nanj.“

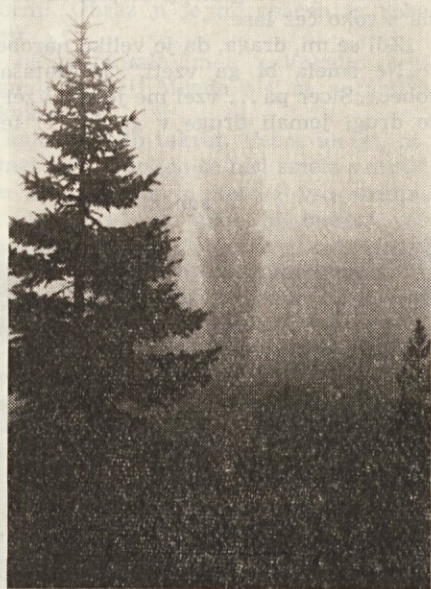
Silva je prevrgla pogovor na svoje počitnice in govorila o poti na Begunjščico.

„Imela sem krasne počitnice, vidiš, in spočetka nisem mislila niti iti.“

Nataša se je obrnila nazaj v okno.

„Saj v resnici niti še danes ne vem, zakaj si bežala od njega,“ je rekla nenadoma.

Silva je zardela. Vprašanje je bilo tako naglo in

V jutranjem soncu

tako grobo, da ga ni pričakovala. Bregar ji je torej omenil Viktorja. Ni ji odgovorila.

„Oprosti, Silva! Nisem te mislila užaliti.“

Zasukala se je in odšla proti njej z izrazom odkritega kesanja.

„Res, Silva, nisem mislila nič slabega.“

„Včasih čutiš krivdo, ki je ne moreš in ne smeš nalagati na dobrega človeka. Moraš jo nositi sam, ker si jo sam storil. In Viktor je tako dober človek, najboljši, kar sem jih kdaj srečala,“ ji je nato Silva odgovorila.

Nataša se je našobila.

„Krivda! Jaz imam samo eno: to, da sem vzela Razpeta. Krivda je, pustiti lepemu trenutku, da ti uide med prsti. Me razumeš? Moja krivda je, da s svojo mladostjo trohnim poleg njega, ko bi lahko še toliko imela od življenja. Ne morem zbrisati izpred oči morja in čudovitih noči ob njem. Ne morem več živeti tukaj, nočem več živeti v tej puščobi!“

Stopala je po sobi kakor žival v kletki in ko je obstala ob mizici, je rekla z raztrganim glasom:

„Silva, mar tebi ni žal za življenjem, ki tako zginja?“

„Saj ga vendar živim, Nataša. Vsak dan sproti.“

„Ne razumeš me. Blaž ni prišel na počitnice zavoljo Razpeta.“

Spustila se je na stol k mizici in s prsti živčno mečkala čipkasti prtiček.

„Zdi se mi, da me rad vidi.“

Silvi so obležale roke v naročju. Ni bila preseščena, čutila je le težo, ki jo je Nataša usula prednjo.

„Razpetova žena si,“ je rekla tiho. „Bregar bi to moral vedeti.“

Zasmilila se ji je, ko jo je gledala negibno sedeti pri mizici. Ogorela ramena so se ji bronasto svetila in slap pšeničnih las se ji je ljubko vil na tilniku. Jokala je.

Silva se je vzdignila, ji stopila za hrbet in ji rahlo šla z roko čez lase.

„Zdi se mi, draga, da je veliko narobe med vama.“

„Ne smela bi ga vzeti,“ je Nataša smrknila v robec. „Sicer pa... vzela me je on! Vzel me je, kakor so drugi jemali druge v gozdu. Ti tega ne moreš

razumeti. Prvi je bil Volodja, toda tisto je bilo drugače. Bila je ljubezen. Ko je Volodja padel, je ostal strah in oklepanje življenja. Bala sem se biti sama. Sanje so bile mimo. Zdaj, ko je prišel Blaž, se sanje vračajo, zdaj se ne bojim biti sama, bojim se biti z Razpetom. Nikoli ga nisem ljubila — samo potrebovala sem ga. On tega ni razumel takrat in ne more razumeti danes.“

Silva se je obrnila in počasi odšla k naslonjaču. Gledala je na sence vej, ki so se zibale na belem zastoru. Nato ji je pogled zatipal na steno. V preprostem okviru nad posteljo je visela slika njenega otroka.

Z glasom, ki je izdajal muko velikega ponižanja, je rekla:

„Nataša, pojdiva na izprehod! Govorili bova o Blažu Bregarju.“

Razpet je povabil Silvo na razgovor zaradi pouka, ker se je začinjalo novo šolsko leto.

Nenadoma se je zasukal proti njej.

„Ali more imeti človek samo osebno gledanje na bodočnost, tovarišica? Bolje rečeno, ali ga sme imeti? Na račun drugih, na račun tistih, ki so nekoč skupaj kovali bodočnost za vse?“

„Človek ostane vedno človek, tovariš Razpet. Ni jih veliko, ki so lahko srečni že ob tem, da so srečni drugi. Vsakdo hoče biti srečen v prvi vrsti sam. Tudi Nataša.“

„Nikdar nisem mislil, da bo naša osvobodilna borba najhujši udarec dobila v miru. In vendar ga je. Med nami je potem pričel rasti povsem nov razred, ki je od vsega, kar je nekoč bilo, ohranil samo gesla. Gola gesla, ki smo jih kovali v gozdu in prinesli iz gozda. Teoretično še žive, tudi visoki funkcionarji jih javno še ponavljajo, toda privatno jim nič več ne pomenijo. Praktično življenje teh ljudi jih ne pozna več; kakor hitro so sedli na odgovorna mesta, v iste fotelje kakor nekoč kapitalisti, so jim postali enaki... Proletarski kapitalisti!“

Zagledal se je v mizo.

„V resnici postajam bedak med njimi. Tovariš Saša, s katerim sem bil skupaj na Turjaku, živi sijajno. Šef OZNE je, vozi se z avtom kakor tovariš Bregar in pomilovalno gleda na moje predloge pri sejah. In kaj je bil nekoč? Kakor jaz. Takoj po Turjaku pa je odšel na osvobodeno ozemlje v Beli krajini in tam pričakal svobodo. Tovariš Cestnik, predsednik našega rajonskega odbora, je kakor Nataša. Vse bi storil, da bi našel boljše mesto v Ljubljani. S stališča načelnosti spoštujem tovariša župnika bolj kakor njega. Mar ni pravzaprav tragično, da se načelni nasprotniki na zunaj smrtno sovražijo, čeprav se naskrivaj spoštujejo?“

Pogledal jo je s čudno porogljivostjo. V stiski ni našla besede v odgovor.

„Vi bi nikoli ne hoteli postati članica partije, vidim vas. Niti za OF bi nikoli ne bili, če bi tedaj vedeli, da jo z vrha vodijo komunisti. Ne morete

V sončni poljani

tajiti, da danes čutite, da ste nasedli. Spoznal sem to na Turjaku.“

„Mislim, da ste blizu resnice,“ je rekla. „Mo- goče je celo resnica v tem, da sva oba razočarana. Vsak na svoj način.“

Priprl je oči. „Pustiva to!“ je rekel.

Ni ga mogla več gledati v tej strašni nemoči. Vstala je, vzela papirje in urnik. Ni ji branil. Po- spremil jo je do stopnic.

„Hvala vam, tovarišica, da ste prišli. Vse sicer ni spadalo na sejo...“

„Človeku včasih odleže, če se lahko razgovori tudi o osebnih stvareh,“ je rekla naglo.

Naslonil se je na ograjo in siv v obraz mrtvo vprašal.

„Če bi bili vi na mojem mestu — recimo, da bi bili —, ali bi šli v Ljubljano, če bi vam Bregar preskrbel službo?“

Preplašeno je gledala vanj. Zdelo se ji je, da ji vidi v srce in da mu ne more lagati.

„Jaz bi ne šla,“ je rekla tiho.

„Niste lagali,“ je rekel mrtvo in nekaj mu je blisknilo v obeh. Nato se je naglo obrnil in s hitri- mi koraki odšel nazaj v svojo pisarno.

Razpet je stal pri oknu in gledal na cesto, Nataša je sedela na zofi in gledala v zadnjo številko „To- variša“. In oba sta vedela, da to delata samo iz zadrege.

Razpet potegne cigareto iz paketiča in si jo vtakne v usta. Nato prižge žveplenko, jo drži v roki in čisto pozabi nanjo. Ko mu prigori do prstov, jo spusti na tla, pohodj in seže po drugi. Toda je ne nažge, drži jo med prsti in nepremično gleda skož okno.

Udarila sta se na kratko že med odmorom, ko je Razpet prišel pogledat za pošto. Pisal je Bregar in v dokaj ostrem pismu očital, da ga je Razpet spravil v sila neprijeten položaj, ker je tako na kratko odbil ponujeno službo, za katero je bil on prepričan, da jo bo sprejel že zavoljo Nataše, ki si tako želj priti v Ljubljano.

Po Razpetu vse vre. Skuša se krotiti, toda pre- več čuti Natašino hladnost na zofi. Pismo še vedno leži na mizi, kamor ga je bil z divjo jezo vrgel, ko je odšel nazaj v razred.

Nataša zgrne časopis in ga položi poleg sebe.

„Ne vem, zakaj se čutiš užaljenega! Bregar ti je skušal pomagati in ti si mu skoraj zatrdno obljubil, da boš mesto sprejel, sedaj pa si ga odbil z nekaj besedami. Tiščiš svojo pot naprej: Pokažem jim, da se jih ne bojim. — Neumnost!“

Morala je pričeti.

Zasukal se je in porogljivo gledal vanjo.

„Skuša mi pomagati! Kar naenkrat mi skuša po- magati! To poj drugemu, ne meni! Pomagati, ha! Morda tebi...“

„Razpet v stari ljubosumni poziciji!“ je rekla pikro. Vedela je, da ga bolj ne more pičiti.

Obrnil se je nazaj v okno.

„Zdi se mi, da sva si že silno daleč,“ je rekel

Huda ura

vtol. „Od počitnic naprej si se spremenila bolj, kakor sama misliš. Nekoč sem mislil, da naju ven- dar veže mnogo stvari, mnogo potov, ki sva jih prehodila skupaj!“

„Ne ponavlaj preteklosti!“ je vzrojila. „Dobro veš, da o njej ne maram več slišati.“

„Zakaj si pa potem sploh prišla v gozd?“ je hrop- nil. „Na sprehod?“

„Ne vem. Menda zato, ker sem bila še otrok, kakor mi je Silva prav povedala.“

Vstala je in odšla k mizi. Tresla se je od razbur-jenja in sovražila ga je v tem hipu kakor še nikoli. Niti obrnila se ni.

„In zakaj hočeš v Ljubljano?“

„Ne morem več živeti tukaj!“ je rekla trdo.

Še vedno se ni zasukal.

„Mislim, da to ni vse, Nataša. Povedala si samo pol resnice. Včasih si mislim, da bi nama morda bilo drugače, če bi imela otroka. Bil bi nama za most na katerem bi se lahko srečavala.“

Grenko so pljusknile tihe besede po sobi.

„Otroka!“ je kriknila. Skočila je proti njemu in tedaj se je obrnil. Obraz ji je bil spačen in roke stisnjene v pest.

„Takrat, ko bi ga morala imeti z Volodjo, sem ga morala pognati naprej! Menda nisi še pozabil?“

Bil je bled kakor zid.

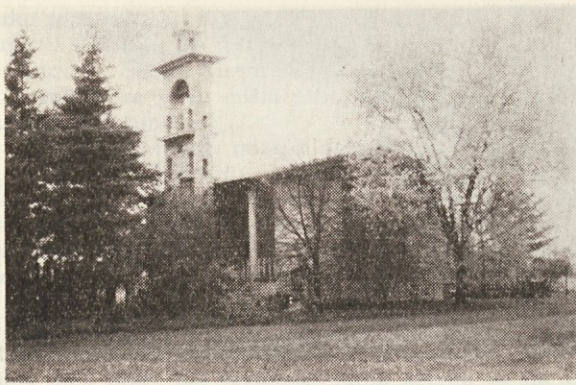
„Sama veš, kako je bilo takrat. Večni umiki, ni- kjer stalnega mesta in v dolino se nisi smela vrniti.“

Umaknila se je za korak in nato z vso strupe- nostjo rekla: „Od takrat jih sploh ne morem več imeti. Sama sem hotela tako.“

S tem nožem ga še nikoli ni zabodla. Uživala je ob njegovi prepadenosti. Noro je strmel vanjo in bledica na obrazu mu je prehajala v čudno pepel- nato barvo. Čutila je, kako ga je pritisnila ob ste- no, kako lovi sapo in se muči, da bi vsaj besedo spravil čez ustnice.

V istem hipu jo je vrglo proti mizi. Udaril jo je s tako silo, da je klecnila, in ko se je z obema rokama oklepala roba na mizi, je čutila kri na ustih.

Skopala se je pokonci in sedla. Zdaj je bila ka- kor nekoč v borbi — z motnimi očmi in s čudno omotično vročino v prsih.

Sv. Mihael na Barju

„Tovariš Razpet, upam, da je bilo to prvič in zadnjič,“ je dahnila. Oprla se je ob mizo, vstala in odšla v kuhinjo.

Zdaj šele se je zavedel. Trepetal je in počutil se je votlega in praznega. Iz kuhinje je prihajalo ihtenje, ki ga je na mah napolnilo z obupom. Udaril sem jo torej! je pomislil.

Bil je brez moči in ko se je začel premikati proti kuhinjskim vratom, se je bal, da bo padel. Sedela je pri mizi, z glavo v rokah in lasje so ji v krogu padali čez prste. Ni ga pogledala, le hrbet se ji je hitro dvigal in padal.

„Žal mi je, Nataša, strašno žal. Oprosti!“

To že ni bil več Razpetov glas. Bil je le šepetanje zlomljenega človeka, obupna prošnja za usmiljenje.

„Vem, spozabil sem se. Zakaj si rekla tisto?“

Počasi je dvigala glavo. Na belo obrobjenem rokavu je zapazil krvav madež.

„Pojdi!“ je rekla. In ker je še vedno stal, je planila kvišku, rinila nazaj v sobo in zadržala vrata.

Šele tedaj se je zasukal in odšel. Slišala je, kako so šklepnila vrata v njegovi pisarni. Vrnila se je v kuhinjo in z mokro cunjno obrisala prebita usta. Gornja ustnica je nabreknila.

Nato se je prepravila in odšla. Slišal jo je, ko je zaprla kuhinjska vrata in se pričela spuščati po stopnicah. Planil je ven — bila je že na sredi — in jo poklical:

„Nataša! Rekel sem ti, da mi je žal.“

Niti ozrla se ni. Šla je svojo pot, kakor da ga ni slišala, in obstal je sam na vrhu stopnic. Čez čas se je potegnil do okna na hodniku. Bila je že mimo pokopališča in zavila na stezo, ki je peljala proti Sv. Antonu.

Vrnil se je v pisarno in sedel k mizi.

Vse je torej zidala na predzadnje Bregarjevo pismo, ki je ponujalo službo. Mesto v nekakšnem šolskem nadzorstvu, za malenkost višja plača pa bi komaj pokrila izdelek za stanovanje. Tudi za tega se je tovariš Bregar že pobrigal.

„Zate, Kostja, bi bila ta služba odskočna deska za boljše mesto kdaj pozneje. Mesto nudi možnosti, ki

jih podeželje nikoli ne more. Na Natašino živčnost pa bi sprememba okolja ugodno vplivala. Priznati moraš, da jo dolina ubija.“

Prekleta, samo dvakrat je takrat pismo prebral in ga zna skoraj še danes na pamet. Ko je ponudbo odbil, je prišel zadnji Bregarjev odgovor:

„Natašin svet je različen od tvojega, Kostja. Ti še ves živiš v preteklosti, Nataša pa jo hoče pozabiti, ker se je boji. Moral bi se ozirati na njene želje. Zelel sem pomagati tebi in njej — spravil si me v neprijeten položaj. Ne morem te razumeti.“

Topo je gledal v mizo in papirje, razmetane po njej. Ne more me razumeti! Tudi na zadnji partijski seji pred štirinajstimi dnevi ga ni mogli razumeti. Po seji mu je na lep način očital negibčnost in podeželsko ograjenost. Čas se spreminja in z golega ekonomskega vidika je treba začenjati novo pot. Samostojnejšo, neodvisnejšo od sovjetskega diktata. Tudi strategija umika je zmagovanje.

Bila je burna seja, predsednik je govoričel o popravkih, ki jih bo treba napraviti pri preteklosti. Stalinizem je pokazal nekaj zlih sadov, ki jih ni mogoče več skrivati. Pomoč, ki prihaja iz Rusije, je malenkostna, vezana pa na tako težke pogoje, da bo treba zavzeti do nje povsem novo stališče. Nato je blebetal o zločinih ruskih vojakov v Prekmurju in navajal številke o umorih in posilstvih.

Pri debati so se razvneli samo trije. Saša, Bregar in celo Cestnik so molčali. Cestnik je ves čas gledal samo na Sašine gibe. Najbolj se je razvnel Razpet in v ognju privlekel na dan tudi zadevo vrtnjenih belih. Bregar je nakazoval z očmi, naj molči, Saša je vrtel svinčnik, Cestnik je bil videti brez diha. In nazadnje ni povedal drugega kakor samo resnico. Če se zapro proti ruski partiji, potem si sami nalagajo stvari, ki jih niso napravili. Mar se ni govorilo nekoč, da so bili ruski svetovalci tisti, ki so zahtevali korenito rešitev? Če se zdaj skušajo bremena znebiti in vreči na ruske svetovalce, bodo s tem priznali, da so bili od njih popolnoma odvisni, da so jih tujci vodili in jim diktirali.

Predsednik mu je vzela besedo. Zadeva je samo v razpravljanju, ne v reševanju. Rešili jo bodo v vrhovih. Na hodniku mu je potem Bregar očital negibčnost in podeželsko ograjenost. Saša se je samo skrivnostno nasmihal in šele ob slovesu nekam trdo dejal: „Kostja, politika je zdaj širša, kakor je bila na Turjaku in v Velikih Laščah. Ne glej je samo z osebnega stališča! Nekaterim stvarjem je treba dati novo ime. Še Cestnik to razume.“

Ne, res ni razumel. Nekaj se je spremenilo in s tega stališča ima Nataša včasih prav. Bori se na robu nove stvarnosti, ki načina njegove borbe sploh nima več na programu. Ne povedo mu tega naravnost, puste ga, da paradira po starem. Morda je tako v njihovem načrtu: potrebujejo nekaj takih ljudi, da zdaj nosijo njih napake iz preteklosti.

Morda je res negibčen in podeželsko ograjen. Življenje se je spremenilo tako počasi, da tega ni niti zapazil. Idejo so oblekli v novo obleko, na vplivna mesta lezejo ljudje Bregarjevega kova, zaženo gospodarstvo zahteva zmožnih ljudi.

Z mrakom se je Nataša vrnila. Ko jo je slišal stopati navzgor, je odprl vrata in prižgal luč na hodniku.

„Čuj, Nataša, zakaj bi se ne mogla...?“

Z ledenozmrzlim pogledom ga je prekinila:

„Jutri zjutraj se odpeljem domov!“ je rekla togo. „Pričeli bodo s trgatvijo in hočem se spočiti.“

Hotel je nekaj reči, toda ni mogel. Čutil je, da sta vso preteklost stisnila do tal, da sta jo steptala do gole zemlje.

Odpeljala se je s prvim vlakom. Zanesel ji je majhen kovček na kolodvor in celo pot gledal samo v močno sivo roso na travah.

Sele ko je vlak že zavijal na postajo, je rekel:

„Kdaj se misliš vrniti?“

„Ne vem,“ je rekla. „Morda čez en teden, morda čez štirinajst dni. Nočem misliti na to.“

„Mogoče si bova bližje, ko si bova dlje,“ je rekel tiho.

Stal je ob vlaku in čakal, da bo prišla vsaj k oknu. Ni se pokazala. Vagoni so se premaknili in pričeli udarjati mimo njega.

„Je žena odšla na trgatev, tovariš Razpet?“

Bil je načelnik postaje. Razpet ga je pogledal z ubitimi očmi.

„Da,“ je rekel. „Odpeljala se je domov. V Beli krajini se bo pričela trgatev. Jesen je pač tukaj.“

Načelnik je odšel počasi proti pisarni in ga pustil samega. Tračnice so še brnele, toda vlak je bil že na ovinku in griva dima se je zlivala z lahnimi meglicami.

Med šolskim odmorom se ni hotel sprehajati po hodniku kakor navadno. Zginil je v svojo pisarnico in kadeč cigareto hodil okoli mize. Vedel je, da bo za Natašin odhod moral najti pameten izgovor, v počitnice Silva ne bo verjela. Dokler izgovora ne najde, je ne more srečati. Vrtala bi vanj, dokler bi ji ne povedal resnice.

Po šoli, ko je z zvezki v rokah koračil čez hodnik, je sprva mislil iti na kosilo v gostilno. Ko se je spomnil Cestnika, ki je bil tam stalni gost, se je premislil. Tudi njega ni želel srečati takoj prvi dan svojega slamnatega vdovstva.

Odšel je v kuhinjo, vrgel zvezke na mizo in prstnil vodo za čaj. Skušal se je prisiliti, da bi takoj pričel z novim hišnim redom, toda že vnaprej je vedel, da je napor brez pomena. Vse stvari v kuhinji so govorile o Nataši, vse so mrko strmele vanj in žuborenje vode v posodici ga je polnilo s strašnim občutjem popolne osamelosti.

Bil je sam in samota mu je vedno pomenjala negotovost. Navadil se je bil skupnosti, trdnost je čutil v množici in niti v gozdu na najbolj nevarnih pohodih se ni bal, če je videl, da še nekdo korači poleg njega. Toda kakor brž je ostal sam, se je počutil zgubljenega. Vsako dejanje, ki ga je napravil sam, se mu je zdelo šibko; vedno se je bal, da se bo pokazalo nekaj, na kar ni računal.

Po čaju se je lotil zvezkov. Z rdečim svinčnikom, je sledil besedam in ko je prišel stavkom do konca, je videl, da ni ničesar popravil. Že pri drugem zvezku je omagal. Ni mogel popravljati. Zagnal je svinčnik po mizi in vstal.

V stanovanju ni mogel zdržati, ni mogel gledati vseh malenkostnih stvari, ki so boljčale vanj, kakor da je tudi njim storil krivico. Odšel je spet v pisarno in se je potegnil v naslonjač. Z medlim pogledom je ošinil navlako na mizi. Kako brez pomena postajajo v samotni mape z vsemi mogočimi papirji, časopisi, brošure in slike po stenah: mrtvo zakleto kraljestvo, spremenjeno v kamen. In vendar je nekoč mislil, da mora shraniti vse, da ju bo spominjalo na preteklost. Toliko njegovega in Natašinega je v njej! Toliko pehanja, toliko trpljenja in beganja! Kako noro je bil prepričan, da se je bosta skupno oklepala in zavoljo nje prenašala težave, ki jih je pričakoval!

Mar je res samo Bregarjev prihod v njuno življenje podrl vse sanje? Ali ni morda v njem samo ihta, najti krivca za vsa razočanja, ki jih je že doživel po vrnitvi iz gozda? Morda je preveč zahteval od nje, preveč pričakoval. Gledal jo je kot borko in bil prepričan, da bo šla z njim čez drn in strn. Nato je prišel njen prvi živčni napad in letanje k zdravniku. Napadi so se od časa do časa ponavljali in ob njih so pričela rasti očitanja. Nenadoma je za vse našla krivca: preteklost. Vedela je, kje ga lahko najbolj zadene. Pogrevati je začela zgodbo o Volodji in z medlim zdihovanjem vse njegove načrte, ki jih je imel za bodočnost. Če bi Volodja ne padel, če bi... Vedno ista muzika, do včeraj, ko mu je zagnala v obraz, česar mu še nikoli ni. Spet je bil pri vozlu. Kdo je kriv?

Mar ne bi obvisela drug pri drugem, če bi v njuno življenje ne stopil Bregar? Kakor brž je prišel, je videla samo zlato iglico v vozlu njegove kravate, zlate manšetne gumbice in njegovo meščansko galantnost. Kako vsa iz sebe je bila v njegovi vili! Ni mogla zaspati, sanjarija je o preprogah, o kristalnih posodah v kredenci, o srebrnem namiznem priboru. Kakor da to ustavlja življenje...!

(Dalje na 32. strani)

Cerkev v Moravčah

slovinci

po evropi

avstrija

SALZBURŠKA

TENNECK — Februarska maša je prišla prav na pustno nedeljo. Zato smo se dogovorili, da smo tudi *pustovali*. Žene in dekleta so nacvrle bobes. Dekleta iz Schwarzacha in fantje iz Tennecka so pripravili nekaj prizorov. Posebno veliko smeha je povzročilo spraševanje ženina in neveste. Vmes smo tudi zapelj in ob domači glasbi na ploščah se tudi zavrteli. Največji revež ob tem je bil g. Ritonja, ki bi rad plesal, pa ni mogel. Avto ga je namreč pred časom podrl, ko je šel v Werfen, in je bil več kot en mesec v bolnici v Schwarzachu. Želimo mu, da bi mu noga čim prej spet ozdravela.

Izseljenski duhovnik želi, da bi skupaj držali, se med seboj razumeli, si tudi bratsko med seboj odpuščali in tako bili vsi ena družina.

belgija

LIEGE — LIMBURG

Poroke: G. Janez Perme je v Palu že preteklega junija sklenil

zakonsko zvezo z gdč. Jožefino Pullmans. V Jemeppe-u je g. Marcel Selak popeljal pred oltar svoje neveste gdč. Marie Piron. Obe ma mladima paroma iskreno čestitamo!

Zlata poroka. — V Antwerpnu sta g. Mihael Zevnik in njegova žena ga. Marija, rojena Mlakar, v preteklem septembru slavila zlato poroko. Toplo čestitamo in želimo, da ju Bog ohrani do skrajnih mej človeškega življenja!

Naši bolniki. — Franc Virant iz Michelena se je zdravil v bolnici v Genku. Prav tam je bila na bolniškem pregledu ga. Marija Komac iz Genka. G. Dori Jakelj, ki je bil žrtev težke avtomobilske nesreče, se zdravi v Leutu. G. Florijan Berginc je dobro prestal operacijo v Liege-u. Ga. Ljudmila Korelc se je zdravila v Leutu. V Lanakenu pa sta se zdravila g. Steinberger in g. Udovč. — Omenjenim in tistim, za katere morda še ne vemo, želimo, da jim pomlad prinese sonca in zdravja.

Glede velikonočnih slovesnosti glejte posebna oznanila!

Pri postni akciji za slovenski zavod v Rimu smo lani zbrali fr. 10 000.—. Letos pa bomo prosili, da bi po možnosti vsaka slovenska katoliška družina darovala po fr. 100.— v isti namen. Bodo velikodušni, dragi rojaki! Vnaprej iskrena hvala!

Vsem rojakom želimo prav veselo Alelujo!

Zahvala. — Iskreno se zahvaljujemo ženam, ki so obiskale v bolnici našo drago Toni, kjer je prestala dve zelo težki srčni operaciji in eno na vratu. Predvsem gre naša topla zahvala ge. Roex, bolj poznani pod imenom Slavka Brečko, ki se je kljub rahlemu zdravju žrtvovala in večkrat obiskala Toni. Ravno tako hvala ge. Elizabeti Kukovič, ge. Magdaleni Ledenik, ge. Angeli Trinko in vsem, ki so se zanimali za stanje naše bolnice. Hvala vsem in Bog vam plačaj! — Družina Trkaj, njen sin Franc in mož Marcel Bertrand.

CHARLEROI-MONS-BRUXELLES

Rojstvo. — V družini g. Zvonka Krnjak in ge. Kristine, roj. Gantar, iz Bruslja se je rodila prvorojenka, katero je slovenski duhovnik krstil 1. februarja v baziliki Srca Jezusovega v Koekelbergu. Ime ji je Marija, Srečni družini naše čestitke!

Smrt. — Po kratki bolezni je 29. decembra umrl v Charleroi g. Jože Obid. Pokojni Jože se je rodil leta 1905 v Cerknem in je prišel v Belgijo leta 1939. Njegovi ženi, ge. Mariji, roj. Lapanje, ki živi v Idrijskih Krnicah, naše sožalje!

17. slovenska prireditel bo v petek, 1. maja (Praznik dela — sv. Jožef Delavec), v dvorani „Familia“ v Gilly-Haies pri Charleroi. Več o prireditvi v prihodnji številki.

francija

PARIZ

Sveta maša za Slovence je vsako nedeljo ob petih popoldne v kapeli Sv. Vincencija Pavelskega, 95 rue de Sèvres, Paris 6°, métro Vanneau.

Prav tam bomo imeli velikonočne obrede na veliki četrtek, veliki petek in veliko soboto, ob osmih zvečer.

Slovenska pisarna (7 rue Gutenberg, pritličje-levo, Paris 15°, métro: Charles-Michels, telefon 250-89-93) je odprta vsak četrtek popoldne, sicer pa telefonirati g. Čretniku, 636-80-68.

V nedeljo, 18. januarja, je prišel med nas pariški pomožni škof mons. Pezeril in ob somaševanju slovenskih duhovnikov daroval sveto mašo. G. Čretnik mu je predstavil slovensko skupnost v Parizu, njene težave in njene probleme, med katerimi je eden najbolj perečih prostor za nedeljska srečanja. Mons. Pezeril, ki je bil prijetno presenečen nad številom navzočih Slovencev ter zlasti nad številom mladih in otrok, nas je pozval, naj svojo

vero vedno boljše spoznavamo in poglobljamo, obenem pa nam je obljubil vso pomoč pri reševanju naših perečih problemov. Želja vseh je, da bi bilo to vprašanje čimprej ugodno rešeno.

LA MACHINE

Sveta maša za Slovence bo v nedeljo, 1. marca. Vsi prijazno vabljeni!

Slovensko romanje v Lurd bo od 6. do 11. julija.

PAS-DE-CALAIS

Precej časa ni bilo glasu iz Pas-de-Calais. Za božič smo imeli prvič opolnoči mašo v novi kapeli v slovenskem župnišču v Méricourt-Mines, kamor se je preselil dušni pastir za slovenske izseljence v severni Franciji. Zupstiti je moral prejšnje stanovanje v Liévinu, škofija pa mu je odkazala novo stanovanje v župnišču Sv. Barbare v Méricourt-Mines. Novi naslov je: Stanislav Presbytère Ste. Barbe, Méricourt-Mines, Rue de Lens, 62 Méricourt-sous-Lens, France.

5. februarja nas je presenetila vest o *hudi nesreči* v rudniku, kjer je moralo zaradi eksplozije plina dati 16 rudarjev svoje mlado življenje. Med žrtvami nesreče je bil na našo veliko žalost tudi g. Feliks Mustar, dober sin, mož in oče dveh nepreskrbljenih otrok, ki z ostalim sorodstvom za njim žalujeta. Izredno blag in tih po naravi je opravljal službo električarja. Pokopan je bil na pokopališču v Sallaumines ob veliki udeležbi rojakov in ostalih prijateljev. Žalujočemu očetu, ženi, otrokoma, bratu in ostalim sorodnikom naše iskreno sožalje!

9. novembra je v Winglesu po daljši bolezni na silikozii preminul lepo pripravljen za pot v večnost g. Martin Gaberšek. Spremili smo ga in se od njega poslovili v farni cerkvi v Winglesu. Pokopali so ga v družinsko grobnico v Lille. Zapušča ženo, hčerko in sina z družinama. Naj mu bo lahka tuja zemlja, ko je tako ljubil svojo!

V decembru nas je nenadoma v Winglesu za posledicami gripe zapustil g. Franc Kepa v visoki starosti in po dolgih letih dela v rudniku. S soprogo sta pred kratkim obhajala zlato poroko.

Pokojni Franc Kepa, umrl v Wingles.

— Naj se spočije od svojega truda!

V Bruay-en-Artois je preminul g. Ferdinand Rahle v 72. letu starosti. Pokopan je bil na pokopališču v Houdain 29. decembra. Naj mu sveti večna luč!

Duhovne obnove z velikonočno spovedjo bodo po dogovoru.

Obredi velikega tedna bodo po urniku lanskega leta. Isto velja za blagoslov jedil.

Milosti polne velikonočne praznike želi vsem dragim rojakom

Vaš dušni pastir

X AUMETZ

Slovensko delavsko društvo je na občnem zboru 18. januarja,

Rojaki, ki so se 1. februarja zbrali v Ferrières-en-Brie k maši za decembrske žrtve.

Pokojni Martin Gaberšek, umrl v Wingles.

Msgr. Pezeril, pomožni pariški škof, je bil med pariškimi Slovenci 18. januarja.

potem ko so odborniki dali svoja poročila, ponovno izvolilo naslednji odbor: predsednik Martin Gorišek, podpredsednik Ernest Pecovec, blagajnik Gabrijel Jamnik, drugi blagajnik Anton Golob, tajnik Anton Pišlar, drugi tajnik Jože Peternel. Odborniki: Janez Kogovšek, Andrej Pišlar, Rudolf Bevcar, Ernest Strents, Stanko Kunej, Ivan Drobne, Vincenc Villi, Frančišek Jaku in Ivan Tolmajner. Pregledniki računov: Pepi Kunej, Ludvik Cigale in Jože Obrez. (Po Rep. Lorrain).

italija

RIM

Tudi zadnjo nedeljo v januarju smo se zbrali v kapeli pri sestrah na Via Botteghe Oscure. Tokrat nas je bilo polno v cerkvi in v dvorani. Društvo „Slomšek“ je pripravilo *pustno prireditev* z nekaj improviziranih šaljivih prizorov. Čuli smo tudi glasbo in petje s plošč. Ob koncu je bil srečolov in tombola za Slovenik.

Za praznik sv. Jožefa je napovedana *velikonočna proslava*, ker je bila letna duhovna obnova prenesena na 22. februar.

nemčija

WESTFALIJA

Krsti: V Essen-Altenessenu je bila krščena Katja Kladnik, hči Alojza in Marije, roj. Kavčič. V Oberhausen-Sterkrade so bili krščeni: Peter Pelko, sin Franceta in Ane; Monika Martina Teraž, hči Rada in Jožefe, roj. Gračnar; Sabina Oblak, hči Franceta in Tončke, roj. Popek; Anton Trantura, sin Antona in Marije, roj. Založnik. V Remscheidu je bil krščen Adrian Verbič, sin Antona in Gabrijele, roj. Zalar. V Hilddenu je bil krščen Boštjan Avguštin, sin Jožefa in Marije, roj. Šinkovec. V Bad Honnefu je bil krščen Aleksander Šilc, sin Lud-

vika in Marije, roj. Lušin. V Bergneustadtu je bil krščen Marijan Kimovec, sin Filipa in Marije, roj. Istenič. — Srečnim družinam naše iskrene čestitke!

Pogreb: Na praznik sv. Treh kraljev smo pokopali v Paderbornu Valentina Čepuša. Zadnja svetovna vojna mu je naložila težak križ, ki ga je Valentin nosil z velikim potrpljenjem in s še večjo vero v Boga, h kateremu se je tako pogosto v preprosti molitvi zatekal. — Žalujoči ženi Mariji in sinčku Valentinu naše iskreno sožalje!

ESSEN

V zadnjem času so se pri nas poročili: Otmar Jenuš iz Maribora in Frančiška Veber iz Sv. Jerneja pri Ločah; Jožef Zelko iz Gornje Bistrice v Prekmurju in Helena Prša iz Razkrižja pri Ljutomeru; Janez Turk iz Dolenjih Laz pri Ribnici in Jožefa Grošelj iz Buč pri Šmartnem; Matija Gabor iz Črensovec in Terezija Kelenc iz Gornje Bistrice, oba iz Prekmurja; Stanislav Planjšek iz Lancove vasi pri Ptujju in Dragica Tomičič iz zagrebske nadškofije; Štefan Žalig iz Črensovec in Angela Kreslin iz Gornje Bistrice, oba Prekmurca; Ivan Kolarič iz Dolnje Bistrice v Prekmurju in Dragica Kosec iz Pušencev pri Ormožu.

Da je vse pare poročil prekmurški duhovnik, je jasno. Nekateri Prekmurci so pa iz Porurja „pobrisali“ domov in so se

Zelkovemu

Jožku iz Essena ne bo treba več pod Heleninim oknom peti: „Ti si ur'ce zamudila...“

Pred kratkim sta se Jožko Zelko iz Gornje Bistrice in Helena Prša iz Razkrižja poročila v slovenski kapeli v Essenu. - I. I.

tam poročili, ne iz protesta proti svojemu prekmurškemu duhovniku, temveč baje zato, ker imajo doma lahko tri dni „gostivanja“ s prekmurskim „pozvačnikom“. Kdo bi jim torej zameril ali celo očital! Da pa taka „gostivanja“ doma kljub domačemu klintonu in prašiču petkrat več stanejo kot v Porurju, lahko vsak na prstih ene roke zračuna.

Kljub temu čestitamo vsem parom doma in na tujem in jim želimo, ne samo srečo, temveč tudi božjega blagoslova na njihovi novi življenjski poti!

Krščeni so bili: Drago Bradač, Igo Rajner, Marijan Felbar, Suzana Nemeč, Simona Bunderla, Emil Planjšek in Petra Sajovec. — Bog naj jih vse čuva in zdrave ohrani!

SOLINGEN

Krščeni so bili: Robert Jenuš, Andrej Aleksander Pintarič, Manfred Korošec, Klaus Kraner, Jasmina Razšteiger in Andreja Lorkovič. — Staršem želimo veliko notranjega veselja pri vzgoji, otrokom pa zdravo rast!

BADEN

Franc Kocet in Irena sta botrovala nečaku Robertu *pri krstu* v Buchenu. Naj bo deležen rešnične sreče in veselja!

HESEN

Prvorojenko Moniko sta prinesla *h krstu* v Neu Isenburgu Jože Fic in Anica, roj. Kozar. V

imenu vnukinje je odgovarjala botrica ga. Pavla Schäfer. Ljubzen in skrb staršev naj vodi Moniko vse življenje!

WÜRTTEMBERG

Krsti: V Echterdingenu sta dala krstiti prvorojenca na ime Tomaž Baumkirher Emil in Zvonka; v Pfullingenu sta prav tako prinesla h krstu prvorojenca Tomaža Lušin Alojz in Anica; v Knittlingenu sta dobila Alojz Kotnik in Angela tretjo hčerko, ki je bila krščena na ime Klavdija; v Pfullingenu smo tudi krstili Ervina Matevžiča iz Honaua, sinka Anice. — V Sindelfingenu je bil krščen Aleksander, prvorojenček Jožeta Skudnik in Marije, roj. Plešivčnik. — Cestitamo!

Poroke: V Weilheim-Teck sta šla pred oltar Jožef Šimec, rojen v Gribljah, župnija Podzemelj, in Marija Lovšin iz Slatnika pri Ribnici. — Iz Ravensburga sta se šla poročiti v Cerklje ob Krki Martin Rostohar z Brezij in Marinka Dvornik iz Račje vasi. — Tople čestitke!

Smrtni primeri: V Göppingenu

Na pustni prireditvi v Esslingenu (Nemčija) 1. februarja so se fantje in dekleta pomerili v tekmi z balončki. Treba je bilo balončke napihnuti in sestri nanje, da so počili. Zmagala je moška vrsta in za nagrado dobila pehar pustnih krofov.

je 5. januarja umrla na posledicah srčnega obolenja 27-letna rojakinja, ga. Jožefa Jurše iz Zg. Ložnice pri Slovenski Bistrici. Zapušča moža in triletnega otroka. — Naše sožalje vsem sorodnikom! — V Aalenu je bila 2. februarja pokopana gospa Margareta Buršič. Pokojnica je bila rojena leta 1911 v Brežicah. Zadnja leta je živela v Aalenu, kamor je prišla na delo. Zaradi močnega revmatičnega obolenja pa je morala večkrat v bolnico. — Sinu Viliju, ki je skrbel za pokojno mater, kakor tudi vsem ostalim sorodnikom pokojne naše iskreno sožalje!

Predpustno veselje: Na Württemberskem smo imeli v predpustu na več krajih predpustna zabavna srečanja, tako v Unterkochenu, Göppingenu, Sindelfingenu, Pfullingenu, Ravensburgu in Esslingenu. Glavna prireditev je bila v Esslingenu 1. februarja. Farna dvorana pri cerkvi sv. Elizabete ni mogla sprejeti vseh gostov. Na vseh krajih je bilo veselo razpoloženje. Prireditve je poživila tombola, ples s pomarančami, kosanje z balončki in skupno petje, ki na slovenski prireditvi ne sme manjkati. V Esslingenu pa je tako pri maši kot na prireditvi ubrano pel moški zbor „Domači zvon“, ki ga vodi Milan Eder.

Pust je za letos minil in sedaj moramo obrniti misli na velikonočne praznike, ki so že blizu, in se nanje pripraviti predvsem z vrednim prejemom sv. zakramentov.

BAVARSKA

18. januarja smo bili v Münchnu navzoči pri *skioptičnem predavanju* o Hongkongu. Prelepe slike, ki jih je sam posnel, pa tudi predavanje na zvočnem traku nam je posodil župnik Vinko Zaletel s Koroškega.

Pustna prireditev v Münchnu je zbrala na letošnjo pustno nedeljo čez 1.000 naših rojakov. Toliko nas pa v Münchnu še ni bilo skupaj, kar München stoji. Dvorana pri Bürgerbräukellerju je bila lepo okrašena. Igral je odlični kvintet Jožeta Krofliča. Ljudje tega igranja ne morejo prehvaliti. Srečolov je nudil 400 dobitkov, med njimi električni šivalni stroj, zlozljivo kolo in električni sesavec. Vse tri glavne dobitke so pobrali štajerski rojaki. Bile so na razpolago tudi kranjske klobase. Sicer je pa nudila domača družba skupaj z veselimi razpoloženjem res prijetno zabavo.

V Neutraublingu, kjer dela pri podjetju Händler že nad 150 Slovencev, smo imeli *pustovanje* 17. januarja. Po maši smo se zbrali v farni dvorani in se ob domačih melodijah zavrteli. Slovenska domačnost nam je zelo prijala.

Zadnji dan januarja pa smo

Pri toboli na veselem pustnem večeru v Pfullingenu (Nemčija) so tile dobili glavne dobitke: tranzistor, Mauserjevo povest „Ljudje pod bičem“ in Mohorjeve knjige za leto 1970.

pustovali v Waldkraiburgu. Prireditelji so preskrbeli klobase iz domovine, ki so nam še posebej teknile. Le škoda, da ni bilo na prireditve vseh rojakov, čeprav so prej obljubljali, da pridejo...

Krsti. — V Münchnu Peter Šerbinek, sin Darinke; Andrej Pahernik, sin Erike; Vanda Marija Mantelj, prvorojenka Antona in Justine, roj. Janko; Doro-teja Potočnik, prvorojenka Janeza in Ljudmile, roj. Hrastar. — V Ingolstadtu: Emil Vinčec, sin Antona in Slavice, roj. Pucnja. — Čestitamo!

Smrtno se je ponesrečil 31. januarja naš rojak Stane Vagner iz Augsburga. Povožil ga je avto. Po nesreči so ga takoj prepeljali v bolnišnico v Wertingen, a je bila vsa pomoč zaman, 1. februarja zjutraj je izdihnil. — Stane je bil še mlad, imel je 28 let. V Nemčiji je bil komaj pol leta. Zadušnico smo imeli pri slovenski maši 21. februarja. Za prevoz domov — pokopan je bil v Mariboru, kjer je bil tudi doma — so slovenski rojaki v Augsburgu zbrali skoraj 1000 mark. (Za to velikodušnost se zahvaljujejo zbiratelji Franc V., Anton H. in Ivan K., vsi iz Augsburga.)

nizozemska

† MIHAEL ŽELEZNIK

Slovenska skupnost na Nizozemskem je spet zgubila enega svojih močnih stebrov. V Nieuw Einde je umrl g. Mihael Železnik, mož ge. Antonije, rojene Jošt, upokojeni rudar, star 74 let.

Pokojnega Mihaela so naši rojaki dobro poznali. V vseh pogledih je bil mož na svojem mestu. Poleg ljudske šole je posebno odlično dovršil šolo življenja, kjer si je privzgojil visoko srčno kulturo. Razumel je, da človek ne živi samo zase, temveč tudi za druge.

Mihael je živel najprej za svojo družino. Bil je ljubeč mož in skrben oče. Otrokom je bolj z dejanji kot z besedami kazal ljube-

Pokojni Mihael Železnik

zen. Njegova žena, gospa Antonija, pravi, da v več kot 40 letih skupnega življenja nikoli nista šla v jezi k počitku. Srečna družina!

Živel je tudi za rudnik. Delal je, kot bi bil rudnik njegov. Taki delavci so resnični kovači ljudske blaginje.

Pokojni Mihael pa je lep del svojih moči posvetil tudi slovenski katoliški skupnosti. Vedeli smo, da ne želi častnih odgovornosti v naših društvih, a smo se že kar navadili na njegovo prisotnost povsod, kjer je bilo treba delati in žrtvovati.

Bil je redkih besedi, a pridnih rok in izredne srčne dobrote.

Hvaležnost mu dolguje tudi „Naša luč“, za katero je bil dolga leta skrben poverjenik.

Ko je že močno opešal, je še vedno mislil na našo skupnost. Kratko pred smrtjo je obžaloval, da letos ne bo mogel delati za društvo. „Bodo pa drugi stopili na moje mesto,“ je dejal.

Tak je bil Miha Železnik. Njegova veličina je v tisoč malih zvestobah, s katerimi je marljivo polnil vsak dan svoje življenje.

Za nas je bil pravi dar božji.

Kot je tiho živel, tako je odšel tiho k Bogu po plačilo.

Rojaki so razumeli, da se poslavljajo od velikega moža, resničnega kristjana. Dolg sprevod ga je slovesno spremljal na zadnji poti. „Zvon“ se je z žalostinko poslovil od svojega zvestega sodelavca.

Bratje in sestre, pokojni Mihael je zaslužil, da mu v svojih srcih postavimo spomenik hvaležnosti. A hvaležnost zahteva dejanja. Mihova odsotnost kliče po novih delavcih.

Bog daj, da bi se spornile njegove besede: „Bodo pa drugi stopili na moje mesto...“

V-ko

Vljudno vabimo na *velikonočno slovesnost*, ki se bo vršila kot ponavadi. Ob 7,30 se bomo zbrali k velikonočni procesiji. Nato bo sv. maša, pri kateri bo „Zvon“ prepeval pesmi o Gospodovi zmagi nad smrtjo in hudobijo. Tudi letos bomo postno akcijo posvetili slovenskemu zavodu v Rimu, Lani smo dosegli naš cilj, ki je bil gld. 700.—. Letos pa bomo prosili, da bi po možnosti VSAKA DRUŽINA DAROVALA po 7.— guld-nov. Bodimo velikodušni! Denar morete izročiti zastopnikom društva, poverjenikom „Naše luči“ ali pa duhovnikom. Iskrena hvale vnaprej!

Vsem rojakom želimo prav veselo Alelujo!

švedska

Krst. — Na sam božični dan sta bili kršчени sestrici Elizabeta in Ana Marija Bukovec iz Eskilstune. Oče Janko je doma iz Stare Nove vasi pri Ljutomeru, mati Sonja, roj. Korošak, pa iz Sp. Porčiča pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. — Naj božja milost ostane z novokrščenkama in njih starši skozi vse življenje!

Gripa je razsajala tudi pri nas. Časopisi so pisali, da so v nekaterih mestih tisoči zboleli. Zdi se, da se naših ni toliko prijela, prijemala že. Menda zato, ker ima marsikdo doma zdravilo proti gripji, ki se dobi samo pri nas v domovini in ima še to dobro lastnost, da spravi človeka v dobro voljo, če ga seveda ne užije preveč.

Pač pa so nas jeseni in v začetku zime obiskali hudi viharji, pravi orkani, ki so napravili

mного škode na strehah in v gozdovih. Ponekod leži drevje še sedaj kot pokošena trava ali pa kot vojaki po bitki, vse križem.

Že jeseni so dobili mnogi delo v gozdovih. Sedaj je preveč snega, da bi mogli delati, spomladi bodo pa verjetno spet začeli. Ker je delo zelo nevarno in je že do sedaj bilo mnogo žrtev, so nove določbe zelo stroge, kot poročajo časopisi. Delo lahko dobi samo, kdor more s potrdili dokazati, da je po poklicu gozdar ali da je že dalj časa delal v gozdu.

Postni čas. — Ko boste brali to „Našo luč“, bomo že na polovici posta. Po novi postavi je na Švedskem strog post v celem letu samo na pepelnično sredo in na veliki petek. Vse ostale petke v letu se sme jesti tudi meso, a v tem primeru je treba nadomestiti opuščeni post s kakim drugim dobrim delom, n. pr. z molitvijo, obiskom bolnikov, darom v kak dober namen ipd.

Na cvetno nedeljo bodo po vseh cerkvah pobirali letošnji postni dar, ki bo šel za gradnjo šol v Senegalu, bolnice v Ugandi in za vojne žrtve v Nigeriji. Bodite velikodušni! „Kar ste storili enemu mojih najmanjših, to ste meni storili,“ je rekel naš Gospod.

Ker je posta zelo malo, uporabimo postni čas tem bolj za molitve. Molimo zlasti za milost vere za tiste, ki je nimajo, zase pa, da bi nam Bog vero povečal in utrdil. Škof nas letos v postnem pismu poziva zlasti, da molimo za vero v Kristusovo Cerkev. „Bodite trdni v veri v Cerkev,“ nam govori. Če kdaj, so ravno dandanes pogoji naravnost „idealni“ za izgubo te vere. Najprej k temu pripomorejo razne senzacionalne novice o Cerkvi in njenih predstojnikih, pobrane iz vseh vetrov, brez vsake presoje, ali držijo ali ne. Včasih so popolnoma neresnične, drugič pa zelo pretirane, ker tisti, ki jih navajajo, Cerkve dovolj ne poznajo in se napačno izražajo ali pa imajo pri tem posebne namene.

Molimo, da bi se vedno zavedali tega, da je Kristus samo Petru rekel: „Ti si Peter Skala in na to skalo bom sezidal svojo

Cerkev,“ da je samo njemu in njegovim naslednikom naročil: „Pasi moja jagnjeta, pasi moje ovce!“ in da je samo apostolom in njihovim naslednikom zagotovil: „In jaz bom z vami vse dni do konca sveta.“

Vam vsem želi vesele in blagoslova božjega polne praznike Gospodovega vstajenja Vaš slovenski izseljenski duhovnik

Jože Flis

Švica

Švica je sicer majhna dežela, a kljub temu zvemo za posamezne dogodke, ki se med našimi roki dogodijo, šele čez mesec dni. Nismo še poročali žalostne novice, da se je konec septembra ali v začetku oktobra na Matterhornu smrtno ponesrečil 24-letni Tomaž Bešter iz Podblice-Selc nad Škofjo Loko. Zaposlen je bil pri „Sulzer“ v Zuchwilu SO. Bil je velik ljubitelj planin. Njegovo truplo so prepeljali v Selce.

Še ena žalostna vest je prišla iz Berna. 30. decembra se je na cestnem ovinku v bližini Berna z avtom smrtno ponesrečil 23-letni Milan Žgajner iz Vojnika pri Celju. Verjetno je prišlo do nesreče zaradi prehitre vožnje. Tudi on počiva v svojem rojstnem kraju.

Naj počivata v miru!

Mi, ki smo ta dva fanta poznali, se ju spominjamo v molitvi!

*Sestrici
Elizabeta in
Ana Marija
Bukovec pri
krstu v
katoliški cerkvi
v Eskilstuni
na Švedskem.*

Ognjišče

je najboljša
slovenska
mladinska
revija

Ali jo že imate?

V Zürichu smo imeli prvo nedeljo v januarju mašo za Tomaža Bešterja, 21. januarja pa za Milana Žgajnerja v Bernu.

Za božične in novoletne praznike nas je ostalo bolj malo v Švici. Kdor je le mogel, je pohitel domov med svojce praznovat božič. Večinoma so se vsi vrnili na delo v Švico, nekaj jih je ostalo za stalno doma, nekaj se jih je pa izselilo na delo v Nemčiji.

Tudi letos smo priredili *pustno zabavo*. Bila je v veliki dvorani v Erlenbachu ob Züriškem jezeru. Tako velike udeležbe kot letos je nismo doživeli na nobeni prireditvi, saj nas je bilo okoli 500 z vseh delov Švice. Mnogi so rekli, da so prišli bolj zaradi družbe. Igral je v Švici že dobro poznani „Karavankenkvintet“.

Ljudje pod bičem

(Nadaljevanje s 25. strani)

Največja neumnost so bile počitnice. Vdal se je, ker si ni upal več upirati se in ker je mislil, da bi utegnil oddih ob morju resnično koristiti. Spremenile so se v Natašino čakanje na Bregarja, sam je igral smešno vlogo klovna.

In zdaj to Bregarjevo pismo: Natašin svet je različen od tvojega, Kostja. Ti še vedno ves živiš v preteklosti in sprememb, ki nastajajo, nočeš priznati. Sam moraš uvideti, da si bil na seji nemo-goč, življenje se mora ravnati po okoliščinah, ne po kamnitih postavah, ki so bile dobre v revoluciji. Nataša hoče tisto preteklost pozabiti, ker se je na svoj način boji, in ti ji ne daš možnosti. Ne morem in ne morem te razumeti.

Vražje natančno je zadel Natašino mišljenje. Boji se preteklosti, ker je bila v njej samo tako, kakor so bili mnogi. Hoteli so se vrniti ovenčani s slavo in v istem hipu spustiti s sebe vse, kar je bilo umazanega, kar je bilo treba opraviti na surov način, ker drugače ni šlo. Ni jim žal za ubite nasprotnike, prav je, da so končali — žal jim je le, da so ubijali tudi sami. Zavoljo tega se boje preteklosti, samo zavoljo tega.

Vsi se na svoj način umikajo, Nataša skuša preteklosti ubežati; Saša, Cestnik in drugi pa jo skušajo obrniti. Sam ostaja v njej, ker se mu zdi, da ni druge poti. Nekoč je bilo treba rezati in treba je bilo biti močan in neusmiljen. Iskanje druge poti danes je priznanje, da je bila stara napačna. Noben umik ni mogoč, ker z vsakim puščajo ob strani tiste, ki so največ žrtvovali.

Nekdo je moral ubiti Rekarja, če so hoteli rešiti dolino zase. Ubil ga je za skupno dobro, ker je Rekarjeva ideja bila jez proti novi stvarnosti. Na partijski seji je v umikanju tovariša predsednika in v molku drugih tovarišev bilo nakazano, kar mu šele zdaj prav prihaja v zavest. Rekar je moral pasti, korist njegove smrti vsrkava in rabi partija, odgovornost za Rekarjevo smrt pa naj nosi likvidator! Za vse nasilne smrti naj nosijo odgovornost

Turjaški grad

posamezniki, partija mora ostati čista in nedotaknjena. Za vse, kar danes v miru postaja pre nagljeno in umazano, naj nosi krivdo posameznik in posamezne skupine!? Ruski svetovalci naj nosijo odgovornost za vrnjene belogardiste: pritisk, ki se mu niso mogli ogniti. Pošiljanje žita in strojev v Rusijo ni bilo prostovoljno, Rusi so to jemali in tako ustvarili jugoslovanski gospodarski polom!

Kako bedasto se je zadnja seja strnila z njegovim lastnim družinskim polomom! Ni ostal sam le med tovariši, ostal je sam celo v kuhinji in spalnici.

Kdo je kriv?

Z mrtvimi očmi se je ustavil na hrbtu rdeče vezane knjige v omari: „Zapiski iz mrtvega doma“. Kolikokrat se je že ustavil ob besedah na zadnji strani:

„Brez koristi so poginile njih mogočne sile, poginile nemoralno, nezakonito, nepovračljivo. In kdo je kriv?“

Nenadoma je vstal in odšel k pisalni mizi. Poiskal je med ključi najmanjšega, ki je odpiral zadnji predal pri tleh. Tu je imel Nevenin svilnatj robček, kri v njem je bila zdaj videti kot rja. Tu je bil njegov dnevnik, ki ga je pisal na pohodih, in tri škatlice s kolajnami — dve za hrabrost, ena za zasluge socialistični skupnosti.

Z roko je segel čisto zad. V raskavem usnju je tičala njegova pištola. Vsa leta v gozdu jo je imel in prinesel jo je za spomin. Bila je lepo naoljena, še vedno lepo blesteča, dobra nemška pištola. Nikoli v vseh letih pohodov po gozdovih ga ni zapustila na cedilu.

S to je ustrelil Franceta Rekarja. Ni lahko opravil umazanega dela, toda opravil ga je iz prepričanja, da ga nekdo mora, če hočejo zmagati. Tovariš Saša je pri slavlju zvečer v Velikih Laščah posebej omenil njegovo hrabrost in predanost. Morda samo zato, da se mu je naslednji dan, ko ga je prosil za življenje Francetovega brata Matevža, lahko rogala.

Kakor da jo težka, jo je držal v roki. Kako majhna je ta kovinasta stvar in vendar je močnejša od življenja! Z enim samim potegom lahko prergrša z njo cela leta.

Morda je v resnici napravil neumnost, ko je prosil za Matevža Rekarja. Zagovarjal je stališče, da bi likvidirali samo komandante, toda večina je bila proti njemu. Odleglo mu je, ko je videl, da ga je straža prignala nazaj.

Če bi Matevž tedaj padel, bi ga Silva ne našla. Ne dobila bi v roke lepenke z Rožančevimi besedami in na Turjaku bi se ne obnašala, kakor se je.

Tista njena drža na stopnicah! Hotela je menda ujeti občutje človeka, ki ima od cele velike bodočnosti pred seboj samo še sekundo življenja.

Z zadaj uklenjenimi rokami na gugajoči se kamniti stopnici.

Počasi poriva pištolo nazaj v usnje, jo položi v predal in ga z nogo zasune.

Bala sta se drug drugega — Silva njega in on nje. Ni se mu upala naravnost vreči v obraz, da je tam nekoč stal France Rekar. In on se je bal po-

vedati, da je tam končal človeka, ki jim je oviral zmago v dobrepoljski dolini.

Varala sta drug drugega in vedela sta, da se varata, Obdana z vsem, kar je slišala pri Matevžu, si je upala zaigrati prizor iz preteklosti.

Naučila se ga je pred odhodom na Turjak, na Turjaku ga je postavila samo pred resnične kulise. Dobro je vedela, da ga bo moral spoznati, da ga bo moral znova doživeti.

In res ga je doživel. Vsa groza tistega dne je vstala, boljčala skoz razbita okna, slonela ob debelih zidovih, kakor da je čakala nanj. Mračna ambulanta s šopi stare slame, še bruno na ilovnatih tleh, ki je ležalo od stene do stene, je bilo tam kakor takrat.

Če so bili tu ranjenci, potem je tu ležal tudi France Rekar, je rekla. Kje je ležal — ali je kmalu umrl? Kadarkoli je doslej šel na Turjak, je stopil vanj kot zmagovalec. Morda zato, ker je vselej šel sam in se sam dotikal spominov. Tokrat je bilo drugače. Spretno mu je z besedami ograjala pot, po kateri je hotel iti, ga prisilila, da je obstal v ambulanti in ga potegnila za seboj h kašči. Nenadoma od starega zmagoslavja ni nič ostalo, zagrabil je samo še Nevenino smrt in se z njo zaščitil. Morala je čutiti, da se je za ta ščit skrnil iz strašne zadrege, zakaj s tihimi besedami mu je tudi tega zbila z rok.

„Ali vam je slabo, tovariš Razpet?“

„Slabo?“

Dvignil se je in z desnico oprt na pisalno mizo mrtvo gledal v steno nasproti, v razobešene slike.

Nenadoma se je zasukal, planil k vratom, jih zaklenil in se spustil po stopnicah.

Nataša je odšla za nekaj dni k Bregarju v Ljubljano. Ko se je vrnila v Dobropolje, ji je Razpet povedal, da ve za njeno prevaro. Tedaj je dokončno odšla od njega k Bregarju.

Ko se je Silva vračala s postaje in stopala skoz meglo med samotnimi njivami, je bolj mislila na Razpeta kakor na Natašo. Kako strašna mora biti noč zanj! Nataša se je unesla in zaspala, Razpeta je mirno odrezala iz preteklosti. Vrnila se je dejansko samo zavoljo tega, da bi načela razgovor o razporoki. Razpet jo je s pisemcem pač prehitel, spravil na kolena in pognal.

Njive na obeh straneh ceste so bile skoraj vse pokrite samo še z zobčastim, objedenim repnim listjem. Bila je trudna, spala je komaj kaj več kot dobri dve uri. Zvita v naslonjač je tehtala Bregarja in njegovo podlost. Kaj mu more Nataša biti? Komaj kaj več kot okrasek. Njena gola ženskost se bo izživela in ko bo prvič hotel videti, kaj je v njej. mu bo ostal v rokah samo okvir bedne duše. Pri pokopališču je za hip postala, toliko, da je videla okna na šoli. Zavese so bile spuščene.

Dopoldne med poukom je neprestano mislila na srečanje z Razpetom in iskala za besedami, ki naj bi mu jih rekla. Čutila se je prizadeto, soudeleženo

Grad Otočec

v Razpetovi človeški borbi, ki jo je zgubil. Hotela mu je pomagati, želela mu je rešiti Natašo, toda ni uspela.

Ko je med odmorom odšla na hodnik, ga je takoj zapazila. Čakal jo je na koncu ob vratih, ki so vodila na vrt. Bil je upadel in zelen v obraz.

„Žal mi je, tovariš Razpet,“ je rekla tiho. „Resnično žal! Noč je prespala pri meni.“

„Vem,“ je rekel. „Videl sem luč pri vas. Kam naj bi sicer šla?“

„Z Bregarjem sta govorila o razporoki in vrnila se je trdno odločena, da v prvi vrsti uredi to. Vi ste jo samo prehiteli. Mislim, da je večji krivec Bregar, Nataša je živela preveč brez duše, da bi odgovarjala za vse. Verjemite mi, da bi je ne mogli obdržati, tudi če bi vzeli službo v Ljubljani. Ne razgrebajte v to smer!“

Topo je gledal vanjo.

„Danes zjutraj sem šel še enkrat stikat po njeni omari. Precej oblek je še pustila. V črni vojaški bluzi, ki jo je imela na sebi, ko smo za vselej prišli spet v dolino, sem v naprsnih žepih našel še nekaj smrekovih iglic. To je vse, kar je ostalo od tistih let — nekaj smrekovih iglic.“

„Preteklost jo je zmučila, tovariš Razpet. Toliko jih je že, ki ji hočejo uiti. Nataše se je loteval občutek, da jo iz preteklosti nekateri zasledujejo.“

„Kdo naj bi jo zasledoval?“ je rekel votlo.

„Ne vem, meni je nekoč pravila samo o enem — o župniku Kernu iz Hinj. Ubil ga je tovariš Boris in pokopali ste ga nekje pod brezami. Sam si je moral izkopati grob.“

„Ne spominjam se tega imena,“ je rekel trdo in gledal mimo nje. „Po napadih, ki jih je imela, je vedno govorila o stvarih, ki so bile bolj plod njenih fiksnih idej kakor resnice.“

Hotela mu je odgovoriti, toda že se je obrnil in odšel nazaj v razred. Zdelo se ji je, da bi morala stopiti za njim in ga povabiti na večerjo, toda v

Razpetovi hoji je bila tolikšna teža, da je ni upala ustaviti. Čutila je, da Razpeta nihče več ne more rešiti, da gre njegova pot samo še navzdol in da bo do zadnjega hipa prisiljen gledati krvave koščke preteklosti, ki jih ljudje v obupu mečejo od sebe.

Preteklost se je na poseben način vračala v sedanost, kakor da se sploh ni prekinila, temveč samo potuhnila. Pričela je razkrajati najbolj skrite misli in razvezovati najbolj tesne odnose. Kakor zabudljen črv je čakala na pravšen čas in zdaj spodzira najtanjše koreninice. Zrušeni Razpet jo je pogreznil v premišljanje. Vsako jutro je navsezgodaj videvala ljudi, ki so prihajali v cerkev. Možje in žene so v tišem razgovoru stopali s ceste po stopnicah, se ustavljali med grobovi in zginjali skozi vrata. V čudnem brezupju je čutila, da jih njih preprosta vera nosi nad zemljo in da v bodočnosti vidijo osebno rešitev. Ob vseh križih in osamljenosti trdno hodijo svojo pot, povezani s svojimi mrtvimi, kakor da so še vedno živi. Zavidala jih je in vsako jutro bolj čutila, kako jalov je njen izgovor, da jim ne more slediti, ker je učiteljica. Umaknila se je v to obrobno vas iz strahu, bežala je od Viktorja, ker je v njej preteklost močnejša od vsega drugega. Hotela je biti na svojem bregu in v samotni vreči od sebe vse, kar ji je preteklost umazanega zadala.

Toda strahu se ni mogla znebiti. Ni bil to strah, ki ga je čutila nekoč, ko je pod srcem nosila Marijo. Tedaj se je bala ljudi in njih pogledov, bala se je Pavčevke in njenega strupenega soproga. Strah zdaj je bil docela drug, dotikal se je njenega prepričanja in žgal s konico v njeno duhovnost. Bilo jo je strah pred zaključki, pred črto, ki bi jo morala potegniti pod vsemi računi.

Veruje in vendar se obnaša, kakor da ne veruje. Célo njeno zunanje življenje je v opreki z notranjim, niti otrokom v šoli si ne upa povedati, da se je Bog vedno pisal z veliko začetno črko in da so ga pričeli pisati z malo šele pred kratkim. Niti tega ne. Bledo opravičilo skuša najti v tem, da žene Razpeta v kot, da je prijateljica Rekarjeve žene in da je Nataši povedala, da ne dela prav. To je pravzaprav vse. Sprememb v notranjosti si ne upa vskladiti s spremembami v življenju. Niti tega, kar ji je nekoč oče tolikokrat povedal, si ne upa prignati do konca.

Jokala je od nemoči in se s premišljevanjem mučila ves teden. Z Razpetom se nista srečala, med odmorom se na hodniku ni pokazal. Bila je prepričana, da čepi v svoji pisarnici, toda tja ni hotela.

Drugo nedeljo v novembru se je zbudila tako zgodaj, da je komaj zaslutila okno v temi. V sobi je bilo mrzlo. Z naglico je vstala ter se lotila peči. Postrgala je pepel, narezala treske in ko je mečkala časopis in ga prižgala, je dobro čutila, da nalašč dela tako počasi. Hotela je odriniti in uspraviti misel, ki je čez noč dozorela.

Na cesti so zahrustali prvi koraki. Za spoznaje je odgrnila zaveso na oknu. Ljudje so prihajali k prvi maši.

Zasukala se je in odšla k omari. Vzela je v črno usnje vezano knjižico, oblekla plašč in stekla po stopnicah. Plahutnila je čez cesto in ko je za cerkvenimi vrati pogreznila prste v kropilnik, se je zavedela, da je vendarle zmagala. Sedla je v zadnjo klop, odprla „Hojo za Kristusom“ in nena doma jo je napolnilo prijetno občutje zmage, topla zavest, da se je spustila v dobre roke stare, lepe preteklosti.

Jutranja megla je bila gosta, ko se je vračala. Čisto je potopila vase Zdensko vas in Podpeč. Slišala je za seboj žuborenje ljudi, toda zdaj jih ni hotela srečati. Ob čaju je nato mislila na prečuto noč. Koliko izgovorov je našla za vsako misel, ki jo je spočela! Na vsak način je hotela ubežati pogumu, hotela je najti zaprte vse izhode in vendar je miže videla, da so vsi odprti. Kje je vendar zapisano, da mora ostati učiteljica? Mar ne more storiti, kakor so storili mnogi? Odití v privatno službo...

Vendar je v ponedeljek, ko je odhajala v šolo, imela neprijeten občutek, da se bo nekaj zgodilo. Razpet gotovo že ve, ljudje so jo videli. Srečala sta se še pred začetkom pouka in ko je videla njegov zelenkasti obraz, je bila trdno odločena, da mu pove naravnost, kar misli. Toda niti z besedico ni omenil nedelje in njenega „prestopka“.

„V soboto sem dobil priporočeno pismo tovariša Bregarja. Obema se strašno mudi. Bi se mogli po popoldanskem pouku za hipec ustaviti pri meni? Še o nečem bi rad govoril z vami.“

Rajši bi videla, da bi ji vse, kar ji je želel povedati, povedal med odmori na hodniku, ker bi bil čas odmerjen. Toda povabila si nj upala odkloniti. „Če se vam zdi potrebno, seveda,“ je rekla tiho. „Čakal vas bom v svoji pisarni.“

V resnici jo je čakal, zakaj kakor brž je slišal korake na stopnicah, je že stal na vratih. Obraz mu je bil še vedno zelen in negiben, le dve lisi krvi sta mu za spoznanje barvali lici. Sedla sta k velikim mizi.

„Pismo je bilo priporočeno, zavoljo tega sem ga prevzel. Navadnega pisma morda niti ne bi,“ je rekel kakor v opravičilo.

„Mislim, da bi ga vseeno,“ je rekla.

Gledal je v mizo, privlekel pismo iz žepa in ga porinil preko.

„Saj ga lahko preberete.“

Pisanje se je tikalo razporoke. Tipično Blaževu pisanje, ko je napadal in se umikal v istem stavku. Dolg odstavek o Natašini živčnosti in o njeni trdni odločitvi, da se k Razpetu ne vrne več.

„Iz lastne izkušnje vem, da ljubezni ni mogoče prisiliti. Bila sta pač dva različna svetova, kakor sva bila nekoč jaz in Silva. Nekoč je verska tradicija s silo držala tudi take zakone, zdaj tega ni več in v tem, vsaj upam, sva si edina, da je to edino prava pot. Še vedno želim, da bi med nami prijateljske vezi ostale in prav zavoljo tega, Kostja, Ti to pismo pišem. Hotel bi, da bi postopek za razporoko bil miren in da bi Nataši ne delal težav.“

Porinila mu je pismo nazaj.

(Dalje prihodnjič)

med nami povedano

GORA „29. OKTOBER“

9. januarja je slovensko-argentinska odprava na patagonski celinski led osvojila okoli 2.600 m visoko goro, na katero dotlej še ni stopila človeška noga, in jo poimenovala **DEVETINDVAJSETI OKTOBER**, v počastitev slovenskega narodnega praznika, ko se je naš narod osvobodil izpod germanske nadoblasti.

V vrhunski navezi sta plezala Slovenec ing. Jure Skvarča, ki je na vrhu razvil slovensko zastavo, in Argentinec Mario Serrano.

Patagonski celinski led teče med argentinsko in čilensko Kordiljero v povprečni višini 1.500 m nad morjem in v dolžini nad 400 kilometrov. Zaradi oddaljenosti, pomanjkanja prometnih zvez in zelo nepovoljnih pokrajinskih in vremenskih razmer so ta področja še vedno le malo raziskana.

Dobren delež gorniške in raziskovalne dejavnosti na patagonskem ledu nosijo slovenski planinci, ki so prišli v Argentino po 2. svetovni vojni in so člani Slovenskega planinskega društva. Zadnja leta vodita te odprave na patagonski led brata Peter in ing. Jure Skvarča. Pod njunim vodstvom so gorniki doslej osvojili okrog 20 gora. Štiri nosijo imena po štirih ponesrečenih slovenskih fantih: Cerro Pangerc po Tončku Pangercu, Cerro Vivod po Božu Vivodu, Cerro Tomek po Tomažu Kralju in Cerro Boj po Robertu-Boju Petričku ml. Imena so registrirana pri argentinskem in čilenskem vojaškem kartografskem inštitutu in pri mednarodnem glaciološkem inštitutu v Rimu.

Peter Skvarča je dosegel tudi kot prvi Slovenec vrh najvišje ameriške gore Aconcagua (6.960 metrov).

Z iskrenimi planinskimi pozdravi Robert Petriček, predsednik Slovenskega planinskega društva v Argentini, in Dorijan Heller, tajnik.

MOHORJEVA KNJIGARNA

v Celovcu priporoča med drugim:

● DRUŽINSKO SVETO PISMO NOVE ZAVEZE

s črno-belimi podobami o Jezusovem življenju, velikimi črkami in opombami k besedilu z modernimi mislimi. (160 šil.)

● Guisepe Ricciotti JEZUSOVO ŽIVLJENJE

Tehtno in izredno zanimivo pisan Jezusov življenjepis. To je najboljše tovrstno delo, ki ga imamo prevedenega v slovenščino. Kdor bi rad doživel Jezusovo dobo s tedanjimi dogodki in navadami, mora vzeti to delo v roke. (Vezano 145 šil., broširano 120 šil.)

● ČUDODELNİK S PRIMSKOVEGA

Župnik Jurij Humar (1819—1890) je slovel po skrivnostnem zdravljenju z magnetizmom. Ozdravil je nešteto ljudi in tako zaslovel daleč po svetu. V tej knjigi so zbrana pisma, v katerih so o njem pisali njegovi sodobniki. (20 šil.)

● Mirko Kumer SPOMINI I in II

Pliberski podžupan in koroški kmet Mirko Kumer opisuje svoje doživljanje v drugi svetovni vojni na ruski fronti. Knjigi sta nenavadno duhoviti in sočni. (Oba dela 50 šil.)

● Tomaž Kovač V ROGU LEŽIMO POBITI

Knjiga pričevanj tistih protikomunističnih borcev, ki so jih leta 1945 Angleži iz Vetrinja vrnili v Slovenijo, kjer so bili izstradani, mučeni in pobiti po različnih krajih Slovenije, največ pa v Kočevskem Rogu. Knjiga je pretresljiv dokument in majhen spomenik tem slovenskim žrtvam. (20 šil.)

● France Balantič

PESMI

France Balantič, ki je zgorel 22. novembra 1943 v Grahovem kot žrtev komunistične revolucije, je naš slovenski klasik. Njegove pesmi so izredne po doživetju in enkratne po izrazu. Ker jih v Sloveniji ni dobiti, pomenijo še posebno dragocenost. (27 šil.)

● Ljubo Sirc

NESMISEL IN SMISEL

Pisatelj se je sam udeležil partizanskega boja, po koncu vojne pa moral v ječo, češ da je špijoniral za zahodne zaveznike. Človek se v knjigi sreča z ječami OZNE in z ljudmi, ki so v tistih časih igrali čudno vlogo. (60 šil.)

slovenske radio oddaje

KÖLN — Ob torkih, četrtek in sobotah od 16,20 do 16,50 (na kratkih valovih 41 in 31 m) ter ob nedeljah od 9,00 do 9,40 (na kratkih valovih 41 m in 49 m). — Na sporedu so dnevne svetovne novice, politične razlage, razgovori, zanimivosti iz kulturnega in gospodarskega življenja. Poleg tega imajo Slovenci v Nemčiji možnost, da preko kölnskega radia pošiljajo domačim voščila, pozdrave in glasbo po želji. Dopise pošljite na naslov: DEUTSCHE WELLE, 5 Köln, Brüderstr. 1 (Südosteuropa-Redaktion).

VATIKAN — Vsak dan ob 19,00 (na kratkih valovih 48,47, 41,38 in 31,10 m ter na srednjem valu 196 m).

Radio LONDON BBC — oddaja vsak dan ob 12. uri (novice in pregled tiska) na valovih 25 in 19 m. Ob 19. uri na valovih 49, 31 m; ob nedeljah ob 16,30 na valovih 31, 25, 19 m.

naša lučka

spet je tu velika noč

NA CVETNO NEDELJO BO ŽUPNIK V CERKVI BLAGOSLOVIL OLJKE IN BUTARE. NATO BO PROCESIJA NA ČAST KRISTUSU KRALJU.

NA VELIKI ČETRTEK BO SPOMIN ZADNJE VEČERJE, KER JE TA VEČER JEZUS APOSTOLOM UMIL NOGE, BO TUDI ŽUPNIK DVANAJSTIM MOŽEM NOGE UMIL.

NA VELIKI PETEK SE SPOMINJAMO JEZUSOVEGA TRPLJENJA IN SMRTI, V CERKVI VLADA VELIKA ŽALOST. NAJLEPŠE TEDAJ JE RAZKRIVANJE KRIŽA.

JEZUSOVEGA VSTAJENJA SE SPOMINJAMO NA VELIKO NOČ. TO JE NAJVEČJI PRAZNIK. PRAZNOVATI GA ZAČNEMO Z VELIKONOČNO VIGILIJO, KI JE V NOČI OD SOBOTE NA NEDELJO. DUHOVNIK BLAGOSLOVI VELIKONOČNO SVEČO, KI PREDSTAVLJA VSTALEGA KRISTUSA. NATO JE BLAGOSLOV KRSTNE VODE IN OBNOVA KRSTNE OBLJUBE. ZOPET ZAZVONE ZVONOVI, KI SO UTIHNILI NA VELIKI ČETRTEK.

neva velika noč

Pet dni pred Veliko nočjo je šel Jezus iz Betanije v Jeruzalem. Ko se je približal mestu, je na Oljski gori sédel na osliča. Veliko ljudi je razgrinjalo na pot svoje plašče, drugi so pa sekali

vejice z dreves in jih stlali po poti. Množice so mu vzklikale in ga slavile.

Na Veliki četrtek zvečer je sédel Jezus skupaj s svojimi apostoli k mizi v dvorani zadnje večerje. Pred večerjo je vstal od mize in učencem umival noge in jih brisal s prtom, s katerim je

bil opasan. S tem jim je pokazal, kako hoče, da tudi oni služijo drugim.

Pri zadnji večerji je vzel Jezus kruh in nad njim izrekel besede: „Vzemite in jejte, to je moje telo.“ Prav tako je rekel nad kelihom z vinom: „To je moja kri, ki se za vas preliva. To delajte v moj spomin.“

Potem je apostolom še zadnjikrat govoril, zapeli so zahvalno pesem in odšli čez potok Cedron na Oljsko goro. Tam je Jezus molil.

Naenkrat se je na vrt prihulila skupina ljudi: rimski vojaki z Judežem na čelu. V rokah so imeli plamenice in meče in kole. Zgrabili so Jezusa, ga zvezali in odpeljali. Učenci so pa zbežali.

Jezusa so rimski vojaki peljali k velikemu duhovniku Kajfu, kjer so bili zbrani judovski sodniki.

Naslednje jutro so ga peljali v sodno hišo k Ponciju Pilatu, namestniku rimskega cesarja. Ker ta na njem ni našel nobene krivde, Judje so pa kljub temu

Ko se je Sveta družina vrnila iz Egipta v Nazaret, je bil Jezus star približno dve leti.

Stanovali so najbrž v na pol v hrib vsekani koči, delala pa sta Jezus in Jožef v tesarski delavnici, saj bi sicer ne bilo kaj deti v lonec.

Jezus je bil povsem podoben drugim otrokom: najprej je poskakoval materi na kolenih, potem ji je začel po malem pomagati pri vsakdanjih opravilih, nato je bil pri Jožefu v delavnici, pozneje je začel brati in pisati, molil je obredne molitve in hodil v sinagogo.

Govoril je aramejsko, verjetno pa je znal tudi grško in hebrejsko.

Lahko si predstavljamo, kako lepo se je ta družina razumela med seboj. S kakšnim veseljem se je kasneje Jezus spominjal življenja v tem skromnem pa ljubezni polnem domu!

Barvanje pirhov

Včasih so rekli, da pomenijo pirhi kaplje Kristusove krvi, zato so morali biti rdeči. Potica bi naj pomenila njegovo trnjevo krono, hren pa žeblje.

Pirhi so nekaka podoba Kristusovega vstajenja, saj je sveže jajce kakor grobek, ki na videz v sebi nima življenja; če pa ga daste pod kokljo, se bo iz nje ga izvalil piščanček.

Barvanje pirhov je prelepa slovenska navada, ki je ne gre opustiti. Kaj vse so znale ponekod po Sloveniji preproste roke starih ženic narisati na pirhe!

V glavnem sta dva načina barvanja pirhov: ta, da na sveže jajce narišemo z voskom ali

oljem črte in črke, ki se jih barva ne prime, ko položimo jajce v vrelo barvo, in pa ta, da najprej jajce skuhamo v barvi, kasneje pa z nožičkom ali iglo črte z lupine spraskamo.

Na pirhu je mogoče upodobiti najrazličnejše stvari: ravne, cikcakaste in valovite črte, križe, vijuge, trikotnike, srca, kroge in pike, napise, deteljo, marjetico, grozd, ptice...

Tekmujmo, kdo bo naredil lepši pirh!

zahtevali, da ga križa, ga je dal najprej prebičati: na dvorišču so ga ogrnili v škrlatni plašč, mu poveznili na glavo krono z trnja, ga tolkli s trsjem po glavi, vanj pljuvali in se iz njega norčevali.

Ko so Judje še naprej zahtevali od Pilata, naj Jezusa križa, se je ta zbal, da ga bodo tožili pri rimskem cesarju in bo on tako ob stolček, zato jim je Jezusa izročil, da so ga križali.

Jezus je moral sam sebi nesti na Kalvarijo križ. Tam so ga slekli in pribili na križ. Z njim so križali še dva razbojnika.

Jezus je na križu molil za tiste, ki so ga križali. Po nekaj urah umiranja je izdihnil. Nastala je tema. Zemlja se je stresla, skale so se razpočile in grobovi so se odprli.

Ko so vojaki videli, da je že mrtev, mu niso kosti strli, ampak eden od vojakov mu je s sulico prebodel srce. Jožef iz Arimateje

in Nikodem pa sta snela njegovo truplo s križa in ga položila v grob.

Judovski voditelji so se zbali, da ne bi Jezusovi učenci trupla ukradli. Zato so kamen ob grobu zapečatili in grob zavarovali s stražo.

Jezus je v nedeljo navsezgodaj vstal od mrtvih. Vojaki so od strahu popadali po tleh, potem pa zbežali.

Tisto jutro so šle dobre žene h grobu, da bi Jezusovo truplo mazilile. Ko so prišle tja, so videle, da je kamen odvaljen.

Čez dan se je Jezus prikazal več učencem in Mariji Magdalenini. Zvečer pa je stopil skozi zaklenjena vrata med svoje učence. Po daljšem obotavljanju so le spoznali, da je to res Kristus, ki je premagal lastno smrt.

Kasneje so oznanjali predvsem resnico o Kristusovem vstajenju in zanjo dali tudi življenje.

igrajmo se!

● V vasi poiščemo največje škornje. Nato izberemo najmanjše tekmovalce in jim damo škornje, v katere morajo stopiti. Na znamenje tečeta po dva do cilja in nazaj.

● Igravci so zavezani do vratu v vreče. Po dva in dva se bojujeta med seboj tako, da se zaletujeta z rameni drug v drugega. Zmaga tisti, ki vrže nasprotnika na tla.

● Tekmovavci so zavezani do pod pazduhe v vreče. Na znamenje morajo teči ritensko do določenega mesta, tam se uležijo na tla in se valjajo nazaj do izhodišča.

Mlada žena telefonira svoji mami:

„Veš, mama, Boštjan me nima nič več rad. Nikoli več mi ne da prav, če nimam prav.“

Sosed dobi soseda, klečečega pred vrati lastne hiše, ko praska po vratih.

„Zakaj pa praskaš po vratih?“
„Samo tako bom prišel v hišo. Žena bo mislila, da je prišel Pazi domov, pa bo odprla.“

„Gospod ravnatelj, naš blagajnik je izginil.“

„Ali ste pregledali blagajno?“
„Smo, pa ga ni v njej.“

Policaaj vozniku: „Kdor vozi tako brezobzirno, ne bi smel imeti voznškega dovoljenja.“

„Potem je pa vse v redu,“ odvrne vozač, „saj ga nimam.“

„Včeraj si bil tako pijan, da si prodal tramvaj.“

„In kaj to tebi mar?“
„Seveda mi je, saj sem ga jaz kupil.“

„Kaj bo pa danes za večerjo, dragica?“

„Na stotine drobcenih stvari.“
„Res? Kaj pa je to?“

„Fižol.“

Mož ženi: „Da sva si na jasnem: samo zaradi denarja sem te vzel.“

Žena: „Ti si imel vsaj en razlog, jaz pa prav nobenega.“

Žena podpira tri hišne vogale, četrtega pa podre, ko parkira avto.

„Obtoženi ste, da ste v treh tednih podrli šest oseb.“

„Ni res. Samo pet sem jih.“

„Kako to?“

„Enega sem podrli dvakrat.“

„Ali si zadovoljen z novim avtom?“

smejete se (če se vam zdi)

„Ne. Precejšnjo napako ima.“

„Tako?“

„Ja. Na ovinku me pri 150 km na uro močno zanaša.“

„Moj mož ni najboljši šofer: ko bi moral na križišču ustaviti, je podrli semafor.“

„Moj je boljši: vsako križišče prevozi pri rdeči luči brez nesreče.“

„Vi pa menda še niste na seji ust odprli. Vsaj jaz vas še nisem videl.“

„Kaj res ne? Pa sem vedno zehal, kadar ste vi govorili.“

„Takega tedna pa še ne. Najprej sem si nogo zlomil, potem so mi ukradli denarnico, nazadnje se je pa še žena, ki mi je pred enim mesecem ušla, vrnila.“

Starejša gospa je hotela prenočiti v podstrešni sobi neke kmečke hiše. Naenkrat se je začul iz

sobe strašen krik. Kmet je brž stekel na podstrežje:

„Za božjo voljo, kaj pa je?“

„Miš je tekla preko sobe,“ je prestrašeno povedala gospa.

„Kakšna miš,“ je bil kmet užaljen, „pri nas nimamo miši. Morala je biti podgana.“

Violinist in pisatelj komedij sta bila velika prijatelja. Violinist je hodil k prijateljevim komedijam, pisatelj pa k violinistovim koncertom.

Bil je spet koncert in pisatelj komedij je bil navzoč. Violinistu je naenkrat lok tako čudno zdrsel po strunah, da se je pisatelj na glas zasmeljal.

Po koncertu se je violinist pisatelju pritožil:

„Veš kaj, ne bi se mi bilo treba smejati. Jaz se doslej nisem še pri eni tvoji komediji zasmeljal.“

Škot je prinesel ženi neznatno darilce. Ko je ta čudno pogledala, jo je potolažil: „Res je darilo majhno, je pa zato tudi poceni.“

„Ali lahko 9 ali 10-letni otrok trdi, ne da bi lagal, da je poznal svojo pra-pra-prababico?“

„???“

„Seveda lahko, če ta otrok jeclja.“

V baru. Pivski bratec drži v rokah vrček piva in razlaga krčmarju: „Zdravnik mi je dovolil samo eno pivo na dan. Tole je za 2. november 1981.“

Trije prijatelji se v baru pogovarjajo.

„Jaz stanujem v tako majhni sobi,“ pravi prvi, „da moram, če si oblačim suknjič, roke pomoliti skozi okno.“

„Moja soba je še manjša,“ pove drugi. „Kadar sem bolan, moram pokazati zdravniku jezik tako, da ga pomolim skozi vrata.“

„To še ni nič,“ reče tretji. „Moja soba je tako majhna, da moram iz nje, če pride vanjo sonce.“

Eni postanejo bogati čez noč, drugim pa to uspe tudi podnevi.

Ne le Drama, ampak tudi vlada bi bila v krizi, če bi imeli člani vlade tolikšne plače, kot jih imajo člani Drame.

Velike ribe žrejo male. Malim nič ne ostane.

„Kako pa v vaši občini rešujete problem slabih cest?“

„Dotrajane zapremo za ves promet.“

„Pa druge?“

„Pridejo na vrsto pozneje.“

Prekinitev dela je na neuspeh obsojena stavka.

Lopov je tat, ki so ga zasačili.

Vizija prihodnosti: generali, ki skrivajo svoja odlikovanja.

Nekaterim se zde voščilnice po 2 dinarja drage, drugi si jih pa pošiljajo v obliki avtomobilov.

Govorniška: „Pod prvo točko dnevnega reda imamo: Prehodno obdobje. Zato bi kar prešel na drugo točko.“

Čudno, da še noben kirurg ni poskušal presaditi komolcev, ko se jih vendar toliko obrabi!

V mlinu se dvakrat pove, v Ljubljani trikrat, pa se še ne sliši do Beograda.

Čim manj posluha ima dirigent, tem daljšo palico potrebuje.

Če se že moram zaradi česa tresti — naj bo to od smeha.

Nekateri trdijo, da je pri nas vse lepo. To jim rad verjamem.

čemu se smejejo (včasih) doma?

Tudi meni bi bilo lepo z njihovo plačo.

Nekatere ljudi boli, ker ljudi bole nekatere stvari.

V strnjenih vrstah teže padeš, zato te pa laže pohodiijo.

Kogar bogovi ljubijo, tega davkarji ne rubijo.

Kdor drugim jamo koplje, se lahko do stolčka dokoplje.

Na napakah se učimo, na uspehih počivamo, na izgubah drsimo, eni navzdol, drugi navzgor.

Stvarnik nas je obdaroval z ogromnimi naravnimi bogastvi, na žalost pa nam ni dal tudi sredstev za investicije.

Časi so čudni: izvažamo ljudi, uvažamo pa svinje.

Žena predsednika občine profesorju: „Nobene protekcije ne zahtevam za našega fanta, ker

je sin predsednika občine. Ravnajte z njim kakor z vsakim drugim sinom predsednika občine.“

Pripravljeni smo žrtvovati življenje za domovino, nismo pa pripravljeni delati za nizko ceno.

Bolje je smejeti se za hrbtom kakor za zapahi.

Tudi brezposelni jedo meso. Prek svojih predstavnikov.

Domovina je tam, kjer se lahko na glas pritožuješ.

Politični vrhovodci lovijo ravnotežje z besedami.

Samokritika je največkrat spoved brez pokore.

Včasih zmagujemo, včasih zmajujemo.

Eni se na napakah učijo, drugi pa redijo.

KATERA JE BILA VAŠA PRVA MISEL V LETU 1970?

No, pa smo zaradi objektivnih težav spet na začetku!

NA KATEREM PODROČJU SMO BILI SLOVENCİ LANI NAJUSPEŠNEJŠI IN KAKO SE JE TO KAZALO?

● Najuspešnejši smo bili Slovenci s skokom na čelo zveznega izvršnega sveta, pokazalo pa se je pri hitrih cestah!

● Lani smo bili Slovenci najuspešnejši na področju ZR Nemčije!

● Pri kontroli cen. Stroški kontrole so bili tako veliki, da smo morali podražiti celo slabe izdelke!

● V mednarodni delitvi delavcev. Dokaz: višje obresti za vloge na deviznih računih!

Po Pavlihi

mali oglasi · mali oglasi

PREVODE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece. Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslovani.

MALE OGLASE sprejema uredništvo „Naše luči“ do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih oglasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 30 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 1 avstrijski šiling (2 bfr, 0,20 NF, 0,15 DM ali enako vrednost v drugi valuti). Uredništvo posreduje le naslov oglaševavca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševavca, naj pošlje v pismu v denarju ali v znamkah pristojbino za dvoje pisem v tujino. Če tega ne stori, ne dobi odgovora. Pisem uredništvo oglaševavcem ne posreduje.

SLOVENSKI IN SRBOHRVATSKI EKSPRES-PREVEDI, sodno overovljeni: sodni prevajavec in tolmač Milena GRATZA, 8 München 50, Menzingerstr. 195, tel. 8 12 18 20. Končna tramvajaska postaja linij 17 ali 21, nato z avtobusom 77 (Höcherstr.) ali 75 (Eversbuscherstr.).

PREVAJALSKA PISARNA V NEMČIJI. Slovenske in srbohrvaške dokumente prevaja, jih overovlja, piše prošnje in poučuje nemščino dipl. filolog JOSEPH ARECH, 8 München 50, Pfeilschifterstraße 21, tel. 54 13 702.

Sodnijsko pooblaščen **PREVAJAVEC** za slovenski in srbo-hrvatski jezik MILAN ZAGORC prevaja vse vrste dokumentov in listin. 4000 Düsseldorf-Gerresheim, Nymphenburgstraße 27, tel. 69 31 43 (28 31 43).

JANKOVIČ, 17 rue Belgrade, 54 Tucquegnieux, Francija, je zaprišežen prevajavec in piše tudi razne prošnje. Pišite mu!

PREVAJAM vse listine in dokumente v nemščino iz slovenskega, srbohrvaškega in madžarskega jezika. Napišem tudi prošnje itd. Naslov: Dipl.-Ing. VIKTOR NEGRO, 5 Köln-Holweide, Gerh.-Hauptmann-Str. 31, II. Sodno zaprišeženi tolmač!

SLOVENKA, roj. 5. 8. 1942, natararica, živeča že štiri leta v Münchnu (Nemčija), z avtom, bi rada spoznala resnega fanta, od 30 do 35 let starega, s

katerim bi se poročila. V poštev pridejo le Slovenci. Naslov v upravi Naše luči. (Štev. 12)

SLOVENEK, samski, srednjih let, želi spoznatj 23 do 33 let staro dekle, zaposleno v Münchnu (Nemčija), ki bi imela resno voljo za zakon. Naslov v upravi Naše luči. (Štev. 13)

SLOVENEK, živeč v Nemčiji, želi spoznati od 25 do 33 let staro in pošteno dekle, ki bi bilo pripravljeno stopiti v zakon. Naslov v upravi Naše luči. (Štev. 14)

GOSPODINJSKI POMOČNICI posredujem zaposlitev pri katoliški zdravnikovi družini s štirimi otroki. Moderno urejeno gospodinjstvo, znanje kuhe zaželeno. Nastop službe 1. 8. 1970. Pismene ponudbe na naslov: Marijan Jurkovič, 7 Stuttgart 50, Badstraße 20.

VIPAVC JOŽE, 7 Stuttgart-S., Nemčija, Export-Import podjetje, Böblingerstraße 164 (tel. 60-43-62), vam solidno postreže in vam nudi kmetijske stroje, kosilnice, traktorje od najlažjih do najtežjih, škropilnice znamk „Irus“, „Schanzlin“ in drugih, gasilne brizgalne, radijske in televizijske aparate, magnetofone, kino- in fotografske aparate, pralne stroje, hladilnike in gospodinjstvene stroje vseh vrst, šivalne stroje vseh znamk in pletilne stroje svetovno priznane znamke „Kayser“ (netto DM 490.—), elektr. strojčke za popravilo nogavic „Kolibri“ (DM 280.—), motorne žage, stroje za predelovanje lesa, betonske mešalnike z električnim, bencinskim ali dizlovim motorjem ter pošilja na zaželeno naslove in v vse države. Generalno zastopstvo za šivalne stroje Pfaff.

JODE — JOŽE DEBELAK, eksportno podjetje, München, Marsstr. 15 (pri glavnem kolodvoru) prodaja in pošilja v vse države: motorne kosilnice, traktorje, vinogradniške škropilnice, vse kmetijske stroje in rezervne dele, betonske mešalce in samokolnice, mesarski pribor (Dick), motorne žage, stroje za predelovanje lesa, televizijske in radio aparate, magnetofone, hladilnike in pralne stroje, šivalne in pletilne stroje in vse ostale stroje za hišo in obrt.

Morda se želite vrniti v Slovenijo in bi radi imeli svoj dom? **PRODAM** manjšo gorsko **KMETIJO**, oddaljeno le 45 minut hoda od Dola pri Hrastniku, Za 12.000 nemških mark ali za 83.000 avstrijskih šilingov si lahko kupite dom in nekaj zemlje. — Naslov: Fani Podmenik, Krištandol 8, p. Dol pri Hrastniku, Slovenija, Jugoslavija.

Ali ste letos že plačali naročnino za

naša luč?

pisma bravcev

Srečni ste lahko, da ste zopet našli žensko, ki je pripravljena kot mati sprejeti Vaša otroka. Treba pa je reči, da to ni ravno lahka naloga. Vaše dekletke in bodoča žena bo potrebovala mnogo Vaše podpore in ljubezni, da bo mogla biti vsemu kos. Zelo verjetno je prav v tem razlog za pomisleke pri njenih starših. Na drugi strani pa seveda starši ne smejo svoji hčerki stavljati zaprek, če meni, da bo v tem zakonu našla izpolnitev svoje življenjske naloge. Če po vestnem preudarku vseh razlogov mislite, da bi njeni starši privolitev zavrnili nepravilno, na drugi strani pa dokazate važnost razlogov za skorajšnjo poroko, lahko varstveno sodišče nadomesti dovoljenje staršev. Zanimajte se!

prijateljstvo – enosmerna cesta?

S prijateljico sem se vedno dobro razumela. Toda že nekaj časa ugotavljam na njej lastnosti, ki mi enostavno niso všeč. Je namreč skrajno netočna, trmasta in sebična. Nad vse imam rada točnost. Kljub temu imam razumevanje tudi za manj točne ljudi. Če pa moram na vsak dogovorjen sestanek čakati in je moja prijateljica potem še užaljena, če jo nekoliko okregam, se mi zdi to že preveč. Sama se nato zarijem v kot in se kujam in med nama vlada neprijetna napetost. Toda, ali mislite, da bo ona kdaj naredila prvi korak k poravnavi? Vedno ima ona prav. Mnogo sem razmišljala o prijateljstvu, a nikoli ne

bi verjela, da se lahko to tako kmalu razbije.

Prijateljstvo ni enosmerna cesta. Vedno je zgrajeno na obeh smerah. Trajno je lahko trdno in osrečujoče le, če sta obe strani pripravljene za to nekaj storiti. Možno da je Vaša prijateljica sebična, netočna in pristranska. Toda ali ste sami sebe že kdaj pogledali pod lupo in se vprašali po svojih pomanjkljivostih? Bistveni del prijateljstva je tudi pripravljenost do samokritike. Prevelika občutljivost in nagnjenost k užaljenosti na koncu koncev nista nič drugega kot maskirana sebičnost in nečimrnost. Lepo je, če je neko prijateljstvo trajno, a nikakor ne veže dveh ljudi absolutno: če ni sposobno prenašati tudi bremen, se lahko prekine.

naj se ne „mažem“?

Stara sem 14 let in hodim še v šolo. Druga dekletka se vsa ličijo, jaz pa vedno stojim ob strani vsa blede in „bela kot skuta“. In če se potem malo naličim, je mama huda in je mnenja, da se dekletu v tej starosti ni treba „mazati“, češ saj je možno biti tudi brez barvanja čeden. Tudi jaz imam rada red in čistočo, vendar ne morem razumeti, kaj ima moja mama proti ličenju.

Vsak človek bi rad na svoj način drugim ugajal. To je naravno in temu ni kaj oporekati. Obleka in ličenje sta sredstvi, ki naj vse naravno pri človeku polepšata in podarita. Toda vsa umetna sredstva ne morejo nadomestiti naravne lepote. Nekatere ženske pretiravajo tako, da svojo naravno polt naravnost skrijejo pod ličilom. Pozablajo, da s tem popolnoma odvzamejo svojemu obrazu naravno podobo. Kar je potem na njih še možno videti, je mrtva maska iz kreme in pudra.

Morda je to tisto, česar Tvoja mama ne trpi in se boji, da bo pri Tebi isto. V tvojih letih nekoliko rdečila na ustnicah povsem zadoštuje. Največkrat dekletka tvoje starosti še niso našla lastne podobe in zapadejo neokusnemu ponemanju. In to bi bilo škoda.

otrok manjka

Vedno sva si želela otroka, toda v najinem 8-letnem zakonu te sreče nisva bila deležna. Po izjavi zdravnika tudi komaj lahko še upava. Jaz sem se končno s tem sprijaznil, a moja žena silno trpi. Méni namreč, da zakon brez otrok ni prava skupnost. In ta dozdnevna „nesmiselnost“ jo dela živčno in nepravilno. Pri vsem tem se imava rada.

Vaša žena ima prav. Gotovo so otroci blagoslov v zakonu, a smisel zakona ni odvisen samo od otrok. Življenjska skupnost stavlja pred dva človeka nalogo, ki je neodvisna od tega, ali jima bodo pozneje naklonjeni otroci ali ne. Važno je, da za svojega življenjskega tovariša in z njim živiš. Poznam zakonce, ki so kljub temu, da nimajo otrok, polni ljubezni drug do drugega in so neizmerno srečni. In poznam družine, ki kljub otrokom svoji življenjski skupnosti niso znale dati pravega smisla.

Morda bi Vaša žena lahko našla nadomestilo v kakšnem socialnem delu? Saj mnogo takih moči potrebujejo.

„Naša luč“

Viktringer Ring 26
A-9020 Klagenfurt, Austria

Erscheinungsort: Klagenfurt
Verlagspostamt: A-9020 Klagenfurt
Printed in Austria

P. b. b.

NAŠA LUČ, mesečnik za Slovence na tujem. — Letnik 19. List ureja uredniški konzorcij. Odgov. urednik: dr. Janko Hornböck. Založba: Družba sv. Mohorja. Tisk: Tiskarna Družbe sv. Mohorja. Vsi v Celovcu. — Izhaja vsak mesec razen julija in avgusta. — Naročnina je za naročnike v Avstriji letno 45 šilingov, za naročnike izven Avstrije 110 belgijskih frankov, 10 francoskih frankov, 10 švicarskih frankov, 8 nizozemskih goldinarjev, 10 nemških mark, 1200 italijanskih lir, 16 angleških šilingov, 12 norveških kron, 10,50 švedskih kron, 3.— ameriške dolarje, 2,50 avstralskih dolarjev, 3.— kanadske dolarje. — Razlika v cenah je pogojena zaradi neenakih poštnin v posameznih državah in različnih deviznih preračunavanj. Naročnike sprejemajo poverjeniki in uprava Naše luči. Uredništvo in uprava: Viktringer Ring 26, A-9020 Klagenfurt, Austria.

SLOVENSKI DUŠNI PASTIRJI IN URADI

ANGLIJA — Franc Bergant, Offley Road 62, London S. W. 9 (Tel. 01-735-66-55).

AVSTRIJA — Ciril Lavrič, Kirchenstraße 1, 4052 Ansfelden (O.—Ö.). — Korotan, Albertgasse 48, 1080 Wien VIII. — Martin Belej, Enzenbach, 8112 Gratwein. — Anton Miklavčič, Kapellengasse 15, 9800 Spittal/Drau. (Tel. 0-47-62/3-34-62). — P. Štefan Križišnik, Zist. Stift, 6422 Stams. — Viktor Pernuš, Am Brand 9, 6900 Bregenz.

BELGIJA — Vinko Žakelj, rue des Anglais 33, Liège. (Telefon 04/23-39-10). — Kazimir Gaberc, Rue L. Empain 19, B-6001 Marcinelle. (Tel. 07/36-77-54).

FRANCIJA — Nace Čretnik, 4 rue St. Fargeau, 75 Paris 20. (Tel. 636-80-68). — Mission Slovène, 7 rue Gutenberg, 75 Paris 15. (Tel. 250-89-93). — Stanislav Kavalarič, Presbytère Ste. Barbe, Méricourt-Mines, Rue de Lens, 62 Méricourt-sous-Lens. — Anton Dejak, 33 rue de la Victoire, 57 Aumetz. — Msgr. Stanko Grims, rue de Dauphiné, 57 Merlebach. — P. Jakob Vučina, 6 rue de France, 06 Nice.

ITALIJA — Slovenski dušnopastirski urad, Via dei Colli 8, 00198 Roma. (Tel. 845-0-989).

NEMČIJA — Lojze Škraba, 42 Oberhausen-Sterkrade, Oskarstraße 29. (Tel. 62-6-76). — Ivan Ifko, 43 Essen-Altenessen, Schonefeldstraße 36. (Telefon 29-13-05). — Dr. Franček Prijatelj, 68 Mannheim, A 4, 2. (Telefon 06-21/2-85-00). — Dr. Franc Felc, 7 Stuttgart-S. Kolbstr. 15/I. (Tel. 60-52-78). — Ciril Turk, 73 Esslingen, Häuserhaldenweg 36. (Tel. (0711)-35-21-74). — Dr. Janez Zdešar in dr. Branko Rozman, 8 München 15, Schubertstr. 2/I. (Tel. 53-64-53). — P. Janez Sodja, 8 München 80, Röntgenstr. 5; 1 Berlin 19, Wundtstr. 40—44. (Tel. 306-78-41).

NIZOZEMSKA — Vinko Žakelj, rue des Anglais 33, Luik, Belgie.

ŠVEDSKA — Jože Flis, Djurgardsvägen 32, 633 50 Eskilstuna. (Telefon 016/11-31-54).

ŠVICA — P. Fidelis Kraner, Kapuzinerheim, Seebachstraße 15, 8052 Zürich, (Tel. Zürich 46-68-61).